

handu

Levnadsnivåundersökning 2005

En rapport om levnadsnivån för rörelsehindrade
hörselskadade, döva och synskadade personer.

Utredningsinstitutet HANDU AB, genomför undersökningar, utvärderingar och uppföljningar med professionell kompetens. **HANDU** redovisar resultat som bygger på insamlad kunskap utifrån olika individers specifika förutsättningar. Allt arbete utgår från perspektivet jämlikhet och full delaktighet för alla individer.

September 2005

Undersökningen har gjorts på uppdrag av DHR, HRF, SDR och SRF med medel från ...

Rapporten kan hämtas som pdf-dokument på HANDUs webbplats, www.handu.se.
För alternativa format eller förfrågningar om rapportens innehåll kontakta info@handu.se.

ISSN 1402-0777

UTREDNINGSSINSTITUTET HANDU AB

Postadress:

Box 12851
S-112 98 Stockholm

E-post:

info@handu.se

Telefon:

08-505 80 570

Telefax:

08-650 64 15

Internet:

www.handu.se

Kapitelförteckning

A. Förord.....	6
B. Sammanfattning Levnadsnivåundersökning 2005	7
C. Teknisk beskrivning	11
D. Generella skillnader mellan män och kvinnor samt medlemmar och icke medlemmar	17
E. Funktionshinder och hälsa	19
F. Hjälpmedel, rehabilitering och habilitering	34
G. Hjälpinsatser och assistans	44
H. Familj och umgänge.....	48
I. Bostad.....	52
J. Transporter	58
K. Fritid	61
L. Samhällsservice.....	65
M. Utbildning	69
N. Arbete och försörjning.....	72
O. Inkomster och merkostnader	82
P. Medborgerliga aktiviteter	89
Q. Trygghet.....	93
R. Levnadsförhållanden totalt sett	98
S. De svarandes egna kommentarer till undersökningens frågor	99
T. Tabeller uppdelade i äldre och yngre personer	113
U. Frågeförteckning	143

Sakordsregister

aktivitetsersättning	72	färdtjänst	59, 60
allmänna kommunikationer.....	58, 63	föreningsaktiva	89
AMU-center	71	förflyttningshjälpmedel	37
anhörig	45	förståndshandikapp.....	21
anpassningsbidrag	58	Försäkringskassan.....	46
ansökan.....	65	försörjning	72
antidepressiva medel	33	förvärvsfrekvensen	72
Apoteket	87	gifta.....	48
arbete	72	grannkontakter	54
arbetsgivare	71	gåbord.....	38
arbetshjälpmedel	78	habilitering.....	34
arbetsplatsanpassning	76	habiliteringsinsatser, <i>enstaka, återkommande</i>	40
arbetsplatshjälpmedel	37	handikapp	19
arbets sökande	72, 73	handikappersättning.....	82, 83
arbetsterapeut	41	handikappförbund.....	27
arbetsuppgifter	75	hemsjukvård	45
assistans.....	44	hemtjänst	45
astma	24	hissar.....	63
Astma- och Allergiförbundet	28	hjälpinsats.....	46
astma- och/eller allergi	21	hjälpinsatser.....	44
barn	49	hjälpmedel	34
behandlingar.....	88	hjälpmedelscentraler.....	12
bekanta	50	hjälporganisation	89
bemötande	39, 57	hjärnskada.....	21
beslut	65	Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund.....	28
bil	58	hushållsmedlem	45
bilstöd.....	58	hygienhjälpmedel	37
blind	20	hälsotillstånd.....	29
bostad	52	högkostnadsskyddet.....	87
bostadsanpassning	56	hörapparat	37, 38
brandvarnare.....	37, 38, 55	hörcentraler.....	12
bruttoinkomst	82	hörselnedsättning.....	20
CCTV	37, 38	hörselombud	41
dagstidning	55	hörselskada	19
dagverksamhet	72	hörseltekniska hjälpmedel	37, 38
DAISY-spelare.....	37, 38	hörslingor.....	63
datoranpassningar.....	37, 38	idrottsförening	90
deltidsanställning.....	74	individuell rehabiliteringsplan.....	42
diskriminerad	68, 102	inkomst	82
distansutbildningar	71	insats	65
dövskolor.....	12	Internet	55
egenavgift.....	40	invandrare.....	91
elrullstol	38	invandrarorganisation	89, 91
ensamma.....	51	kollegor.....	76
EU-parlamentet	92	kontantmarginal.....	85, 86
fackförbund	80	kronisk sjukdom	49
fackförening	71, 80, 89	kronisk smärta	21
frikort	87	krycka	38
fritid.....	61	kulturaktiviteter	62
fritidshjälpmedel	37, 38	kurs	71
fri villigorganisation.....	45	kurser	71
frånskild	48	kvinnoorganisation	89, 91
funktionshinder	19	kärlsjukdom	21
funktionshinder, <i>synliga, dolda</i>	29		

ledsagarservice	45	servicehus	53
ledsagning	44	sjukgymnast.....	41
levnadsförhållanden	99	sjukresor	88
liftar	63	skada	19
lägenhetsboende	52	skrivhjälpmedel	38
läkemedel	32	släktingar	50
läs- och skrivsvårigheter	21	smärtstillande.....	33
lönebidrag.....	81	specialkläder.....	88
maka	49	specialkost	88
make	49	storstadsbor.....	52
matinköp.....	44	stressad	31
medelålder.....	25	studiekamrater	76
merkostnader	84	städning	44
motion	31	svarsfrekvens	12
myndighetsbeslut.....	65, 66	syncentraler	12
naturmedel.....	88	synkonsulent.....	41
nervlugnande medel	33	synskada	19
neurologisk sjukdom	21	sysselsättning.....	72
neuropsykiatriska hinder	21	systematiskt urval	12
NHR	28	sömnbesvär	31
ofredad	96	sömnmedel.....	33
ogift	48	teckenspråksintervjuer.....	11
oro	96, 97	teknikkäpp	37, 38
ortos.....	38	teknisk beskrivning.....	11
OT-center.....	12	texttelefon.....	37, 38
patientförening	27	tinnitus	19
pensionärsorganisation.....	89, 91	tolk.....	79
personlig assistent	45	tolkar.....	63
personligt biträde.....	79	tolkservice	45
porttelefon	38	transporter.....	58
postala enkäter.....	11	trygghet.....	94
prisbasbeloppet.....	83	umgås	51
PSO	28	umgänge	48
radhus	52	urval.....	12
ramper	63	utbildning.....	69
RBU	28	utbildningar	70
rehabilitering	34	varseblivningshjälpmedel.....	37, 38
rehabiliteringsanläggning.....	41	vattenterapi	41
resa	61	vertikal procent.....	14
Reumatikerförbundet.....	28	villa.....	52
reumatologisk sjukdom	21, 24	våld.....	94, 95
riksdagsvalet.....	92	vård av anhörig	74
rollator.....	38	vänner	50
RTP	28	värk.....	31
rånad.....	96	ålder.....	25
rörelsehinder.....	19, 21	ängslan.....	31
röstlokalen.....	93	änka/änkling	48
sambo	48, 49	äthjälpmedel	37
samhällservice	65	överfallen.....	96

A. Förord

Via medel från Allmänna Arvsfonden, har Synskadades Riksförbund, Sveriges Dövas Riksförbund, Hörselskadades Riksförbund och De Handikappades Riksförbund genomfört denna levnadsvillkorsundersökning i samverkan med Utredningsinstitutet HANDU AB.

Studiens tre huvudsyften har varit:

Att redovisa faktaunderlag som visar om det finns skillnader mellan personer som har funktionsnedsättning och är anslutna till våra organisationer och de som inte är det.

Att redovisa faktaunderlag som måste användas av beslutsfattare inom stat, landsting och kommuner samt andra berörda parter.

Att få ett faktaunderlag som våra organisationer ska använda i vårt intressepolitiska påverkansarbete.

Rapporten visar på stora brister i den svenska välfärdspolitiken. Många människor med funktionshinder upplever utanförskap, ohälsa, brist på stöd och service, avsaknad av arbete, otillgängliga miljöer och inte minst en ekonomisk utsatthet, där särskilt kvinnor är hårt drabbade. Det framkommer också, att många har flera olika funktionshinder, vilket givetvis försvårar livssituationen ytterligare. Det handlar om direkt och strukturell diskriminering av människor med funktionshinder.

Det finns inga större skillnader i levnadsförhållanden mellan personer som tillhör en handikapporganisation eller de som inte är medlemsanslutna. Resultaten är därför generaliserbara.

Vi kan konstatera, att Sverige har långt kvar tills vi kan tala om ett samhälle där människor med funktionshinder är delaktiga och jämlika ur perspektivet Mänskliga Rättigheter.

Vi kräver handling, som tar bort diskriminering och som skapar trygghet och delaktighet i vardagen för människor med funktionshinder.

Synskadades Riksförbund

Tiina Nummi-Södergren

Förbundsordförande

Hörselskadades Riksförbund

Jan-Peter Strömgren

Förbundsordförande

De Handikappades Riksförbund

Karin Westlund

Förbundsordförande

Sveriges Dövas Riksförbund

Lars-Åke Wikström

Förbundsordförande

B. Sammanfattning

Levnadsnivåundersökning 2005

Enligt SCB har...

- cirka 206 000 personer ett svårt rörelsehinder, de behöver hjälp eller hjälpmedel för att förflytta sig
- cirka 939 000 personer nedsatt hörsel, de kan inte utan svårighet höra ett samtal mellan flera personer
- cirka 114 000 personer grav hörselskada eller dövhet, de kan inte höra vad som sägs under ett samtal i telefon utan svårighet
- cirka 115 000 personer en synskada, de kan inte läsa en vanlig text i en dagstidning även om de har glasögon till hjälp. Ungefär 15 000 av dessa har svåra synskador eller är helt blinda.

Levnadsnivåundersökning 2005 har två huvudsyften. Dels att beskriva levnadsvillkoren för rörelsehindrade, synskadade, döva och hörselskadade personer i Sverige. Dels att utröna huruvida det finns skillnader mellan personer med samma typ av funktionsnedsättning som är medlemmar i handikappförbund och de som inte är medlemmar. Det sistnämnda syftet har sitt ursprung i att många undersökningar som görs bland medlemmar i olika handikappförbund, blir ifrågasatta om de på något sätt representerar alla personerna inom just den funktionshindergruppen, eller endast kan generaliseras till den aktuella medlemsgruppen.

Undersökningen har genomförts av Utredningsinstitutet HANDU på uppdrag av De Handikappades Riksförbund (DHR), Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), Hörselskadades Riksförbund (HRF) samt Synskadades Riksförbund (SRF) med medel från Allmänna Arvsfonden.

Totalt sett tillfrågades åtta olika urvalsgrupper. Fyra grupper är uppdelade på medlemmar i DHR, HRF, SDR och SRF. Fyra urvalsgrupper består av personer som inte är medlemmar i något handikappförbund men är rörelsehindrade, hörselskadade, synskadade eller döva.

Totalt besvarade 1.005 personer undersökningen och det framkom att...

... kvinnor med funktionsnedsättning generellt sett uppger att de har flera olika funktionsnedsättningar eller kroniska sjukdomar samtidigt, jämför med männen. Kvinnorna har också generellt sett lägre inkomster, många av dem riktigt låga, och deras allmänna hälsotillstånd är sämre. En högre andel av kvinnorna än av männen, har under de två senaste veckorna använt smärtstillande läkemedel, sömnmedel, antidepressiva eller lugnande medel. Fler kvinnor än män uppger också att de är i behov av bostadsanpassning.

... personer med funktionsnedsättning som inte är medlemmar i någon handikapporganisation har i stort sett samma levnadsvillkor som de som är medlemmar. Det som skiljer är att de inte alltid har lika omfattande funktionsnedsättningar, de är

oftare män, har högre inkomst än kvinnor som är medlemmar och deras funktionsnedsättning har ännu inte påverkat deras liv i så stor utsträckning. Typpersonen för icke-medlemmen kan sägas vara en medelålders gift man som bor i en villa i en tätort. Hans fru har inget funktionshinder. Han har normal inkomst men inte handikappersättning. Det är inte alltid som personer i hans omgivning uppfattar att han har en funktionsnedsättning.

Bedömningen görs att det i stort sett är möjligt att generalisera medlemsundersökningar till hela gruppen med respektive funktionsnedsättning. Med reservation för att icke-medlemmarna i genomsnitt har något bättre levnadsvillkor.

... i genomsnitt har samtliga personer i undersökningen uppgivit tre olika typer av funktionsnedsättningar eller kroniska sjukdomar i flera olika kroppsdelar. Eftersom många är äldre har de förutom till exempel sin synskada också rörelsehinder eller förutom sitt rörelsehinder så har de också en hörselnedsättning. Det kan till exempel vara fråga om en rörelsehindrad person med hörselnedsättning och diabetes.

... en majoritet av alla personer med funktionsnedsättningar använder olika hjälpmedel, men det är inte alla som har alla de hjälpmedel som de upplever sig behöva. Av undersökningen framgår att 5 procent av alla rörelsehindrade uppger att de inte har råd att betala för alla de hjälpmedel som de behöver. Överfört till alla i Sverige som har rörelsehinder innebär det att cirka 10.000 personer med rörelsehinder inte har alla hjälpmedel som de behöver, för att de inte har råd. Totalt sett saknar skattat 20.000 rörelsehindrade personer i Sverige något hjälpmedel av olika orsaker. Det förekommer att personer nekas hjälpmedel för att de har personlig assistans.

... även personer med hörselskada saknar hjälpmedel för att de inte anser sig ha råd. Skattat är det cirka 18.000 personer i Sverige som inte har råd att betala alla hjälpmedel som de behöver. En fjärdedel av personer med hörselskada uppger att de saknar något hörseltekniskt hjälpmedel och var tionde saknar en eller flera hörapparater. Totalt sett är det skattat 197.000 personer med hörselskada i Sverige som saknar hörapparat eller hörseltekniska hjälpmedel som de anser sig vara i behov av.

... av de studerade målgrupperna är det personer med synskada som i lägst utsträckning uppger att de saknar något hjälpmedel, men drygt en av tio av dessa uppger att de saknar vanliga synhjälpmedel.

... generellt sett uppger de personer som begär hjälpmedel att de är ganska nöjda med hur de blir bemötta av hjälpmedelsgivarna.

... närmare hälften av de som är i behov av en individuell rehabiliteringsplan har inte fått någon alls eller så har de fått en plan som de inte är nöjda med.

... en fjärdedel av de personer som är döva har fått avstå från någon aktivitet eller verksamhet under det senaste året därför att de inte fått tolk.

... en större andel av personer med funktionsnedsättningar saknar en nära vän, jämfört med befolkningen i övrigt.

... närmare en femtedel av personer med synskada eller rörelsehinder vill byta bostad. Den vanligaste anledningen är att de vill ha en bostad som är mer tillgänglig. Omkring en tiondel av alla svarande uppger att de ansökt om bostadsanpassning men fått avslag på allt eller delar av anpassningen. Drygt en av tio uppger att de betalat hela bostadsanpassningen själva.

.. en lägre andel av personer med funktionsnedsättningar i arbetsför ålder arbetar, jämfört med befolkningen i övrigt. Under undersökningsperioden var varierande 76-78 procent av Sveriges befolkning i åldern 20-64 år sysselsatta på den reguljära

arbetsmarknaden. Motsvarande andel för medlemmar i DHR är 36 procent, för medlemmar i HRF 62 procent, för medlemmar i SDR 69 procent och för medlemmar i SRF 53 procent. En fjärdedel av personerna som inte arbetar uppger att de skulle vilja ha ett arbete. Den huvudsakliga anledningen till att personerna inte arbetar är deras funktionsnedsättning eller hälsan i övrigt. Många som har ett arbete, arbetar deltid.

... omkring en tredjedel av alla som förvärvsarbetar eller studerar saknar en eller flera arbetsplatsanpassningar som de är i behov av. Det är ungefär lika stor andel som saknar någon arbetsplatsanpassning som det är andel som fått arbetsplatsen fullt anpassad. Det är generellt sett ekonomiska orsaker som gör att inte alla personer får de arbetsplatsanpassningar som de behöver.

... omkring en fjärdedel av de förvärvsarbetande personerna med funktionsnedsättningar uppger att de också saknar något hjälpmedel som de behöver för sitt funktionshinder på arbetsplatsen.

... en majoritet av de förvärvsarbetande personerna med funktionsnedsättningar som är med i en fackförening säger att de inte vet vad deras fackförbund kan om funktionshinder eller att fackförbundet inte har tillräckliga kunskaper om vilka förutsättningar som gäller för deras funktionshinder.

... en fjärdedel av alla som förvärvsarbetar uppger att deras arbetsgivare har lönebidrag för dem.

... eftersom så många saknar arbete och lever av sjukersättning eller aktivitetsersättning, är det i flera av urvalsgrupperna en majoritet av de svarande som har en bruttoinkomst som är *lägre* än 13.333 kronor i månaden. En av sex har en bruttoinkomst som är *lägre* än 7.333 kronor i månaden. Ensamstående har generellt sett en lägre personlig inkomst än vad de sammanboende har.

... omkring en femtedel av alla bor tillsammans med någon som också har en funktionsnedsättning.

... det är främst kvinnorna som har de lägsta inkomsterna. Två tredjedelar av dem med en bruttoinkomst som är *lägre* än 13.333 kronor i månaden, är kvinnor.

... de flesta personer med funktionsnedsättningar har merkostnader för sitt funktionshinder, men alla har för den skull inte handikappersättning. Detta beror till största delen på att de inte ansökt om detta (för att de inte känner till att de eventuellt kan vara berättigade till ersättningen) eller att de fått avslag på sin ansökan. En stor andel av dem som har handikappersättning uppger att den inte täcker deras faktiska merkostnader för funktionshindret.

... en högre andel än befolkningen i övrigt saknar en kontantmarginal om 14.000 kronor.

... en av sex synskadade eller rörelsehindrade uppger att de haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för mat, hyra och räkningar under de senaste 12 månaderna. Det är också många som uppger att de haft svårigheter med löpande utgifter kopplade till sitt funktionshinder. Närmare en av fem rörelsehindrade och döva och en av tio hörselskadade och synskadade uppger att de inte har råd med alla nödvändiga behandlingar och hjälpmedel för deras funktionsnedsättning. Det är främst personer vars funktionsnedsättning har en stor inverkan på deras liv som inte har råd med alla nödvändigt behandlingar eller hjälpmedel för sin funktionsnedsättning. Skälet är att dessa personer oftare än andra har en låg inkomst. Personer med omfattande funktionsnedsättningar är därför ofta dubbelt utsatta, låg inkomst, höga utgifter.

... totalt sett uppger 9 procent av de döva och 3 procent av personer med rörelsehinder att de under de senaste 12 månaderna varit utsatta för våld som lett till sådana skador att det krävts besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska. Detta resultat kan jämföras med att 0,9 procent av hela Sveriges befolkning i samma åldersgrupp uppger att de blivit utsatta för våld som krävt läkarbehandling.

... totalt uppger närmare en tiondel av de som svarat att de under de senaste 12 månaderna varit utsatta för att någon sagt tillmälen eller okvädningsord, drivit med dem, hotat dem eller på något annat sätt förolämpat dem på grund av deras funktionsnedsättning. Under det senaste året har en fjärdedel av DHR:s medlemmar, en sjättedel av medlemmarna i HRF, en tredjedel av medlemmarna i SDR och en femtedel av medlemmarna i SRF känt att de blivit diskriminerade på grund av sin funktionsnedsättning.

C. Teknisk beskrivning

Bakgrund och syfte

Trots att var tionde svensk har någon form av funktionsnedsättning finns det förhållandevis lite uppgifter som beskriver levnadsvillkoren för dessa personer. Föreliggande undersökning har två huvudsyften. Dels att beskriva levnadsvillkoren för rörelsehindrade, synskadade, döva och hörselskadade personer i Sverige. Dels att undersöka om det finns någon skillnad mellan personer med samma typ av funktionsnedsättning som är medlemmar i handikappförbund och de som inte är medlemmar. Det sistnämnda syftet har sitt ursprung i att många undersökningar som görs bland medlemmar i olika handikappförbund, blir ifrågasatta om de på något sätt representerar alla personerna inom just den funktionshindergruppen, eller endast kan generaliseras till den aktuella medlemsgruppen.

Intervjumetoder

Tre olika intervjumetoder användes för att alla tillfrågade skulle få möjlighet att besvara undersökningen på det medium som var bäst lämpat för den enskilde.

Synskadade personer tillfrågades via telefon. Rörelsehindrade och hörselskadade personer tillfrågades via postala enkäter. Döva personer kunde välja om de ville besvara undersökningen via postala enkäter kombinerat med teckenspråks-video/DVD, eller via personliga teckenspråkiga intervjuer i hemmet.

Samtliga tillfrågade, kunde om de ville, välja ett annat medium än det primära för att besvara frågorna. Det vill säga de som till exempel fick postala enkäter kunde istället välja att svara via telefon.

Det bör observeras att de olika intervjumetoderna påverkar andelen svarande på de olika frågorna. I telefonintervjuerna är gruppen som ger "ej svar" på de olika delfrågorna generellt sett något lägre.

Frågeformulär

Frågeformuläret utarbetades av beställarna i samråd med projektledaren på Utredningsinstitutet HANDU. I projektets styrgrupp ingick representanter från samtliga ingående förbund samt projektledare från HANDU.

- De Handikappades Riksförbund, DHR, Barbro Gregorson.
- Hörselskadades Riksförbund, HRF, Hans Ericson
- Synskadades Riksförbund, SRF, Bertil Sköld
- Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, Tord Lind och senare även Per Renner
- Utredningsinstitutet HANDU AB, Cecilia Ranemo

I den mån det förekommer frågor i formuläret som möjliggör jämförelser med externa material kommer dessa från Statistiska Centralbyråns ULF – Undersökning om levnadsförhållanden, under olika mätperioder och Levnadsnivåundersökning 1996 (ISSN 1402-0777) av HANDU, då benämnt Handikappolitiska Utredningsinstitutet.

Urvalen

Totalt sett gjordes åtta olika urval. Två inom varje funktionshindergrupp. Ett med medlemmar och ett med personer som inte är medlemmar i något handikappförbund. Funktionshindergrupperna som ingår i undersökningen är rörelsehindrade, synskadade, hörselskadade och döva. Samtliga urval innehöll personer som är mellan 16 och 84 år. Eftersom det inte finns något register över befolkningen i Sverige där det framgår om personer har funktionshinder eller inte så gjordes urvalen på flera olika sätt:

DHR	<i>Medlemmar i DHR och Unga Rörelsehindrade</i>	Ett systematiskt urval av medlemmar med eget funktionshinder drogs ur förbundets medlemsregister.
RH	<i>Icke-medlemmar med rörelsehinder</i>	Personalen på hjälpmedelscentraler och ortopedtekniska center delade ut enkäter till de besökare, som enligt egen uppgift inte var medlemmar i handikappförbund.
HRF	<i>Medlemmar i HRF och Unga Hörselskadade</i>	Ett systematiskt urval av medlemmar med eget funktionshinder drogs ur förbundets medlemsregister.
Hör	<i>Icke-medlemmar med hörselskada</i>	Personalen på hörcentraler delade ut enkäter och svarskuvert till de besökare som enligt egen uppgift inte var medlemmar i handikappförbund.
SDR	<i>Medlemmar i SDR och Sveriges Dövas ungdomsförbund</i>	Ett systematiskt urval av medlemmar med eget funktionshinder drogs ur förbundets medlemsregister.
Döv	<i>Döva personer som inte är medlemmar i SDR</i>	Urvalet gjordes med hjälp av gamla klasslistor till olika dövskolor i landet. Personer som var medlemmar i SDR plockades bort.
SRF	<i>Medlemmar i SRF och Unga Synskadade</i>	Ett systematiskt urval av medlemmar med eget funktionshinder drogs ur förbundets medlemsregister.
Syn	<i>Icke—medlemmar med synskada</i>	Personalen på syncentraler tillfrågade besökare som inte är medlemmar i SRF om de fick lämna personens namn och telefonnummer till HANDU.

Samtliga urval som gjordes av personal vid de olika hör-, syn- och hjälpmedelcentralerna samt OT-center, insamlades med instruktion till personalen att tillfråga personerna om de var medlemmar i något handikappförbund eller patientförening. Endast personer som inte var medlemmar och som heller inte var nyskadade skulle ha möjlighet att ingå i undersökningen.

Innan enkäterna och listorna distribuerades till respektive central, hade dessa meddelat till HANDU om de var villiga eller inte att hjälpa till. Eftersom vissa centraler meddelat att de inte hade vilja eller tid att hjälpa till med urvalsförandet utgick inte enkäter till samtliga landets centraler.

Särskilt tack till landets syncentraler, hörcentraler, hjälpmedelcentraler och ortopedtekniska centra som hjälpt till att kontakta personer som inte är medlemmar i handikapporganisationer!

Fältarbetets resultat

Det kan konstateras att det främst är urvalen där medlemmar inom olika handikappförbund tillfrågats som fungerat tillfredsställande och har en acceptabel svarsfrekvens. Totalt sett skickades två påminnelser ut till de som fick postala enkäter och inte svarade inom fältarbetsperioden.

	DHR	RH	Hör	HRF	SDR	Döv	SRF	Syn
Ursprungligt urval antal	250	288	294	250	250	250	286	42
Avgår: Avliden	-1				-2		-2	-1
Avgår: Stödmedlem/ej medlem/medlem	-4			-6			-2	-1
Summa egentlig population	245	288	294	244	248	250	282	40
Utvecklingsstörd	5							
Vägrar, orkar inte	10			12	39	4	18	3
Vägrar, har ej tid						36	7	
För sjuk för att svara	4						13	
Postreturer, adressat okänd	2			3		3		
Återsända tomma enkäter från centraler		7	4					
Lång semester, annat land					1	1	1	
Talar inte svenska					2		6	
Telefonnummer upphört							13	1
Telefonnummer fel, finns ej							6	2
Endast mobiltelefon							8	1
Pappersenkät, ej svar, okänd anledning	50	232	147	32	68	127		1
Ej svar efter 12 uppringningar							19	
Flyttat till okänd ort							1	
Summa bortfall	71	239	151	47	110	171	92	8
Antal svar	174	49	143	197	138	79	190	32
Svarsfrekvens %	70%	17%	49%	81%	55%	32%	67%	80%

Det bör tilläggas att redovisningen av urvalet som tillhandahölls via personal på landets syncentraler egentligen är något missvisande. Totalt tillfrågades 22 syncentraler om vardera 15 namn till personer med synskada enligt givna kriterier.

Optimalt hade 330 namn kunnat erhållas till undersökningen. Det framkom dock att personalen på syncentralerna hade svårt att hitta personer som inte var medlemmar i SRF. Av de syncentraler som tillhandahöll namn fanns ingen central som kommit i kontakt med 15 personer som skulle vara aktuella för undersökningen.

Liknande problem uppstod när personalen vid hjälpmedelscentralerna och de ortopedtekniska centren skulle identifiera personer som inte var medlemmar i handikapporganisation, det vill säga icke-medlemmar. Detta framkom av de telefonsamtal och e-postmeddelanden som kom från centralerna. Det är okänt hur många enkäter som personalen vid dessa center och centraler till slut hade möjlighet att dela ut. Därför är det egentliga bortfallet inte känt. Kanske är det så att alla personer som erhöll en enkät, besvarade den.

Det bör noteras att trots att svarsfrekvensen bland urvalen av icke-medlemmar är låg, så har inga orimliga resultat på de olika frågorna kunnat konstateras. I stort fördelar sig svaren från "icke-medlemmarna" på liknande sätt mellan de olika svarsalternativen som svaren gör från personerna i de olika medlemsgrupperna. Detta faktum har bidragit till att trots låg svarsfrekvens så har det valts att redovisa samtliga grupper genomgående. Läsaren bör betrakta samtliga resultat som *närmevärden* och inte som exakt procent.

Bearbetning

Den fullständiga tabellbilagan kan hämtas som åtta pdf-dokument via HANDUs webbsida www.handu.se. I tabellbilagan förekommer det plus- och minustecken i tabellerna som indikerar om ett värde med 95-procents sannolikhet avviker signifikant från värdet på samma rad i totalkolumnen. Eftersom varje urvalsgrupp utgörs av ett separat urval redovisas varje urvalsgrupp för sig i tabellerna.

Resultaten presenteras genomgående i vertikal procent, det vill säga resultaten summerar kolumnvis till 100 på frågor där endast ett svarsalternativ skulle markeras. På vissa frågor var det möjligt för de svarande att uppge flera svarsalternativ och då förekommer en sammanställning över hur många svar i genomsnitt de svarande givit. Om någon fråga summerar till 99 eller 101, istället för 100, beror detta på avrundningsmarginalen, det vill säga procentberäkningen har inte alltid blivit heltal och decimalerna summerar avrundat inte till ett heltal.

Så läser Du tabellerna

Det förekommer genomgående i rapporten tabeller med fyra olika slags särredovisningar:

Bas: Här anges vilka som besvarat frågan	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
	1	2	3	4	5	6	7	8

Ovanstående tabellhuvud redovisar exempel på de åtta urvalsgrupperna. Grupperna är:

1. DHR. Medlemmar i DHR.
2. RH. Rörelsehindrade personer som uppsökt hjälpmedelcentral eller ortopedtekniskt centrum men som inte är medlemmar i något handikappförbund eller patientförening.
3. HRF. Medlemmar i HRF.
4. Hör. Hörselskadade personer som uppsökt hörcentral och som inte är medlemmar i handikapporganisation.
5. SDR. Medlemmar i SDR.

6. Döv. Personer som gått på dövskola men som inte är medlemmar i SDR.
7. SRF. Medlemmar i SRF.
8. Syn. Personer som är synskadade och uppsökt syncentral men som inte är medlemmar i SRF.

I relevanta fall samt i kapitel T redovisas personer som är 16-64 år och 65-84 år separat inom respektive medlemsurval:

Bas: Här anges vilka som besvarat frågan	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
---	-----------------------	----------------------	-----------------------	----------------------	-----------------------	----------------------	-----------------------	----------------------

Ibland är resultaten uppdelade på genus, män och kvinnor, inom respektive medlemsurval:

Bas: Här anges vilka som besvarat frågan	DHR Kvinna	DHR Man	HRF Kvinna	HRF Man	SDR Kvinna	SDR Man	SRF Kvinna	SRF Man
---	----------------------	-------------------	----------------------	-------------------	----------------------	-------------------	----------------------	-------------------

Dessutom förekommer det vid relevanta tillfällen sammanfattande tabeller från HANDUs Levnadsnivåundersökning år 1996 där urvalet omfattade medlemmar från DHR, SDR och SRF.

HANDU år 1996	DHR	SDR	SRF
--------------------------------	------------	------------	------------

Raden (grön skrift) som anger antal svarande i tabellerna redovisar antalet personer inom respektive grupp som besvarat frågan. Procentberäkningen i varje kolumn har gjorts utifrån det antalet personer. I tabellen nedan anges totalfrekvenserna när samtliga personer tillfrågas. Procenten är beräknad kolumnvis, det vill säga varje kolumn summerar till cirka 100 procent. Observera att antalet svarande inte är lika många på alla frågor, eftersom ibland har frågorna bara ställts till dem de varit relevanta för, till exempel frågorna som endast ställts till förvärvsarbetande.

Fråga 1: Kön								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Kvinna	54	47	52	48	46	46	58	70
Man	41	53	47	51	53	53	42	30
Ej svar	5	-	1	1	1	1	0	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Läsexempel: Av nedanstående tabell framgår att 6 procent av DHR-medlemmarna i åldern 16-84 år valt att inte besvara frågan och 83 procent av medlemmarna har angivit åtminstone ett besvär. Till exempel 53 procent har haft värk och 34 procent har haft sömnbesvär. I genomsnitt uppgav de personer som haft besvär 2,03 olika besvär. 10 procent av DHR-medlemmarna i åldern 16-84 år uppger att de inte haft något av de uppräknade besvären.

Fråga 17: Har du under de senaste två veckorna...?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
...praktiskt taget inte motionerat	41	37	21	20	18	16	33	21
...haft sömnbesvär	34	33	29	24	17	8	37	30
...känt ångslan, oro eller ångest	25	22	23	10	19	19	31	48
...känt dig trött för jämnan	31	27	25	23	22	19	34	42
...haft värk	53	63	31	23	20	25	42	48
...känt dig stressad	19	20	15	17	25	32	17	27
<i>Genomsnitt antal besvär av de som haft några</i>	2,03	2,02	1,43	1,17	1,22	1,19	1,94	2,18
Procent som haft något eller några besvär	83	84	69	59	66	62	77	85
Inte haft något av ovanstående	10	12	21	35	22	32	23	15
Ej svar	6	4	11	6	12	6	-	-

Läsaren av rapporten bör ta hänsyn till att vissa av de redovisade grupperna har mindre än 100 svarande personer, varför procentberäkningarna skall betraktas som *närmevärden* mer än som exakt procent.

I de kommande kapitlen beskrivs undersökningens resultat med hjälp av tabeller och beskrivande text. För att rapporttexten inte skulle bli för omfattande, kommenteras endast de resultat som på något sätt är anmärkningsvärda. I texten kommenteras både värden ifrån de tabeller som finns med i sammanhanget och värden från tabellbilagan som kan rekvireras på pdf-dokument.

D. Generella skillnader mellan män och kvinnor samt medlemmar och icke medlemmar

När en generell jämförelse mellan män och kvinnor som besvarat Levnadsnivåundersökning 2005 görs, framkommer en skillnad mellan könen, som är till kvinnornas nackdel.

Kvinnor med funktionshinder har generellt sett något sämre levnadsvillkor än män med funktionshinder. De svarande kvinnorna har i genomsnitt fler funktionsnedsättningar eller kroniska sjukdomar än vad männen har. Kvinnor upplever i något lägre utsträckning än män att deras allmänna hälsotillstånd är gott. En högre andel av kvinnorna, än männen, har under de två senaste veckorna använt smärtstillande läkemedel, sömnmedel, antidepressiva medel eller lugnande medel. Det är också vanligare att kvinnor som använder sådana läkemedel, använder flera olika av de uppräknade, jämfört med män. Kvinnor upplever också i något högre grad än män att de blivit felaktigt eller orättvist behandlade inom sjukvården. Troligen uppsöker kvinnorna sjukvården oftare än männen, då de i högre grad uppger att de erhållit frikort både inom sjukvården och för läkemedel.

Kvinnor har dessutom lägre inkomster än vad männen har. Nästan dubbelt så stor andel av kvinnorna än männen har en bruttoinkomst som är *lägre* än 13.333 kronor i månaden. Således är det oftare kvinnor som saknar en mindre kontantmarginal än män och har haft svårigheter att betala löpande utgifter till hushållet och funktionshindret under de senaste 12 månaderna. Det är vanligare att män arbetar heltid och har tillgång till bil och bor i villa, än vad kvinnorna gör.

Trots att det således förekommer vissa generella skillnader mellan män och kvinnor kan det konstateras att det i övrigt inte skiljer sig nämnvärt åt mellan vad män och kvinnor med de aktuella funktionshindren svarar på de olika delfrågorna. Gruppen män och gruppen kvinnor med funktionshinder har samma medelålder och har förvärvat sitt funktionshinder i ungefär samma ålder. De uppger också i samma utsträckning att de har "synliga" respektive "osynliga" funktionshinder, det vill säga huruvida man bedömer att människor i ens omgivning uppfattar att man har ett funktionshinder.

I undersökningen ombads de svarande att skatta sitt levnadsförhållande i allmänhet. Männen och kvinnorna skattade sina liv lika. I genomsnitt 7,3 på en skala där 0 är sämsta tänkbara levnadsförhållande och 10 är bästa tänkbara levnadsförhållande.

Ett av undersökningens delsyften var att undersöka om det finns några skillnader mellan personer som är medlemmar i handikappförbund och de som inte är medlemmar. Det framkommer därvidlag att en högre andel kvinnor med funktionshinder är medlemmar i handikappförbund och patientföreningar. De personer som inte är medlemmar i något förbund är i högre utsträckning män. "Icke medlemmar" har i genomsnitt haft sitt funktionshinder något kortare tid än personer som är medlemmar i handikappförbund. De är också i större utsträckning gifta eller samboende än personer som är medlemmar i handikappförbund. Annars finns det inte större nämnvärda skillnader mellan medlemmar och icke medlemmar. En tes skulle

vara att icke-medlemmen är en person som ännu inte fått hela sitt liv förändrat av sin funktionsnedsättning.

Typpersonen för icke-medlemmen är en medelålders gift man som bor i en villa i en tätort. Hans fru har ingen funktionsnedsättning. Han har normal inkomst men inte handikappersättning. Hans funktionsnedsättning påverkar inte hans liv i så stor utsträckning och det är inte alltid som personer i hans omgivning uppfattar att han har en funktionsnedsättning.

Skillnader mellan medlemmar och icke-medlemmar uppkommer därför främst på de frågeställningar som också skiljer kvinnor och män åt. Det kan sammanfattningsvis konstateras att det är möjligt att i stort sett generalisera medlemsundersökningar till hela gruppen av personer med respektive funktionshinder, med reservation för att icke-medlemmarna i genomsnitt har lite bättre levnadsvillkor. Organisationerna resresenterar de som har något mer omfattande funktionsnedsättningar och dessa personer har många gånger något sämre levnadsförhållanden.

E. Funktionshinder och hälsa

Skada är en faktisk skada, sjukdom eller annan störning som ger en nedsatt fysisk eller psykisk funktion. En funktionsnedsättning. Funktionshinder är den begränsning i personens funktionsförmåga som blir följden av skadan. Med funktionshinder avses varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Handikapp är den begränsning som skadan och funktionshindret innebär för en person i dennes dagliga liv. Handikapp är alltså inte en egenskap hos en person. En person är handikappad om han eller hon har ett varaktigt funktionshinder och möter betydande svårigheter som en följd av funktionshindret och brister i miljön eller samhällsförhållandena.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?

Det är vanligt att de svarande uppger att de samtidigt har flera olika funktionshinder. Närmare en femtedel av personer med rörelsehinder eller hörselskada uppger att de även har en synskada. Närmare hälften av de synskadade och rörelsehindrade uppger att de också har en hörselskada. Hälften av de synskadade och hörselskadade uppger att de också har ett rörelsehinder.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Procent med någon synskada	18	16	24	19	17	11	99	100
Procent med någon hörselskada	45	29	94	97	99	94	43	27
Procent som har tinnitus	10	8	34	27	15	5	3	-
Procent med något/några rörelsehinder	95	94	51	30	14	20	47	55
Procent som har något/några av övriga funktionshinder förutom synskada, hörselskada eller rörelsehinder	74	69	46	39	30	37	62	58

Naturligt nog har äldre, oftare än yngre, flera olika funktionsnedsättningar. Kvinnor uppger i medeltal att de har fler funktionsnedsättningar än vad männen gör.

Totalt sett uppger en majoritet av personerna i urvalsgrupperna som representerar synskadade att de är gravt synskadade eller blinda. 58 procent av medlemmarna inom SRF är gravt synskadade och 11 procent blinda.

Närmare en femtedel, 18 procent, av medlemmarna inom DHR uppger att de även är synskadade, det vill säga, de ser inte utan svårighet med vanliga glasögon. En fjärdedel, 24 procent, av medlemmarna i HRF uppger också att de är synskadade. En tredjedel av kvinnorna och en sjättedel av männen inom HRF har synskada. Även närmare en femtedel av medlemmarna i SDR uppger att de har synskada.

Tabell 1: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
A. Syn Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ser utan eller med vanliga glasögon	78	76	71	77	80	82	1	-
Lätt synskadad	8	8	6	8	9	4	2	6
Måttligt synskadad	6	4	16	11	3	5	28	39
Gravt synskadad	4	4	1	1	5	3	58	52
Blind	1	-	1	-	1	-	11	3
Summa procent med någon synskada	18	16	24	19	17	11	99	100
Ej svar	7	8	8	7	4	9	-	-

Det finns anledning att tro att andelen gravt synskadade eller blinda personer i de urvalsgrupper som erhållit enkäten via post är något underrepresenterade. I vissa fall har telefonintervjuer genomförts med personer som erhållit postal enkät men detta har bara kunnat göras med de som själva hört av sig per telefon eller brev.

Likaså är andelen synskadade med hörselnedsättning något underrepresenterade eftersom de kontaktades via telefon. Några personer hade både hörsel- och synnedsättning som i kombination med att de var äldre gjorde att de valde att inte besvara undersökningen på något annat media.

Totalt sett uppger en tredjedel, 34 procent, av medlemmarna inom HRF att de förutom sin hörselnedsättning också har problem med tinnitus. Det är vanligare att medlemmar som är ensamstående har tinnitus (46 procent), än att gifta eller samboende medlemmar har det (28 procent).

Tabell 2: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
B. Hörsel Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ingen hörselnedsättning	50	61	2	-	-	4	57	73
Lätt hörselnedsättning	25	14	10	17	3	15	15	24
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	10	8	54	62	5	8	15	3
Svår/grav hörselnedsättning	7	2	31	17	17	27	9	-
Döv	1	-	2	-	78	47	-	-
Procent med någon hörselskada	45	29	94	97	99	94	43	27
Har tinnitus	10	8	34	27	15	5	3	-
Ej svar	5	12	5	3	1	3	-	-

En majoritet, 80 procent, av medlemmarna inom DHR har nedsatt funktion i benen och/eller fötterna. De har således ofta ett förflyttningshandikapp. Dessutom uppger 55 procent att de har nedsatt funktion i arm, hand eller axel. Närmare hälften, 45 procent uppger att de har nedsatt funktion i ryggen och/eller höften. En tredjedel, 37 procent, uppger att de har nedsatt funktion i leder, och en tredjedel av dessa har nedsatt funktion på grund av någon reumatologisk sjukdom. En fjärdedel, 26 procent, av DHR:s medlemmar uppger att de har kronisk smärta och värk.

Tabell 3: Flera svarsalternativ kunde anges av de svarande, varför tabellen kolumnvis summerar till mer än 100 procent.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
C. Kroppen: Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Har ingen nedsatt funktion i någon kroppsdel	3	2	39	63	76	72	47	42
Nedsatt funktion ben/fot	80	86	16	13	5	10	29	33
Nedsatt funktion arm/hand/axel	55	41	16	9	4	9	9	6
Nedsatt funktion rygg/höft	45	33	24	15	4	13	16	18
Nedsatt funktion nacke/huvud	23	14	11	5	3	4	7	-
Nedsatt funktion leder	37	20	16	8	3	5	8	9
Procent med något/några rörelsehinder	95	94	51	30	14	20	47	55
Ej svar	2	4	10	8	10	8	7	3

Närmare en av fem döva personer uppger att de har något rörelsehinder. Omkring hälften av de synskadade personerna som besvarat undersökningen har rörelse-nedsättning, oftast har de nedsatt funktion i något ben eller fot.

Totalt sett uppger hälften, 51 procent, av medlemmarna inom HRF att de har nedsatt funktion i någon kroppsdel, det vill säga ett rörelsehinder. Det är vanligast förekommande med nedsatt funktion i ryggen/höften.

Tabell 4: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn. Flera svarsalternativ kunde anges av de svarande, varför tabellen kolumnvis summerar till mer än 100 procent.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
D. Övriga funktionshinder och kroniska sjukdomar: Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Jag har inget annat funktionshinder	13	22	40	48	64	53	37	39
Läs- och skrivsvårigheter	8	4	6	2	4	10	-	-
Hjärnskada	12	6	2	1	1	6	1	-
Neurologisk sjukdom/nedsättning/skada	32	27	1	3	3	5	4	3
Reumatologisk sjukdom	14	8	5	3	1	1	13	15
Kronisk smärta/värk	26	29	11	9	3	9	11	3
Förståndshandikapp	1	-	-	-	1	6	-	-
Medicinsk nedsättning/skada/sjukdom	8	12	5	1	3	3	7	12
Astma- och/eller allergi	14	8	9	14	7	10	11	6
Hjärt-/kärlsjukdom/skada	14	12	12	14	7	9	21	18
Psykologiska eller neuropsykiatriska hinder	2	2	1	1	1	1	1	-
Annat funktionshinder/annan sjukdom än ovanstående	16	12	11	6	5	6	21	27
<i>Summa procent annat funktionshinder</i>	<i>147</i>	<i>120</i>	<i>62</i>	<i>55</i>	<i>38</i>	<i>67</i>	<i>89</i>	<i>85</i>
Procent som har något/några av övriga funktionshinder förutom synskada, hörselskada eller rörelsehinder	74	69	46	39	30	37	62	58
Ej svar	13	10	14	13	9	10	4	3

Sex av tio medlemmar inom HRF uppger också att de förutom hörselskada har något annat funktionshinder och/eller kronisk sjukdom, synskada eller rörelsehinder. En av tio uppger att de har kronisk smärta, hjärt-/kärlsjukdom och/eller astma/allergi.

En tredjedel av medlemmarna inom DHR uppger att de har en neurologisk sjukdom och det kan tänkas att deras rörelsenedsättningar beror på denna.

Av tabell 5 nedan framgår hur många olika nedsättningar/sjukdomar som personerna inom de olika delgrupperna uppgav i genomsnitt på de fyra delfrågorna om synskada, hörselnedsättning, rörelsehinder och övriga nedsättningar och sjukdomar. Även om det är så att några fler svarsalternativ förekom till de rörelsehindrade kan det konstateras att det främst är personerna som ingår i urvalsgrupperna med rörelsehindrade personer som uppger flest olika nedsättningar och/eller sjukdomar/symptom.

Tabell 5: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
Summa nedsättningar, hinder, sjukdomar eller symptom tabell A-D Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Medelantal funktionsnedsättningar	4,58	3,63	2,98	2,47	1,93	2,20	3,02	2,79

Sammanfattningsvis kan konstateras att de personer som valt att inte vara medlem i olika handikappförbund, generellt sett inte har angivit flerfunktionshinder i lika hög grad som de som valt att vara medlemmar. Av tabellen nedan framgår skillnaden mellan yngre och äldre medlemmar i de olika handikappförbunden. Det är inte någon anmärkningsvärd skillnad mellan hur många funktionsnedsättningar de äldre respektive yngre medlemmarna har.

Tabell 6: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
Antal nedsättningar, hinder, sjukdomar eller symptom tabell A-D	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Medelantal funktionsnedsättningar	4,77	4,39	2,63	3,15	1,87	2,13	2,71	3,15

Kvinnliga medlemmar i förbunden uppger i medeltal flera olika typer av funktionsnedsättningar än vad männen i genomsnitt gör.

Tabell 7: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
Antal nedsättningar, hinder, sjukdomar eller symptom tabell A-D	DHR Kvinnor	DHR Män	HRF Kvinnor	HRF Män	SDR Kvinnor	SDR Män	SRF Kvinnor	SRF Män
Antal svarande	95	72	103	94	64	73	111	79
Medelantal funktionsnedsättningar	4,89	4,07	3,19	2,76	2,03	1,85	3,25	2,68

Fråga 1: Kvinnor och män

De personer som inte valt att ansluta sig till en handikapporganisation är i något högre omfattning män än kvinnor, utom inom gruppen synskadade. Synskadade kvinnor dominerar något i såväl medlemsgruppen som i icke medlemsgruppen.

Tabell 8: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 1: Kön								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Kvinna	54	47	52	48	46	46	58	70
Man	41	53	47	51	53	53	42	30
Ej svar	5	-	1	1	1	1	0	-
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100

Fråga 11: Vilket funktionshinder anser du vara ditt huvudsakliga?

Som tidigare framgått har många av de svarande flera olika funktionsnedsättningar. Medlemskapet i ett visst handikappförbund visar inte alltid på vilket funktionshinder som medlemmarna upplever som sitt huvudsakliga funktionshinder. Det vill säga vilken funktionsnedsättning som personen själv uppfattar orsakar mest besvär i tillvaron eller som påverkar personens vardag mest. En av fyra medlemmar inom HRF uppger att det inte är deras hörselskada som är deras huvudsakliga funktionshinder. Det är istället till exempel deras rörelsehinder eller synskada. De flesta personer som svarat att deras huvudsakliga funktionshinder inte är det som de representerar genom att ingå i viss urvalsgrupp har istället svarat rörelsehinder.

Tabell 9: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 11: Vilket funktionshinder anser du vara ditt huvudsakliga?									
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn	
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	32	
Rörelsehinder	88	96	16	10	1	8	14	3	
Synskada	2	-	5	4	6	3	93	100	
Hörselskada	5	4	76	73	19	35	3	-	
Dövhet	1	-	3	1	73	49	-	-	
Annat funktionshinder än ovanstående	7	2	8	6	1	5	1	-	
Jag har inget funktionshinder alls	1	2	3	8	4	9	-	-	
Procent med något funktionshinder	97	98	91	85	92	90	100	100	
Ej svar	3	-	6	8	4	3	-	-	

Det är värt att notera andelen personer som uppger att de inte har något funktionsnedsättning alls. Till exempel uppger 8 procent av de personer som kommit med i undersökningen genom att de besökt en hörcentral för undersökning eller hjälpmedelsutprovning att de inte har något funktionshinder. Detta får mera betraktas som ett uttryck för hur personerna ser på sin funktionsnedsättning än att det skulle vara en indikation på att det förekommer urvalsfel, eftersom det ingick i instruktionen till personalen som delade ut enkäterna att personerna inte skulle vara nyskadade, utan ha en etablerad hörselnedsättning.

Av tabell 10 nedan framgår till exempel att 48 (20+18+9+1) procent av personerna som upplever att deras huvudsakliga funktionshinder är rörelsehinder, också har någon form av hörselnedsättning. Totalt uppger 3 procent av personerna vars huvudsakliga funktionsnedsättning är hörselskada också att de är gravt synskadade eller blinda (dövblinda).

Tabell 10: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 11: Vilket funktionshinder anser du vara ditt huvudsakliga?				
Mitt huvudsakliga funktionshinder är...:	Rörelsehinder	Synskada	Hörselskada	Dövhet
Bas: samtliga 16-84 år				
Antal svarande	282	238	327	149
Lätt synskada	7	3	8	8
Måttlig synskada	11	32	14	3
Gravt synskadad	7	55	2	4
Blind	1	9	1	2
Lätt hörselnedsättning	20	17	13	1
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	18	13	48	2
Svår/grav hörselnedsättning	9	11	38	11
Döv	1	2	2	89
Tinnitus	12	5	28	14
Nedsatt funktion ben/fot	77	29	13	7
Nedsatt funktion arm/hand/axel	49	12	12	5
Nedsatt funktion rygg/höft	46	16	17	6
Nedsatt funktion nacke/huvud	23	7	8	2
Nedsatt funktion leder	34	10	12	5
Läs- och skrivsvårigheter	7	3	5	6
Hjärnskada	9	2	2	3
Neurologisk sjukdom/nedsättning/skada	26	5	3	3
Reumatologisk sjukdom	13	12	5	3
Kronisk smärta/värk	27	11	10	5
Förståndshandikapp	1	-	1	2
Medicinsk nedsättning/skada/sjukdom	10	6	3	3
Astma- och/eller allergi	12	11	11	9
Hjärt-/kärlsjukdom/ skada	16	20	12	7
Psykologiska eller neuropsykiatriska hinder	2	1	2	1
Annat funktionshinder/ annan sjukdom än ovanstående	16	21	8	4
Medelantal svar per grupp av de som svarat	4,56	3,15	2,76	2,05

Sammanfattningsvis kan således konstateras att en fjärdedel, 26 procent, av de personer som uppger att deras huvudsakliga funktionshinder är rörelsehinder även har uppgett att de har en synskada. Nästan hälften, 47 procent, av personerna som huvudsakligen är synskadade har även något rörelsehinder. En tredjedel, 31 procent, av de döva uppger att de också har något "övrigt" funktionshinder eller sjukdom.

En fjärdedel, 24 procent, av de personer som huvudsakligen betraktar sig som hörselskadade har även angett att de har någon synskada. Över en tredjedel, 36 procent, som har uppgett hörselskada som dominerande funktionshinder har även angett att de har något rörelsehinder.

Tabell 11: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 11: Vilket funktionshinder anser du vara ditt huvudsakliga?				
Mitt huvudsakliga funktionshinder är...:	Rörelsehinder	Synskada	Hörselskada	Dövhet
Bas: samtliga 16-84 år				
Antal svarande	282	238	327	149
Har någon synskada	26	98	24	16
Har någon hörselskada/döv/tinnitus	51	46	99	99
Har någon nedsatt funktion i kroppsdelar/rörelsehinder	96	47	36	19
Har något övrigt funktionshinder eller kronisk sjukdom	73	61	40	31

Resultatet av fråga 11 är också intressant såtillvida att till exempel 217 personer som är döva har besvarat undersökningen, men endast 149 personer av dessa upplever att deras huvudsakliga funktionshinder är just dövhet.

Vid ett betraktande av undersökningens resultat bör läsaren därför ha i åtanke att de olika urvalsgrupperna inte är renodlade avseende de olika funktionsnedsättningar de representerar.

Fråga 2: Hur gammal är du?

Fråga 12: När fick du ditt huvudsakliga funktionshinder?

Medelåldern bland de svarande är hög, även i de yngre grupperna, vilket förklaras av att många personer förvärvat sitt funktionshinder i vuxen ålder. Detta gäller dock inte de döva.

Det är värt att notera att personerna inom de urvalsgrupper som består av personer som inte är medlemmar i handikapporganisationerna, i stort sett, har samma medelålder som personer som är organiserade i olika handikappförbund. Personer som inte är medlemmar i någon handikapporganisation har dock generellt sett förvärvat sitt funktionshinder i en något högre ålder.

Tabell 12: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 12: När fick du ditt huvudsakliga funktionshinder?								
Fråga 2: Hur gammal är du?								
Bas: Har funktionshinder/samtliga	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	169	48	181	122	127	71		33
Fick funktionshindret, medelålder (fråga 12)	27,1	33,6	41,5	44,7	2,6	0,8	41,5	43,8
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Nuvarande medelålder (fråga 2)	62,7	56,4	68	67,7	51,5	41,5	66,9	66,5

Tabellen nedan återger vilken medelålder som förbundens medlemmar har i de äldre och yngre svarandegrupperna.

Tabell 13: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 12: När fick du ditt huvudsakliga funktionshinder?								
Fråga 2: Hur gammal är du?								
Bas: Har funktionshinder	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	80	88	63	118	99	28	73	114
Fick funktionshindret, medelålder (fråga 12)	19,8	33,3	28,8	48,6	1,9	5,5	16,0	56,9
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Nuvarande medelålder (fråga 2)	50,9	73,0	53,8	74,9	45,4	72,7	49,5	77,6

En majoritet av medlemmarna i DHR fick sitt funktionshinder innan de fyllde 30 år. En av fem uppger att det var medfött eller förvärvades under de första två levnadsåren. Det omvända gäller för medlemmar med hörselskada i HRF. En majoritet av HRF:s medlemmar uppger att de fått sin hörselskada efter att de fyllt 30 år. Även en majoritet av de synskadade förvärvar sin synskada i medelåldern eller senare.

Tabell 14: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 12: När fick du ditt huvudsakliga funktionshinder?								
Bas: Har funktionshinder	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	169	48	181	122	127	79	190	33
0-2 år	18	17	10	5	69	85	21	6
3-30 år	40	33	20	20	22	8	19	21
31-45 år	17	19	20	20	-	-	8	21
46-60 år	13	13	29	29	-	-	16	18
61+ år	9	19	15	22	1	-	36	33
Ej svar	2	-	4	3	8	7	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>98</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>

Fråga 13: Uppfattar de flesta människorna i din omgivning att du har ett funktionshinder?

Omgivningens reaktioner, och agerande, på personernas funktionsnedsättningar bidrar naturligtvis till att påverka personernas dagliga liv och levnadsförhållanden. Många gånger kan ett funktionshinder inte bara vara ett fysiskt hinder för den som har det, utan det påverkar också mötet med andra människor. Därför kan det vara avgörande för enskilda om de har ett "synligt" eller "osynligt" funktionshinder. Det vill säga, huruvida personen själv upplever att människor i dess omgivning uppfattar att de har ett funktionshinder.

Svaret av fråga 13 har kors sorterats med samtliga frågor i undersökningen och det framkommer då att personer med "synliga" eller "osynliga" funktionshinder generellt sett har något skilda levnadsvillkor. Det finns en tendens till att personer som anger att de har en "synlig" funktionsnedsättning har det något "sämre" jämfört med dem som anger att omgivningen inte uppfattar att de har ett funktionshinder. Till viss del förklaras detta resultat också av att personer med grava nedsättningar, mer omfattande rörelsehinder, till exempel uppger att de flesta människorna i deras omgivning märker att de har ett funktionshinder.

Tabell 15: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 13: Uppfattar de flesta människorna i din omgivning att du har ett funktionshinder?								
Bas: Har funktionshinder	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	169	48	181	122	127	71	190	33
Nej, de flesta uppfattar <i>inte</i> att jag har ett funktionshinder	11	17	36	47	33	41	29	61
Ja, de flesta uppfattar att jag har ett funktionshinder	77	79	51	38	40	32	71	39
Vet inte	10	4	12	14	21	23	-	-
Ej svar	2	-	1	2	6	4	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Av tabellen ovan framgår att det främst är rörelsehindrade och synskadade personer som har en funktionsnedsättning som uppfattas av personerna i deras omgivning. Drygt tre av fyra medlemmar i DHR, 77 procent, men även en stor andel av övriga rörelsehindrade, 79 procent, svarar att de flesta personerna i deras omgivning uppfattar att de har ett funktionshinder.

Hälften, 51 procent, av medlemmarna inom HRF uppger att de flesta personerna i deras omgivning uppfattar att de har ett funktionshinder. Av SDR:s medlemmar uppger 40 procent att de flesta personerna i deras omgivning uppfattar att de har ett funktionshinder.

Intressant är att det finns en tendens till att de personer som valt att inte vara medlemmar i någon handikapporganisation svarar i något högre grad, än anslutna medlemmar, att deras omgivning *inte* uppfattar att de har ett funktionshinder, vilket till viss del förklaras av att de har något färre/mindre grava nedsättningar.

Fråga 14: Är du medlem i något handikappförbund eller patientförening?

Eftersom många personer har flera olika funktionsnedsättningar visar det sig att de även har medlemskap i flera olika handikappförbund. Medlemmarna inom DHR är i genomsnitt medlemmar i 1,48 olika förbund, HRF:s medlemmar uppger i genomsnitt att de är medlemmar i 1,21 förbund och så vidare.

Det framgår indirekt att det förekommer en viss felmarginal, då inte alla inom respektive förbund kryssat i att de är medlemmar där, utan istället ibland valt att hoppa över frågan. Det kan poneras att de kanske tycker att frågan varit onödig eftersom de är tillfrågade just i sin roll som medlem inom förbundet.

Det förekommer att även icke-medlemmar uppger att de är medlemmar i olika handikappförbund. Detta är uppenbarligen ett urvalsfel. Förklaringarna till detta kan ha flera orsaker. Att det uppkommer i urvalsgruppen döva icke-medlemmar är naturligt eftersom dessa personer valdes på kriteriet att de gått dövskola, men inte hade betalat medlemskap i SDR. Det finns ju ingenting som gjorde att dessa personer inte kunde vara medlemmar i HRF, som har en ganska stor andel döva inom förbundet. En förklaring till att de synskadade personerna som kontaktades på syncentralerna uppger att de är medlemmar, är att personalen kanske inte uppmärksammat att fråga om alla förbund, utan eventuellt istället frågat om de är medlemmar i SRF eller inte.

Det har vid bearbetningen av resultaten valts att dessa icke-medlemmar som är medlemmar skulle hållas kvar inom respektive redovisningsgrupp, eftersom det endast i ett fåtal fall varit frågan om att de har medlemskap i något förbund som representerar det funktionshinder som de är representanter för i undersökningen.

Det vill säga, endast 4 personer i icke-medlemsgruppen för hörselskadade har uppgett att de är medlemmar i HRF, och så vidare.

Tabell 16: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 14: Är du medlem i något handikappförbund eller patientförening?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	32
Nej, inte medlem i något handikappförbund eller patientförening	1	78	1	90	4	58	-	91
DHR – De Handikappades Riksförbund - Unga Rörelsehindrade	94	8	3	1	1	5	5	-
HRF – Hörselskadades Riksförbund – Unga Hörselskadade	3	-	94	3	4	10	5	-
SDR – Sveriges Dövas Riksförbund - SDU	-	-	2	1	93	15	1	-
SRF – Synskadades Riksförbund - Unga synskadade	1	-	1	2	4	3	100	-
Rörelsehindrade barn och ungdomar - RBU	3	-	-	1	1	-	1	-
Reumatikerförbundet	10	-	5	3	-	1	5	6
PSO – Svenska Psoriasisförbundet	1	-	1	1	1	-	-	-
NHR – Neurologiskt Handikappades Riksförbund	9	2	2	2	1	1	3	-
Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund	2	2	6	1	1	1	3	3
Astma- och Allergiförbundet	1	-	2	1	1	1	3	-
RTP – Riksförbundet för Trafik- och Polioskadade	18	6	1	2	-	-	3	-
Annat handikappförbund eller patientförening än ovan	7	6	6	3	6	8	11	-
Medelantal medlemskap av de som uppger något	1,48	0,24	1,21	0,24	1,12	0,46	1,38	0,9
Procent som svarat att de är medlemmar i något eller några handikappförbund	96	16	97	8	95	38	100	9
Ej svar	3	6	3	3	3	4	-	-

Fråga 15: Hur påverkas ditt dagliga liv av ditt funktionshinder?

Drygt hälften av personer med rörelsehinder eller synskada upplever att deras liv påverkas i stor utsträckning av deras funktionshinder. Nästan det omvända förhållandet gäller för personer som är döva. Totalt sett så uppger 42 procent av medlemmarna i SDR och 46 procent av övriga döva att deras funktionshinder inte påverkar deras dagliga liv nämnvärt.

Det finns en tendens till att de personer som inte är medlemmar i olika handikappförbund uppger att deras dagliga liv inte påverkas i samma utsträckning av funktionshindret som medlemmarnas liv görs.

Tabell 17: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 15: Hur påverkas ditt dagliga liv av ditt funktionshinder?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Påverkas inte nämnvärt	7	14	17	30	42	46	7	12
Påverkas i viss utsträckning	33	33	58	49	41	39	41	33
Påverkas i stor utsträckning	56	51	20	15	9	9	52	55
Ej svar	4	2	5	6	8	6	-	-
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100

Det är generellt sett vanligare att personer med "synliga" funktionshinder upplever att deras dagliga liv påverkas i stor utsträckning av deras funktionshinder. Detta kan troligen främst förklaras med att personer med omfattande funktionshinder naturligtvis oftare upplever att deras liv påverkas än vad personer med mindre omfattande funktionshinder gör. Sambandet framgår av tabell 18 nedan där svaren på fråga 13 finns kors sorterade mot svaren på fråga 15 för medlemmarna inom de fyra handikappförbunden.

Tabell 18: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 15: Hur påverkas ditt dagliga liv av ditt funktionshinder?								
Fråga 13: Andra personer uppfattar funktionshindret	DHR Nej	DHR Ja	HRF Nej	HRF Ja	SDR Nej	SDR Ja	SRF Nej	SRF Ja
Antal svarande	18	132	60	46	43	53	55	135
Påverkas inte nämnvärt	22	4	43	15	58	26	13	4
Påverkas i viss utsträckning	61	27	40	61	35	57	44	40
Påverkas i stor utsträckning	11	66	12	24	5	17	44	56
Ej svar	6	3	5	-	2	-	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>

Av tabellen ovan framgår till exempel att två tredjedelar, 66 procent, av de DHR-medlemmar som har ett funktionshinder som andra personer uppfattar, eller "märker", upplever att deras dagliga liv påverkas i stor utsträckning medan nästan det omvända gäller för de personer som har ett mindre omfattande funktionshinder som andra personer inte uppfattar att de har.

Fråga 16: Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? Är det ...?

Att ha ett funktionshinder är inte liktydigt med att ha dålig hälsa. Du kan ha ett omfattande funktionshinder, men ändå vara frisk. I genomsnitt upplever alla svarande i undersökningen att deras allmänna hälsotillstånd är "någorlunda". Fler upplever att deras allmänna hälsotillstånd är gott eller mycket gott än vad det är personer som upplever att hälsotillståndet är dåligt eller mycket dåligt. Kvinnor upplever generellt sett att deras hälsotillstånd är något sämre än vad män gör.

Enligt SCB:s ULF-undersökningar åren 2002-2003 upplever totalt 75,2 procent av svenskarna i åldern 16-84 år att deras allmänna hälsotillstånd är gott eller mycket gott och 6,3 procent upplever sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt eller mycket dåligt. Det framgår även av ULF-undersökningarna att kvinnor är något mindre nöjda med sitt allmänna hälsotillstånd än vad män är.

Detta kan jämföras med att totalt 34 procent av medlemmarna i DHR, 52 procent av HRF-medlemmarna, 77 procent av SDR-medlemmarna och 45 procent av SRF-medlemmarna upplever att deras hälsotillstånd är gott eller mycket gott.

Tabell 19: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 16: Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? Är det ...?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
5. Mycket gott	6	8	14	17	27	32	12	27
4. Gott	28	29	38	43	50	35	33	36
3. Någorlunda	46	49	38	35	15	25	43	30
2. Dåligt	13	10	7	3	6	3	11	6
1. Mycket dåligt	3	2	1	-	-	1	2	-
Medelvärde 1-5	3,2	3,3	3,6	3,7	4,0	4,0	3,4	3,8
Ej svar	3	2	3	1	2	4	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>99</i>

Sett till medlemmarna inom DHR, kan det konstateras att en fjärdedel av de som har ett funktionshinder som påverkar deras liv i stor utsträckning också uppger att deras allmänna hälsotillstånd är dåligt eller mycket dåligt.

De äldre upplever generellt sett att deras allmänna hälsotillstånd är något sämre än vad de yngre gör. Detta framgår av tabellen nedan som jämför äldre och yngre medlemmar inom de fyra handikapporganisationerna. Resultatet redovisas dels i procent och dels i ett medelvärde på en skala 1-5, där 5 representerar svaret mycket gott och 1 mycket dåligt.

Tabell 20: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 16: Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? Är det ...?								
	DHR		HRF		SDR		SRF	
	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
5. Mycket gott	9	4	17	13	31	13	16	9
4. Gott	35	22	35	40	50	48	30	35
3. Någorlunda	38	53	37	38	14	19	42	41
2. Dåligt	13	13	6	7	3	16	10	12
1. Mycket dåligt	2	4	2	-	-	-	1	3
Medelvärde 1-5	3,3	3,1	3,6	3,6	4,1	3,6	3,5	3,4
Ej svar	2	3	3	2	2	3	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>99</i>	<i>100</i>

Förvärvsarbetande uppger generellt sett att de har ett bättre allmänt hälsotillstånd än övriga.

Fråga 17: Har du under de senaste två veckorna...haft sömnbesvär... känt ångslan... känt dig trött för jämnan... haft värk... känt dig stressad?

En majoritet av de svarande uppger att de under de senaste två veckorna upplevt olika besvär i sin tillvaro som beror på ohälsa eller kan leda till framtida ohälsa. Närmare en tredjedel av de yngre medlemmarna svarar till exempel att de känt sig stressade medan de äldre medlemmarna sällan uppger detta. Det är intressant att notera att det skiljer mellan de olika handikappförbundens medlemmar om det är de äldre eller yngre medlemmarna som haft flest besvär.

Inom DHR är det totalt sett drygt åtta av tio medlemmar, 85 procent, som haft besvär. Det är värt att notera att det främst är ensamstående inom DHR som känt ångslan, oro eller ångest. Personer med barn i hemmet och förvärvsarbetande är de som i störst andel känt sig stressade. Yngre upplever fler besvär än de äldre medlemmarna inom DHR.

Sju av tio medlemmar, 69 procent, inom HRF uppger att de haft något av de uppräknade besvären under de senaste två veckorna. Närmare en tredjedel uppger att de haft värk (31 procent) och/eller sömnbesvär (29 procent). En fjärdedel har känt sig trötta för jämnan (25 procent). De kvinnliga HRF-medlemmarna har haft fler besvär än männen.

Två tredjedelar (66 procent) av medlemmarna i SDR uppger att de haft något eller några av de uppräknade besvären. En av fem uppger att de känt sig stressade, haft värk eller varit trötta för jämnan.

Ju äldre SRF-medlemmarna är, desto större andel av dem och i desto större utsträckning har de känt besvär. Ensamstående har känt av fler besvär än de som

är gifta eller samboende. Tre av fyra medlemmar i SRF har haft något eller några av de uppräknade besvären.

Tabell 21: Flera svar kunde markeras av de svarande, varför procenten i tabellen summerar till mer än 100 procent.

Fråga 17: Har du under de senaste två veckorna...?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
...praktiskt taget inte motionerat	41	37	21	20	18	16	33	21
...haft sömnbesvär	34	33	29	24	17	8	37	30
...känt ängslan, oro eller ångest	25	22	23	10	19	19	31	48
...känt dig trött för jämnan	31	27	25	23	22	19	34	42
...haft värk	53	63	31	23	20	25	42	48
...känt dig stressad	19	20	15	17	25	32	17	27
Genomsnitt antal besvär av de som haft några	2,03	2,02	1,43	1,17	1,22	1,19	1,94	2,18
Procent som haft något eller några besvär	83	84	69	59	66	62	77	85
Inte haft något av ovanstående	10	12	21	35	22	32	23	15
Ej svar	6	4	11	6	12	6	-	-

Enligt SCB:s ULF-undersökningar åren 2002-2003 har totalt sett 26,7 procent av svenskarna i åldern 16-84 år haft problem med sömnen under de senaste två veckorna. Sammanfattningsvis kan konstateras att en något högre andel av personer med rörelsehinder eller synskador har haft sömnbesvär än svenskarna generellt sett har i samma åldersgrupp.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan också göras, även om frågeställningarna då formulerades lite annorlunda, "Har du ofta känt dig trött under de senaste två veckorna?" Har du haft besvär med sömnen de senaste två veckorna?" och "Har du haft återkommande huvudvärk eller migrän de senaste två veckorna?"

Tabell 22

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Har känt sig trött under senaste två veckorna	58	43	53
Har haft besvär med sömnen under de senaste två veckorna	31	20	38
Har haft återkommande huvudvärk eller migrän under de senaste två veckorna	19	21	26

17b: Berodde besvären på din funktionsnedsättning?

Till de personer som på föregående fråga uppgivit att de haft något av de uppräknade besvären, ställdes följdfrågan om det berodde på deras funktionsnedsättning. Av tabell 23 nedan framgår att en majoritet av de svarande inom medlemsgrupperna DHR, HRF och SRF svarar att så är fallet.

Tabell 23: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

17b: Berodde besvären på din funktionsnedsättning?								
Bas: haft besvär	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	146	41	136	85	91	49	147	28
Ja, helt och hållet	53	59	26	12	7	12	43	32
Ja, till viss del	38	34	39	32	30	33	26	43
Summa Ja-svar	91	93	65	44	37	45	69	75
Nej, inte alls	4	5	29	51	58	53	31	25
Ej svar	5	2	6	6	5	2	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Fråga 18: Har du under de senaste två veckorna regelbundet använt något av följande läkemedel?

Eftersom så pass många upplever besvär av olika art är det inte förvånande att konstatera att många personer med funktionshinder använder olika typer av läkemedel för sina besvär.

Av tabellen nedan framgår att personer som inte är medlemmar i handikappförbund generellt använder färre av de uppräknade läkemedlen än personer som är medlemmar.

Tabell 24: Flera svar kunde markeras av de svarande, varför procenten i tabellen summerar till mer än 100 procent.

Fråga 18: Har du under de senaste två veckorna regelbundet använt något av följande läkemedel?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, smärtstillande	50	47	37	24	11	14	40	30
Ja, sömnmedel	20	8	17	5	2	1	25	12
Ja, antidepressiva medel	12	4	5	3	4	5	6	6
Ja, nervlugnande medel	7	8	7	2	3	4	6	3
<i>Summa procent som svarat att de använder läkemedel</i>	<i>89</i>	<i>67</i>	<i>67</i>	<i>35</i>	<i>20</i>	<i>24</i>	<i>77</i>	<i>52</i>
Procent som använder något eller några av de uppräknade läkemedlen	61	51	48	31	17	19	53	36
Nej inget av ovanstående	33	47	47	64	77	81	48	64
Ej svar	6	2	5	5	7	1	-	-

Totalt sett uppger närmare två tredjedelar, 61 procent, av DHR:s medlemmar att de använder något av de uppräknade läkemedlen. De medlemmar som förvärvsarbetar använder mer sällan olika läkemedel än de medlemmar som har andra sysselsättningar eller inkomstvägar. Det är särskilt värt att notera att hälften av personer med rörelsehinder har använt smärtstillande läkemedel under de senaste två veckorna.

Närmare hälften, 48 procent, av medlemmarna inom HRF uppger att de använt åtminstone något av de uppräknade läkemedlen under de senaste två veckorna. Det är framför allt de HRF-medlemmar som svarar att funktionshindret har stor inverkan på deras liv som använder något av de olika uppräknade läkemedlen (68 procent).

Även hälften av SRF:s medlemmar använder regelbundet läkemedel, främst smärtstillande och sömnmedel.

Det är särskilt värt att notera att personer som är döva använder något av de uppräknade läkemedlen i betydligt lägre utsträckning än övriga svarande, trots att en majoritet av de döva uppgett att de har sådana besvär som de nämnda läkemedlen dämpar.

Det är värt att notera att en högre andel av alla kvinnor som besvarat frågan, jämfört med männen uppger att de använt något eller några av de uppräknade läkemedlen (hälften respektive en tredjedel). Till exempel så använde dubbelt så stor andel kvinnor än män smärtstillande medel inom den efterfrågade tvåveckorsperioden.

F. Hjälpmedel, rehabilitering och habilitering

Hjälpmedel till personer med funktionshinder erhålls oftast från landstingen. Många landsting har infört egenavgifter och låneavgifter på olika hjälpmedel. Personal inom landstinget beviljar hjälpmedlet efter behovsbedömning. Ibland kan det vara långa väntetider för att få hjälpmedel och höga egenavgifter för den enskilde, till exempel på hörapparater. Mindre kostsamma hjälpmedel får personerna oftast betala helt själva. Under de senaste åren har allt fler hjälpmedel tagits bort från hjälpmedelsgivarnas sortiment och kan nu bara köpas i butik, till exempel talande klockor för synskadade.

Fråga 76: Behöver du något hjälpmedel för ditt funktionshinder?

En majoritet av de svarande uppger att de behöver något hjälpmedel på grund av sitt funktionshinder. Men alla har inte alla de hjälpmedel som de behöver. Några procent av de tillfrågade uppger att de inte har råd att betala för alla de hjälpmedel de behöver. Även några procent har ansökt men inte beviljats de hjälpmedel som de vill ha. Det kan tyckas låta som att någon eller några procentandelar inte är någon större rubrik. Men eftersom var tionde svensk har ett funktionshinder, så blir det i praktiken tiotusentals människor som inte har alla hjälpmedel som de behöver.

Två tredjedelar, 65 procent, av medlemmarna i DHR uppger att de har alla de hjälpmedel som de behöver och en femtedel av alla svarar att de inte, av olika anledningar, har alla de behöver. Det är särskilt värt att notera att totalt 5 procent av alla medlemmar inom DHR uppger att de inte har råd att betala för alla de hjälpmedel som de behöver. Bland de rörelsehindrade personerna som uppsökt hjälpmedelscentral eller OT-center och inte är medlemmar i något handikappförbund är det 6 procent som uppger att de inte har råd att betala alla hjälpmedel som de behöver.

Av Sveriges befolkning har 3 procent i åldrarna 16–84 år ett svårt rörelsehinder, enligt SCB. Personerna behöver hjälp eller hjälpmedel för att förflytta sig. Det motsvarar cirka 206.000 personer. Om 5 procent av alla svårt rörelsehindrade uppger att de inte har råd att betala för alla hjälpmedel som de behöver, innebär detta i praktiken att ca 10.000 personer med rörelsehinder inte har alla hjälpmedel som de behöver, för att de inte har råd.

Enligt SCB har 12–13 procent av Sveriges befolkning i åldrarna 16–84 år nedsatt hörsel. Det vill säga cirka 939.000 personer, kan inte utan svårighet höra ett samtal mellan flera personer. Totalt sett uppger 2 procent av medlemmarna i HRF och 1 procent av övriga personer med hörselskada att de inte har råd att betala för alla hjälpmedel som de behöver. Detta innebär skattat att cirka 18.000 personer inte har alla de hjälpmedel de behöver, för att de inte har råd. Hälften, 53 procent, av medlemmarna inom HRF, i åldern 16-84 år, uppger att de har alla hjälpmedel som de behöver och en femtedel uppger att de inte har det, vilket skattat skulle innebära att ca 197.000 personer med hörselskada i Sverige, av olika anledningar inte har alla hjälpmedel som de behöver.

Av Sveriges befolkning är knappt 2 procent i åldrarna 16–84 år döva eller har en grav hörselskada, det vill säga ca 114.000 personer, enligt SCB. Dessa personer har sagt sig inte kunna höra vad som sägs under ett samtal i telefon utan svårighet.

Omräknat till lägsta värdet i denna undersökning skulle cirka 22.000 personer i åldrarna 16-84 år som är döva eller gravt hörselskadade sakna något hjälpmedel som de uppfattar att de skulle behöva.

Enligt SCB har nästan 2 procent av Sveriges befolkning i åldrarna 16–84 år en synskada, det vill säga cirka 115.000 personer. Dessa personer har uppgett att de inte kan läsa vanlig text i en dagstidning även om de har glasögon till hjälp. Ungefär 15.000 personer av dessa har svåra synskador.

Tabell 25: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 76: Behöver du något hjälpmedel för ditt funktionshinder?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, och jag har alla hjälpmedel jag behöver	65	61	53	51	42	35	76	94
Ja, men jag har inte alla som jag behöver	14	10	14	10	25	19	16	-
Ja, men jag har inte alls beviljats det jag begärt/ansökt om	2	6	3	2	1	-	2	3
Ja, men jag har inte haft råd att betala alla jag behöver	5	6	2	1	1	--	-	-
Ja, jag är i behov av hjälpmedel men har inte begärt/ansökt om något	2	6	7	8	4	8	1	-
<i>Summa procent Ja-svar</i>	<i>86</i>	<i>90</i>	<i>75</i>	<i>72</i>	<i>70</i>	<i>62</i>	<i>95</i>	<i>97</i>
Nej, jag är inte i behov av något hjälpmedel	5	10	13	20	14	34	2	3
Ej svar	9	-	12	8	15	5	4	-

Av tabellen ovan framgår till exempel att 5 procent av DHR:s medlemmar inte är i behov av något hjälpmedel och 65 procent har alla de behöver, 5 procent har inte råd att betala alla de behöver och 2 procent har inte beviljats de hjälpmedel de begärt.

Totalt sett uppger 23 procent av medlemmarna i DHR att de av olika anledningar inte har alla hjälpmedel som de behöver. Motsvarande värde för medlemmarna i HRF är 26 procent, SDR 31 procent och SRF 19 procent.

Fråga 77: Nedan följer en uppräknings av olika områden som man kan använda hjälpmedel inom.

Frågan ställdes till alla som på den tidigare frågan svarat att de är i behov av hjälpmedel. För vart och ett av de olika uppräknade hjälpmedelsområdena fick personerna svara om de har alla hjälpmedel de behöver eller om de inte har det.

Det är främst de rörelsehindrade som uppger att de behöver hjälpmedel inom många områden. Totalt sett uppger 8 procent av medlemmarna inom DHR som behöver hjälpmedel att de saknar hjälpmedel till sin arbetsplats. Var tionde, 13 procent, saknar något hjälpmedel i sovrummet och 11 procent saknar något hjälpmedel i köket och så vidare. Värt att notera är också att 6 procent av DHR:s medlemmar uppger att de saknar hörapparat eller något annat hörseltekniskt hjälpmedel och 9 procent saknar DAISY-spelare för talböcker.

Drygt en fjärdedel, 27 procent, av både medlemmar och icke medlemmar bland personer med hörselskada svarar att de inte har alla hörseltekniska hjälpmedel som de behöver. En av tio, 8 respektive 11 procent, svarar att de inte har de hörapparater de behöver. Ungefär en tiondel av de hörselskadade saknar också brandvarnare som de kan uppfatta. Särskilt värt att notera är att 26 procent av HRF:s medlemmar i åldern 16-64 år uppger att de saknar hjälpmedel till arbetsplatsen och 13 procent uppger att de saknar hjälpmedel till skola och utbildning. Det är fler

förvärvsarbetande medlemmar inom HRF som saknar något eller några hjälpmedel till arbetsplatsen än vad det är medlemmar som fått alla de arbetshjälpmedel som de behöver.

Döva personer saknar främst hörseltekniska hjälpmedel, till exempel brandvarnare. Totalt sett uppger 15 procent av medlemmarna i SDR som behöver hjälpmedel att de saknar hörseltekniska hjälpmedel och 23 procent saknar brandvarnare som vibrerar och/eller blinkar, 12 procent saknar också andra varseblivningshjälpmedel. Av SDR:s medlemmar är det 7 procent som saknar hjälpmedel till arbetsplatsen och 2 procent som saknar hjälpmedel för sina studier.

Synskadade personer saknar informationstekniska hjälpmedel. Totalt sett uppger 13 procent av medlemmarna inom SRF som behöver hjälpmedel att de skulle behöva en CCTV, en förstöringsapparat för text, och 16 procent skulle vilja få en DAISY-spelare som de kan ta del av talböcker med. Anmärkningsvärt är att 3 procent av de synskadade medlemmarna inom SRF uppger att de saknar en teknikkäpp eller vit käpp för synskadade, fast de skulle behöva en. Det är fler äldre än yngre som saknar käpp för synskadade. Även synskadade uppger att de saknar hjälpmedel till sin arbetsplats.

Omkring var tionde person som är i behov av hjälpmedel har under de senaste fem åren betalat egenavgifter för de hjälpmedel de behövt.

Det finns personer som uppger att de skulle behöva en texttelefon inom nästan samtliga urvalsgrupper. Likaså är det också vanligt att personer önskar få fritidshjälpmedel av olika slag. Närmare en femtedel uppger också att de skulle behöva en dator eller speciella datorprogram.

Även om många saknar olika slags hjälpmedel så har desto fler de olika typer av hjälpmedel som de behöver. Av de medlemmar i DHR som är i behov av hjälpmedel svarar 4 procent att de saknar ett visst förflyttningshjälpmedel som är tänkt att användas inomhus och 61 procent svarar att de har alla sådana som de behöver. Således är det 65 procent av DHR-medlemmarna som använder något hjälpmedel som behöver förflyttningshjälpmedel inomhus. Resterande andel uppger att de inte är i behov av ett sådant hjälpmedel eller så har de valt att hoppa över att besvara frågan. Likaså är det 7 procent som säger att de saknar förflyttningshjälpmedel som skall användas utomhus och 64 procent svarar att de har alla som de behöver.

Tabell 26: Procentuell andel personer som behöver men saknar hjälpmedel som de behöver inom respektive hjälpmedelsområde.

Fråga 77: Nedan följer en uppräknings av olika områden (hygien, förflyttning, kommunikation etc.) som man kan använda hjälpmedel inom.								
Bas: är i behov av hjälpmedel. Procenten visar de som <i>inte</i> har alla de hjälpmedel de behöver.	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	150	44	149	103	97	49	180	32
A. Hygien, t.ex. toalettförhöjning, badbräda, m.m.	7	9	1	-	3	2	3	-
B. Kläder & på-/avklädning, t.ex. griptång, skoinlägg	7	11	3	-	2	6	-	-
C. Förflyttning inomhus, t.ex. krycka, gåbord, ortos	4	2	2	1	6	-	-	-
D. Förflyttning utomhus, ej bil, t.ex. elrullstol, rollator	7	9	1	-	1	-	2	-
E. Kök, t.ex. äthjälpmedel, greppanpassade redskap	11	18	2	1	3	6	3	-
F. Sovrum, t.ex. madrass, värmedyna	13	20	2	4	3	2	1	-
G. Kommunikation, t.ex. dator, läs- och skrivhjälpmedel	13	11	7	2	9	12	4	-
H. Fritidshjälpmedel	18	11	4	-	6	4	4	3
I. Hörapparat	6	-	8	11	2	8	3	-
J. Hörseltekniska hjälpmedel	6	-	27	27	15	16	1	-
K. Teknikkäpp, "vit" käpp för synskadade	1	-	1	-	-	-	3	-
L. Förstoringsapparat för text, CCTV	5	5	3	1	-	-	13	9
M. DAISY-spelare, för bl.a. talböcker	9	-	2	-	1	-	16	9
N. Brandvarnare, blinkande, vibrerande eller ton	7	5	18	11	23	27	1	-
O. Texttelefon	3	-	6	2	3	4	2	-
P. Porttelefon, babylarm, varseblivningshjälpmedel	9	2	3	4	12	14	2	-
Q. Hjälpmedel på arbetsplatsen	8	7	9	7	7	18	2	-
R. Hjälpmedel i skola/utbildning	3	-	5	1	2	6	2	-
S. Dator, datoranpassningar, dator-tillbehör	18	20	7	4	9	20	4	-

Totalt sett uppger 85 procent av alla medlemmar inom HRF som behöver hjälpmedel att de har de hörapparater de behöver, 8 procent saknar de hörapparater de behöver. Av tabell 27 nedan framgår hur stor andel av respektive urvalsgrupp som behöver och har alla de hjälpmedel de behöver inom respektive urvalsgrupp.

Tabell 27: Procentuell andel personer som uppger att de har alla hjälpmedel som de behöver inom respektive hjälpmedelsområde.

Fråga 77: Nedan följer en uppräknig av olika områden (hygien, förflyttning, kommunikation etc.) som man kan använda hjälpmedel inom.								
Bas: är i behov av hjälpmedel. Procenten visar de som har alla de hjälpmedel de behöver.	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	150	44	149	103	97	49	180	32
A. Hygien, t.ex. toalettförhöjning, badbräda, m.m.	64	61	16	5	7	4	32	41
B. Kläder & på-/avklädning, t.ex. griptång, skoinlägg	51	41	11	5	2	4	14	3
C. Förflyttning inomhus, t.ex. krycka, gåbord, ortos	61	68	13	1	1	8	17	13
D. Förflyttning utomhus, ej bil, t.ex. elrullstol, rollator	64	50	13	2	4	6	34	19
E. Kök, t.ex. äthjälpmedel, greppanpassade redskap	24	16	4	1	2	4	15	19
F. Sovrum, t.ex. madrass, värmedyna	37	16	7	-	4	10	14	19
G. Kommunikation, t.ex. dator, läs- och skrivhjälpmedel	26	14	8	4	14	12	34	19
H. Fritidshjälpmedel	19	16	7	3	2	-	14	13
I. Hörapparat	11	9	85	80	30	49	23	9
J. Hörseltekniska hjälpmedel	7	5	47	34	37	35	9	3
K. Teknikkläpp, "vit" käpp för synskadade	1	5	1	-	4	-	72	53
L. Förstoringsapparat för text, CCTV	4	5	2	-	3	-	52	56
M. DAISY-spelare, för bl.a. talböcker	5	5	3	-	-	-	58	59
N. Brandvarnare, blinkande, vibrerande eller ton	41	30	32	18	57	49	85	84
O. Texttelefon	2	2	6	3	77	65	2	-
P. Porttelefon, babylarm, varseblivningshjälpmedel	23	9	8	3	29	27	13	16
Q. Hjälpmedel på arbetsplatsen	9	9	7	2	33	16	17	3
R. Hjälpmedel i skola/utbildning	1	2	2	1	6	6	4	-
S. Dator, datoranpassningar, dator-tillbehör	21	16	13	8	28	27	28	22

Fråga 78: Hur upplever du att du blir bemött, i det stora hela, när du begär/ansöker om hjälpmedel?

Generellt sett är de personer som begär hjälpmedel ganska nöjda med hur de blir bemötta av hjälpmedelsgivarna. Äldre personer är i medeltal något mer nöjda än yngre med hur väl de blir bemötta när de ansöker om hjälpmedel.

Tabell 28: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 78: Hur upplever du att du blir bemött, i det stora hela, när du begär/ansöker om hjälpmedel?								
Bas: Är i behov av hjälpmedel	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	150	44	149	103	97	49	180	32
5. Mycket bra	47	48	51	71	27	33	61	56
4. Ganska bra	18	18	18	8	26	18	18	34
3. Tillfredsställande	17	9	7	6	15	16	6	6
2. Ganska dåligt	7	11	2	-	6	6	3	3
1. Mycket dåligt	-	5	-	-	3	6	1	-
Medelvärde 1-5	4,2	4,0	4,5	4,8	3,9	3,8	4,5	4,4
Har aldrig ansökt om/fått/erbjudits/begärt hjälpmedel	8	5	19	13	16	18	11	-
Ej svar	3	5	2	3	6	-	1	-

Av tabellen ovan framgår också hur stor andel av personerna i de olika urvalsgrupperna som behöver hjälpmedel men som aldrig ansökt om att få det.

Fråga 79: Har du själv betalat vissa av dina hjälpmedel under de senaste 5 åren, i så fall; varför?

Omkring en tredjedel av alla personer som är i behov av hjälpmedel uppger att de själva betalat vissa av sina hjälpmedel under de senaste 5 åren. Några personer har betalat flera hjälpmedel och angivit flera olika orsaker till att de betalat dem själva.

Den vanligaste orsaken är framför allt att de hjälpmedel som personerna behöver inte ingår i landstingets sortiment. Alla hjälpmedelsmodeller och märken finns inte att få inom alla landsting. De flesta landsting handlar upp hjälpmedel centralt av ett begränsat antal hjälpmedelsleverantörer och detta medför att alla hjälpmedel inte finns på den så kallade "hjälpmedelslistan". Om personen behöver en speciell modell eller variant av ett hjälpmedel måste de beställa och betala detta själva. Omkring 5 procent av alla uppger att de betalat själva därför att de inte beviljats det hjälpmedel som de ansökt om. Det har således förekommit en skillnad i uppfattning om ett behov av hjälpmedel mellan personen och hjälpmedelsgivaren.

Det är anmärkningsvärt att personer uppger att de inte får vissa hjälpmedel därför att de har beviljats en personlig assistent som istället kan göra det som hjälpmedlet avsåg att underlätta för den enskilda personen med funktionshinder. Dessa personer blir därmed mer beroende av personlig assistans än vad de skulle vara om de fick tillgång till hjälpmedlet.

Totalt sett uppger 31 procent av medlemmarna i DHR, 40 procent av medlemmarna i HRF, 21 procent av medlemmarna i SDR och 31 procent av medlemmarna i SRF som är i behov av hjälpmedel att de själva betalat vissa av sina hjälpmedel under de senaste 5 åren.

Tabell 29: Flera svarsalternativ kunde markeras av de svarande, varför procenten summerar till mer än 100 procent.

Fråga 79: Har du själv betalat vissa av dina hjälpmedel under de senaste 5 åren, i så fall; varför?								
Bas: Är i behov av hjälpmedel	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	150	44	149	103	97	49	180	32
Ja, för jag beviljades inte hjälpmedlen/hjälpmålet jag ansökte om	5	11	3	-	4	2	5	-
Ja, för jag fick vänta så länge på beslut och jag behövde det omedelbart	2	-	2	-	1	2	1	-
Ja, för kommunen/ landstinget ansåg att försäkringsbolag/ fonder kunde stå för kostnaden	2	2	-	-	2	-	-	-
Ja, för jag fick inte hjälpmedlet för jag får personlig assistans istället	2	2	-	-	1	2	-	-
Ja, för jag fick inte hjälpmedlet därför att jag får hemhjälp istället	-	-	-	-	1	-	-	-
Ja, för det jag vill ha ingick inte i sortimentet hos landstinget	11	7	5	3	4	4	7	9
Ja, för jag behövde betala egenavgift innan jag fick hjälpmedlet via landstinget	6	5	19	14	7	4	10	9
Ja, pga. annat än ovan	14	7	13	19	6	12	11	3
<i>Summa procent ja-svar</i>	<i>42</i>	<i>34</i>	<i>42</i>	<i>36</i>	<i>27</i>	<i>27</i>	<i>33</i>	<i>22</i>
Procentuell andel personer som uppger att de betalat för hjälpmedel under de senaste 5 åren	31	25	40	33	21	20	31	19
Nej jag har inte betalat något hjälpmedel själv de senaste 5 åren	63	66	57	63	74	73	69	81
Ej svar	8	9	5	6	6	6	1	-

Avgiftssystemen för hjälpmedel har förändrats de senaste tio åren vilket även en jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU visar i resultaten. Även om frågan då löd "Betalar du avgifter för ditt/dina hjälpmedel?".

Tabell 30

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16- 84 år)	774	268	689
Svar i procent			
Ja	6	18	7
Nej	94	81	92
Ej svar	0	1	1
Summa	100	100	100

Fråga 80: Har du fått någon rehabilitering/habilitering under de senaste 5 åren och i så fall; Vilken?

Det är vanligare att personer med funktionshinder får *enstaka* rehabiliterings eller habiliteringsinsatser än att de får *återkommande* sådana. Den vanligaste rehabiliteringsformen är besök hos sjukgymnast eller arbetsterapeut. Det är främst personer med rörelsehinder som erhåller någon form av rehabilitering/habilitering.

Totalt sett uppger 61 procent av medlemmarna i DHR att de fått någon form av rehabilitering eller habilitering under de senaste 5 åren. Totalt sett uppger 5 procent av medlemmarna i DHR att de ansökt om habilitering/rehabilitering men inte beviljats det under de senaste 5 åren. Det är värt att notera att endast 18 procent av

DHR:s medlemmar svarar att de inte är i behov av någon rehabilitering/habilitering. Det skiljer inte nämnvärt mellan rörelsehindrade medlemmar och icke-medlemmar.

Närmare en tredjedel, 29 procent, av medlemmarna i HRF har fått rehabilitering under de senaste 5 åren. Det har främst varit frågan om enstaka insatser via hörcentralen eller från hörselombud.

Två tredjedelar av medlemmarna i SDR uppger att de inte är i behov av någon rehabilitering. Totalt sett har 3 procent av medlemmarna ansökt om rehabilitering, men inte beviljats sådan.

Tabell 31: Procentberäkningen i tabellen summerar till mer än 100 i varje kolumn eftersom de svarande kunde ange flera svarsalternativ samtidigt på frågan.

Fråga 80: Har du fått någon rehabilitering/habilitering under de senaste 5 åren och i så fall; Vilken?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser på rehabiliteringsanläggning – "rundsmörjning"	16	16	4	1	1	4	1	-
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser hos sjukgymnast - arbetsterapeut	26	29	17	7	4	8	12	9
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser i form av vattenterapi	11	6	2	1	1	1	2	-
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser via hörcentralen - hörselombud	4	2	21	8	4	9	2	-
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser via syncentralen - synkonsulent	4	2	1	-	1	-	11	-
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser på rehabiliteringsanläggning – "rundsmörjningar"	5	2	2	-	-	3	2	-
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser hos sjukgymnast - arbetsterapeut	21	29	8	5	1	1	17	21
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser i form av vattenterapi	14	10	3	1	1	-	5	9
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser via hörcentralen - hörselombud	2	-	9	13	2	5	1	-
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser via syncentralen - synkonsulent	2	2	1	1	1	-	1	3
<i>Summa procent ja- svar</i>	<i>106</i>	<i>98</i>	<i>65</i>	<i>36</i>	<i>16</i>	<i>30</i>	<i>53</i>	<i>42</i>
Procent som svarat att de fått någon enstaka eller återkommande rehabilitering eller habilitering under de senaste 5 åren.	61	55	29	22	11	19	40	36
Nej, jag är inte i behov av någon rehabilitering/habilitering	18	24	50	67	69	59	47	64
Nej, jag har behov men har inte ansökt om att få det	13	10	6	2	4	5	8	-
Nej, jag har inte beviljats rehabilitering/habilitering när jag sökte	5	4	1	-	3	1	3	-
Ej svar	10	12	10	11	17	16	2	-

De synskadade får enstaka insatser via syncentralen, men också insatser hos sjukgymnaster eller arbetsterapeuter. Många synskadade uppger ju också att de har ett rörelsehinder. Det är värt att notera att endast 1 procent av medlemmarna i SRF uppger att de fått *återkommande* insatser från syncentralen. Totalt sett hade 40 procent av medlemmarna i SRF fått någon form av rehabilitering under de senaste 5 åren och 3 procent hade ansökt men inte beviljats sådan.

Fråga 81: Har du en individuell rehabiliteringsplan/habiliteringsplan?

Frågan ställdes till dem som angett att de är i behov av rehabilitering/habilitering. Närmare en tredjedel, 28 procent, av de rörelsehindrade medlemmarna och en tiondel av övriga grupper uppger att de är i behov av en individuell rehabiliteringsplan eller habiliteringsplan, men att de inte har fått någon alls. Dessutom uppger mellan 3 och 4 procent att de har en individuell rehabiliteringsplan som de inte är nöjda med. Det är ungefär lika stor andel av de svarande som uppger att de fått en individuell rehabiliteringsplan som de är nöjda med, som det är personer som helt saknar en plan eller är missnöjda med den de har.

Det är värt att notera att så många som 15 procent av medlemmarna i DHR och 18 procent av medlemmarna i HRF som är i behov av rehabilitering/habilitering, svarar att de inte vet om de fått en individuell rehabiliteringsplan.

Tabell 32: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 81: Har du en individuell rehabiliteringsplan/habiliteringsplan?								
Bas: Har behov av rehabilitering/habilitering	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	109	28	77	32	18	16	81	12
Ja, jag har en som jag inte är nöjd med	3	4	3	3	-	-	1	-
Nej, skulle behöva en, men har inte fått någon	28	36	8	13	11	13	6	-
Summa procent inte nöjd/har inte fått någon	31	40	11	16	11	13	7	-
Ja, jag har en som jag är nöjd med	27	25	13	25	28	6	19	25
Nej, jag har inget behov av en individuell rehabiliteringsplan/habiliteringsplan	21	21	42	47	39	31	67	75
Vet inte	15	7	18	13	6	44	7	-
Ej svar	6	7	17	-	17	6	-	-

Totalt sett uppger en femtedel av personerna med rörelsehinder som är i behov av rehabilitering eller habilitering att de inte är i behov av någon individuell rehabiliteringsplan. I övriga urvalsgrupper är denna andel högre bland de svarande.

Fråga 82: I vilken utsträckning anser du att du har fått den rehabilitering/habilitering som du är i behov av under de senaste 5 åren?

Det är ungefär lika stor andel svarande som uppger att de är nöjda med den rehabilitering/habilitering som de fått under de senaste 5 åren som det är personer som uppger att de är missnöjda. Totalt sett uppger till exempel 17 procent av medlemmarna i DHR som är i behov av rehabilitering eller habilitering att de i mycket låg utsträckning eller inte alls erhållit rehabilitering under de senaste 5 åren. Om de fem svarsalternativen omsätts till en numerisk skala ger medlemmarna i DHR betyget 3,0, medlemmarna i HRF 3,5, och medlemmarna i SRF betyget 3,1 till i vilken utsträckning de fått den rehabilitering de är i behov av.

Tabell 33: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 82: I vilken utsträckning anser du att du har fått den rehabilitering/habilitering som du är i behov av under de senaste 5 åren?								
Bas: Har behov av rehabilitering/habilitering	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	109	28	77	32	18	16	81	12
5. Mycket hög utsträckning	14	25	12	13	17	6	12	-
4. Ganska hög utsträckning	20	32	22	38	22	13	16	17
3. Varken hög eller låg	23	18	23	19	6	19	14	8
2. Ganska låg utsträckning	14	7	4	9	6	25	7	8
1. Mycket låg utsträckning/inte alls	17	11	5	3	-	13	14	-
Medelvärde 1-5	3,0	3,6	3,5	3,6	4,0	2,7	3,1	3,3
Jag har inte varit i behov av någon rehabilitering/habilitering	6	4	21	13	22	13	14	17
Ej svar	6	4	13	6	28	13	23	50

Få döva personer uppger att de varit i behov av någon habilitering under de senaste fem åren.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades lite annorlunda, "Anser du att du har fått den rehabilitering du har varit i behov av?".

Tabell 34

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16- 84 år)	864	362	854
Svar i procent			
Ja, har fått det jag är i behov av	49	7	54
Ja, har fått rehabilitering men skulle behövt mer	19	2	6
Nej, men skulle behövt	15	3	11
Nej, jag anser mig inte i behov av rehabilitering	15	86	27
Ej svar	2	2	2
Summa	100	100	100

G. Hjälpinsatser och assistans

Även om samhället erbjuder många olika former av hjälpinsatser så är det oftast de anhöriga som bistår med en stor del av den hjälp som personer med funktionshinder behöver. Samhället erbjuder hjälp i form av hemtjänst, personlig assistans, ledsagning, tolktjänst och hemsjukvård. Det är dock inte alltid självklart att personer med funktionshinder får den hjälp som de behöver.

Fråga 83: Klarar du själv eller behöver du hjälp med...

Främst är det personer inom urvalsgrupperna med rörelsehinder eller synskada som uppger att de i stor utsträckning behöver hjälp med olika saker i sitt dagliga liv. Två tredjedelar av de rörelsehindrade och synskadade behöver hjälp med städning, drygt hälften behöver hjälp med matinköp, hälften behöver hjälp med tvätt etc.

Närmare hälften av medlemmarna inom SRF svarar att de behöver hjälp med läsning av post och annan information. De allra flesta av dem behöver också hjälp för att orientera sig i okända miljöer, totalt sett är åtta av tio synskadade i behov av ledsagning. Många är äldre och behöver också hjälp med hushållsgöromål på grund av att de dessutom har ett rörelsehinder.

Döva personer har främst behov av tolktjänst för att kunna delta i möten. Totalt sett uppger en fjärdedel, 26 procent av medlemmarna i SDR att de är i behov av hjälp vid möten. Även 24 procent av medlemmarna i SDR uppger att de behöver någon som hjälper dem med bank- och ekonomiärenden.

Tabell 35: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 83: Klarar du själv eller behöver du hjälp med...								
Ja, behöver hjälp med...	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Bas: samtliga 16-84 år								
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
A...städning	71	67	13	13	6	13	58	58
B...matinköp	53	65	9	5	9	11	65	67
C...matlagning	34	37	6	6	4	14	36	30
D...tvätt	47	57	8	6	4	10	47	27
E...personlig hygien	30	18	3	1	2	5	7	9
F...av- och påklädning	27	16	3	1	2	4	4	6
G...att åka till ett ställe du inte varit på förut	41	29	13	3	12	20	73	79
H...att delta i ett möte	30	20	10	6	26	19	35	36
I...ledsagning	30	22	4	1	9	13	81	94
J...läsning av post och annan information	10	8	4	2	8	15	47	45
K...klädvård	35	35	6	3	4	9	47	52
L...bank- och ekonomiärenden	29	27	7	2	24	19	53	52
M...smärre reparationer, trädgårdsskötsel, snöskottning	69	67	22	15	12	16	79	73

Få av de svarande uppger att de inte behöver hjälp med någonting.

Fråga 84: Vilken slags hjälp får du, och hur ofta, med sådant som du själv inte kan göra på grund av ditt funktionshinder?

Det är framför allt anhöriga, i eller utanför hushållet, som ger den hjälp som personerna behöver. Totalt sett uppger hälften av personer med rörelsehinder att de får hjälp av någon som bor i hushållet eller någon annan anhörig som bor utanför hushållet. Det kan också vara frågan om att de får hjälp av bekanta. Det är värt att notera att en femtedel av DHR:s medlemmar uppger att de ordnar hjälp på privat väg. Det är ungefär lika många som får hjälp av kommunens hemtjänst eller hemsjukvård. Värt att notera är att en femtedel av alla medlemmar i DHR uppger att de får personlig assistans varje dag, varje vecka eller mer sällan än så.

Personer med hörselskada erhåller främst sin hjälp från hushållsmedlemmar eller andra anhöriga.

Det förekommer också i viss utsträckning att personer erhåller hjälp från frivilligorganisationer såsom till exempel kyrkan och Röda Korset.

Döva personer erhåller främst hjälp av tolkservice. Totalt sett uppger 59 procent av medlemmarna i SDR och 39 procent av övriga döva att de får hjälp ifrån tolkservice varje dag, varje vecka eller mer sällan än så.

Personer med synskada är de som i störst utsträckning erhåller hjälp från kommunen i form av hemtjänst, hemsjukvård och ledsagning. Totalt sett uppger 27 procent av medlemmarna i SRF att de får hjälp av hemtjänst och 20 procent att de får hjälp av kommunens ledsagare. Tabellen nedan visar den procentuella andelen personer inom respektive urvalsgrupp som har svarat att de erhåller hjälp varje dag, varje vecka eller mer sällan än så.

Tabell 36: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 84: Vilken slags hjälp får du, och hur ofta, med sådant som du själv inte kan göra på grund av ditt funktionshinder?								
Procent får hjälp av... (summa varje dag, varje vecka, mer sällan) 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
A. Annan hushållsmedlem	46	53	24	12	16	14	54	58
B. Anhörig utanför hushållet eller bekant	43	49	14	6	14	18	75	78
C. Annan privat ordnad hjälp	22	12	8	3	6	5	12	3
D. Kommunen (hemtjänst, hemsjukvård)	23	16	3	1	5	4	27	18
E. Kommunens ledsagarservice	6	-	1	-	5	4	20	9
F. Hjälp från frivilligorganisation	4	-	1	-	3	-	3	-
G. Tolkservice	1	-	5	-	59	39	3	-
H. Personlig assistent	21	6	1	-	3	4	5	-
I. Hjälp från annan än ovanstående	12	8	5	-	6	7	2	-

Det förekommer också, även om det är i förhållandevis låg utsträckning, att personer behöver få hjälp från olika håll, men att de inte erhåller den hjälp de behöver. Tabellen nedan visar i vilken utsträckning det finns personer i de olika urvalsgrupperna som uppger att de skulle behöva få hjälp, men att de inte får någon alls.

Tabell 37: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 84: Vilken slags hjälp får du, och hur ofta, med sådant som du själv inte kan göra på grund av ditt funktionshinder?								
Bas: samtliga 16-84 år Behöver hjälp men får ingen	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	32
A. Annan hushållsmedlem	1	-	-	1	-	-	1	-
B. Anhörig utanför hushållet eller bekant	2	-	-	1	-	-	1	-
C. Annan privat ordnad hjälp	2	-	-	1	1	1	1	-
D. Kommunen (hemtjänst, hemsjukvård)	2	4	-	2	-	3	-	-
E. Kommunens ledsagarservice	2	2	-	1	1	4	1	-
F. Hjälp från frivilligorganisation	2	-	-	1	-	-	-	-
G. Tolkservice	1	-	-	-	5	4	-	-
H. Personlig assistent	3	-	1	-	1	3	-	-
I. Hjälp från annan än ovanstående	2	2	-	1	1	3	-	-

Av tabellen ovan framgår till exempel att 3 procent av medlemmarna i DHR önskar få, men får inte, personlig assistans. Totalt sett uppger 5 procent av medlemmarna i SDR att de inte får tolkservice, fast de skulle behöva.

Fråga 85: Har du fått precis den hjälpinsats (i tid eller personinsats) som du har ansökt om hos kommunen eller Försäkringskassan?

Totalt sett uppger 45 procent av medlemmarna i DHR att de ansökt om hjälpinsats hos kommunen eller Försäkringskassan. En tredjedel DHR-medlemmar uppger att de inte fått precis den hjälpinsats som de ansökt om. En tredjedel, 34 procent, av medlemmarna inom SRF har ansökt om hjälpinsats, av dem uppger en fjärdedel att de inte fått precis det de ansökt om. En lägre andel av medlemmarna inom SDR och HRF, totalt 15 respektive 11 procent, har ansökt om hjälpinsats.

Tabell 38: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 85: Har du fått precis den hjälpinsats (i tid eller personinsats) som du har ansökt om hos kommunen eller Försäkringskassan?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, jag fick precis det jag ansökt om	28	24	5	6	8	8	24	18
Nej, men jag fick nästan allt	9	2	2	1	4	6	6	3
Nej, jag fick bara något av det jag ansökte om	5	8	2	-	1	1	2	-
Nej, jag fick inget av det jag ansökte om	3	2	2	-	2	8	2	-
Summa nej-svar	17	12	6	1	7	15	10	3
Summa har ansökt	45	36	11	7	15	23	34	21
Jag har inte ansökt om någon hjälpinsats	47	59	84	92	78	72	65	79
Ej svar	9	4	6	2	7	5	1	-

Det är särskilt värt att notera den andel av de svarande som fått avslag på sin ansökan. Totalt sett svarar 3 procent av medlemmarna i DHR, 2 procent av medlemmarna i HRF, 2 procent av medlemmarna i SDR och 2 procent av medlemmarna i SRF att de inte fick någonting av vad de ansökte om.

Generellt sett är det en lägre andel personer som är gifta eller samboende, jämfört med ensamstående, som ansöker om hjälp från kommunen eller via Försäkringskassan. Deras partner hjälper dem istället. Detta märks också av att en högre andel av dem som är gifta eller samboende med en partner som också har en funktionsnedsättning ansöker om hjälpinsats än de som har en partner som inte har en funktionsnedsättning.

Fråga 86: Har du fått avstå från någon aktivitet/verksamhet under senaste året på grund av att du inte har fått den hjälp du behövt?

Även om personer har beviljats hjälp från samhället är det inte alltid den finns att tillgå när personerna behöver den. En fjärdedel, 23 procent, av medlemmarna i SDR uppger att de under det senaste året fått avstå från någon aktivitet eller verksamhet för att de inte fått tolk. Det motsvarar ungefär hälften av de som brukar använda tolk. Även medlemmar inom HRF uppger att de vid tillfällena blivit utan tolk.

Tabell 39: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 86: Har du fått avstå från någon aktivitet/verksamhet under senaste året på grund av att du inte har fått den hjälp du behövt?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	32
Ja, jag fick inte tolktjänst	-	-	2	-	23	9	1	-
Ja, jag fick inte ledsagare genom kommunen	3	6	1	-	-	4	7	3
Ja, jag fick inte personlig assistent	5	-	1	1	1	5	1	3
Summa procent ja-svar	8	6	4	1	24	15	9	6
Nej, jag behöver ingen hjälp	43	61	83	92	47	63	76	94
Nej, jag får alltid den hjälp jag behöver	30	22	7	2	20	13	14	-
Ej svar	19	10	8	5	9	10	2	-

Totalt sett uppger 8 procent av medlemmarna i DHR, 4 procent av medlemmarna i HRF, 24 procent av medlemmarna i SDR och 9 procent av medlemmarna i SRF att de fått avstå från någon aktivitet eller verksamhet under det senaste året för att de inte har fått den hjälp de behövt.

H. Familj och umgänge

För att ha goda levnadsförhållanden krävs att man ingår i en social gemenskap. Att ha dagligt umgänge med familjemedlemmar, vänner släkt och bekanta i sin nära omgivning.

Fråga 8: Är du ...?

En knapp majoritet av samtliga svarande bor tillsammans med en partner. Det är värt att notera att det finns en tendens i materialet till att personer som inte är medlemmar i handikappförbund oftare är gifta eller sammanboende än personer som valt att ansluta sig till handikapporganisationer. Detta samband gäller dock inte de personer som gått på dövskolor, men som inte är medlemmar i SDR.

Totalt sett uppgår 51 procent av medlemmarna i DHR, 62 procent av medlemmarna i HRF, 55 procent av medlemmarna i SDR och 52 procent av medlemmarna i SRF att de gifta eller ogifta bor tillsammans med en partner.

Tabell 40: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn. Några svaranden har gett två svar.

Fråga 8: Civilstånd								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Gift	39	53	55	67	34	19	42	52
Sambo	12	16	7	6	21	19	10	9
Summa procent som bor med partner	51	69	62	73	55	38	52	61
Ogift	21	14	5	3	25	54	11	3
Frånskild/hemskild	15	6	11	6	14	4	11	21
Änka/änkling	13	6	21	11	6	4	27	15
Ej svar	2	4	4	7	1	4	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>102</i>	<i>99</i>	<i>103</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>104</i>	<i>101</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågan då löd "Delar du boendet med någon?".

Tabell 41

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16- 84 år)	864	362	854
Svar i procent			
Ensam	43	27	47
Bor med maka/make/sambo	51	52	48
Övriga (med föräldrar, anhörig etc)	6	21	5
Summa	100	100	100

Fråga 9: Har din maka/make/sambo något funktionshinder eller kronisk sjukdom?

Många personer med funktionsnedsättning bor också tillsammans med någon som har en funktionsnedsättning. Cirka en tredjedel av alla svarande som bor med part-

ner uppger att deras partner också har någon slags funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom.

Tabell 42: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 9: Har din maka/make/sambo något funktionshinder eller kronisk sjukdom?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja	25	16	19	14	20	20	13	24
Nej	33	57	45	66	44	28	38	36
Jag har ingen maka/make/sambo	40	27	32	18	34	47	49	39
Ej svar	2	-	4	2	2	5	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>

Fråga 5: Har du barn?

En majoritet av personerna i nästan samtliga urvalsgrupper har barn. Oftast är det vuxna barn som hunnit flytta ut från hemmet.

Tabell 43: Tabellen summerar kolumnvis till mer än 100 procent eftersom några personer svarat att de både har barn som bor i hemmet och barn som inte bor i hemmet.

Fråga 5: Har du barn?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Nej	26	33	11	10	31	58	24	18
Ja, barn som bor i hemmet	10	18	10	13	30	15	12	6
Ja, barn som inte bor i hemmet	63	51	82	83	40	22	64	76
Ej svar	3	2	2		1	8	1	3
<i>Summa procent</i>	<i>102</i>	<i>104</i>	<i>105</i>	<i>106</i>	<i>102</i>	<i>103</i>	<i>101</i>	<i>103</i>

En högre andel av medlemmarna inom DHR som är ensamstående, har handikappersättning och/eller som har ett funktionshinder som påverkar deras liv i stor utsträckning, uppger att de inte har barn.

En jämförelse kan göras med föregående levnadsundersökning från HANDU från år 1996, "Har du barn?".

Tabell 44

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16- 84 år)	864	362	854
Svar i procent			
Nej	37	47	29
Ja	63	53	71
Summa	100	100	100

Fråga 64: Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med vänner och bekanta eller släktingar?

En tiondel av alla svarande är mer eller mindre socialt isolerade, de träffar vänner, bekanta eller släktingar någon gång i kvartalet eller ännu mer sällan än så. En majoritet av de tillfrågade träffar dock vänner, bekanta eller släktingar minst någon gång i veckan. Det skiljer inte nämnvärt mellan hur ofta de äldre och de yngre svaranden uppger att de umgås med vänner och bekanta.

Tabell 45: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 64: Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med vänner och bekanta eller släktingar? Räkna då inte med nuvarande grannar eller arbetskamrater.								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
5. Flera gånger i veckan	29	22	14	20	23	25	17	33
4. Någon gång i veckan	33	37	48	44	44	29	35	27
3. Någon gång i månaden	26	33	26	22	22	29	31	24
2. Någon gång i kvartalet	7	4	7	7	2	8	10	9
1. Mer sällan eller aldrig	5	2	5	5	6	6	7	6
Medelvärde 1-5	3,7	3,8	3,6	3,7	3,8	3,6	3,4	3,7
Ej svar	1	2	1	2	3	3	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>

Totalt sett uppger 41,0 procent av hela Sveriges befolkning, 65-84 år, enligt SCB att de umgås med vänner och bekanta varje vecka. Detta kan jämföras med att 62 procent av DHR:s medlemmar, 62 procent av HRF:s, 67 procent av SDR:s och 52 procent av SRF:s medlemmar uppger detsamma.

Fråga 65: Har du någon riktigt nära vän som du kan ta kontakt med och prata med om vad som helst? Räkna inte med medlemmar i din familj eller ditt hushåll.

Totalt sett, enligt SBC:s ULF-undersökning år 2002, är det 16,5 av hela befolkningen i åldersgruppen 16-84 år som uppger att de inte har någon nära vän. Således är det inom vissa urvalsgrupper dubbelt så många som saknar vän bland de svarande. Det är främst personer som är hörselskadade eller döva som i högre andel saknar nära vänner. Detta förhållande kan naturligtvis ha att göra med att det är svårt att finna vänner som kan teckenspråk eller tecken som stöd.

Tabell 46: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 65: Har du någon riktigt nära vän som du kan ta kontakt med och prata med om vad som helst? Räkna inte med medlemmar i din familj eller ditt hushåll.								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja	71	76	63	66	73	66	72	73
Nej	25	20	35	32	24	33	28	27
Ej svar	4	4	3	1	3	1	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Det finns en tendens till att de äldre, de över 65 år saknar en nära vän, även detta förhållande gäller i grupperna med hörselskadade personer.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades enligt följande "Har du någon nära vän eller bekant som du kan tala med?"

Tabell 47

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	87	91	84
Nej	13	9	16
Summa	100	100	100

Fråga 66: Om du ser till de kontakter du har med andra människor - vänner, anhöriga, hemtjänstpersonal, assistenter eller arbetskamrater - vilket av följande påståenden ligger närmast din situation?

En femtedel, inom vissa grupper nära en fjärdedel, av de tillfrågade känner sig ibland, ofta eller alltid, ensam och skulle gärna umgås mer med andra människor än vad de nu gör.

Tabell 48: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 66: Om du ser till de kontakter du har med andra människor - vänner, anhöriga, hemtjänstpersonal, assistenter eller arbetskamrater - vilket av följande påståenden ligger närmast din situation?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Jag känner mig i stort sett aldrig ensam	45	39	44	68	42	38	34	15
Visst kan jag känna mig ensam ibland men jag upplever det inte som ett problem	33	33	32	20	33	33	44	73
Ibland känner jag mig ensam och jag skulle gärna umgås mer med andra människor än vad jag gör nu	13	14	16	6	14	13	15	9
Jag känner mig ofta ensam	5	10	5	3	4	10	5	3
Jag känner mig nästan alltid ensam	2	2	1	1	1	4	2	-
Summa procent vill vara mindre ensam	20	26	22	10	19	27	22	12
Ej svar	3	2	3	2	4	3	1	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>98</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades enligt följande "Känner du dig ensam?".

Tabell 49

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84)	864	326	854
Svar i procent			
Ja ibland	20	41	38
Ja, ofta	11	6	8
Nej aldrig	69	52	54
Summa	100	99	100

I. Bostad

Bostaden är en viktig del av livet. Det är i den som en stor del av livet fortgår. Att ha en väl fungerande bostad för sig själv och sin familj är viktigt. För en person med funktionshinder krävs många gånger särskilda anpassningar och hjälpmedel i bostaden för att den skall fungera väl. Det skall inte heller vara svårt att ta sig ut ur och in i den. Det kanske behövs en ramp eller bättre belysning, blinkande brandvarnare istället för en som hörs. Vi talar om tillgänglighet.

Fråga 6: Bor du i en...?

Totalt sett bor cirka 17 procent av *hela Sveriges befolkning* i kommunerna Stockholm, Göteborg eller Malmö. I denna undersökning finns en något högre andel bland medlemmar inom handikappförbunden DHR, SDR och SRF som är boende i storstäderna.

Tabell 50: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 6: Bostadsortens storlek								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Storstad (Stockholm, Göteborg, Malmö)	25	12	16	17	27	25	25	15
Tätort	54	67	63	57	49	57	66	61
Landsbygden	20	18	21	24	19	15	9	24
Ej svar	1	2	1	1	6	3	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Fråga 19: Vilken typ av bostad bor du i?

Totalt sett bodde år 2003, enligt SCB, 58,6 procent av Sveriges befolkning i åldern 16-84 år i villa, radhus eller kedjehus och 40,3 procent av alla bodde i lägenhet, så kallade flerfamiljshus. Skillnaderna mellan de tillfrågade och befolkningen i övrigt kan till viss del förklaras av att en något högre andel av personerna inom flera av urvalsgrupperna bor i storstadsregionerna, där lägenhetsboende är överrepresenterat.

Totalt sett uppger 54 procent av medlemmarna i DHR, 49 procent av medlemmarna i HRF, 52 procent av medlemmarna i SDR och 55 procent av medlemmarna i SRF att de bor i lägenhet.

Det är värt att notera att personer som inte är medlemmar i förbunden oftare än medlemmar bor i villa eller radhus och mindre ofta i lägenheter. Detta beror troligen på samma anledning som skillnaden mellan medlemmar i handikapporganisationer och övriga befolkningen. Det är mycket vanligare att personer som inte är medlemmar bor i tätorter än personer som är medlemmar i någon av de fyra organisationerna.

Få av de svarande i någon urvalsgrupp bor i någon form av institutionsboende. Av de två tabellerna nedan framgår att det finns en tendens till förändring på de tio år som gått sedan den förra Levnadsnivåundersökningen genomfördes av HANDU.

Tabell 51: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 19: Vilken typ av bostad bor du i?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Villa/radhus	38	51	49	64	43	29	40	55
Lägenhet	54	45	49	30	52	65	55	45
Servicehus – serviceboende - pensionärshotell	4	2	1	-	1	4	5	-
Institution – sjukhus – sjukhem - långtidsvård	-	-	-	-	1	-	-	-
Annat boende än ovan	2	-	1	5	2	-	-	-
Ej svar	2	2	1	1	1	3	-	-
Summa procent	100	100	101	100	100	101	100	100

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, "Vad har du för bostadstyp?".

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Villa/radhus	36	39	27
Lägenhet	54	57	69
Servicehus	10	0	3
Sjukhus, sjukhem, vårdhem	0	1	1
Annat	1	3	0
Ej svar	0	0	0
Summa	100	100	100

Fråga 20: Skulle du under nuvarande förhållanden vilja bo annorlunda än du bor i dag med tanke på ditt funktionshinder?

Det är främst personer med rörelsehinder och synskador som önskar att de bodde annorlunda än vad de gör idag, jämfört med personerna i de andra urvalsgrupperna. Det skiljer inte nämnvärt mellan vad medlemmarna inom de olika förbunden och icke-medlemmar i de olika funktionshindergrupperna uppger.

Tabell 52: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 20: Skulle du under nuvarande förhållanden vilja bo annorlunda än du bor i dag med tanke på ditt funktionshinder?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Nej	78	73	90	94	80	81	82	82
Ja	19	22	9	3	9	14	18	18
Ej svar	3	4	2	3	11	5	1	-
Summa procent	100	99	101	100	100	100	101	100

Det är främst storstadsboende medlemmar i DHR som skulle vilja bo annorlunda än vad de idag gör, totalt 33 procent av dessa. En majoritet av dessa medlemmar bor i lägenheter.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras med reservationen att det då förekom ytterligare ett svarsalternativ "vet ej", "Skulle du

under nuvarande förhållanden vilja bo annorlunda än du bor idag?”. Frågan begränsades inte då till att gälla just med tanke på funktionshindret.

Tabell 53

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Nej	75	51	73
Ja	20	37	21
Vet ej	4	10	5
Ej svar	1	2	1
Summa procent	100	100	100

I samband med att personerna svarade på frågan ombads de att beskriva varför de svarat som de gjorde. De öppna svaren återges i kapitel S i denna rapport under rubriken fråga 20. Det är främst bristande tillgänglighet i och omkring bostaden som gör att många vill byta bostad. En annan vanlig anledning är att de svarande blivit äldre och har svårt att klara skötseln av en stor bostad. Det är värt att notera att det inte skiljer nämnvärt mellan de olika funktionshindergruppernas svar.

Fråga 21: Finns det någon i området där du bor som du brukar utbyta små tjänster med, t ex genom att hjälpa varandra med blomvattning eller lån av småsaker?

Enligt SCB år 2003 utbytte 41,7 procent av hela Sveriges befolkning i samma åldersgrupp, 16-84 år, tjänster med flera familjer och 26,4 procent utbytte tjänster med en familj. Totalt sett utbytte 68,1 procent således tjänster med någon och 31,6 procent svarar att de inte utbytte tjänster med någon. Således föreligger det en skillnad mellan personer med funktionshinder och hela befolkningen. Personer med funktionshinder har färre grannkontakter. Det skiljer inte nämnvärt mellan vad medlemmar och icke-medlemmar i de olika funktionshindergrupperna uppger. Däremot skiljer det något mellan vad äldre och yngre medlemmar uppger.

Tabell 54: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 21: Finns det någon i området där du bor som du brukar utbyta små tjänster med, t ex genom att hjälpa varandra med blomvattning eller lån av småsaker?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, flera personer/familjer	33	24	32	28	24	13	21	17
Ja, en person/familj	27	18	23	24	25	29	36	36
Summa Ja-svar	60	42	55	52	49	42	56	53
Nej	39	48	43	41	46	45	44	47
Ej svar	1	10	2	7	5	13	-	-
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100

Det bör uppmärksammas att en högre andel av de medlemsgrupper som är överrepresenterade i storstäderna och lägenhetsboende, uppger att de har goda grannkontakter. Det finns också en viss överrepresentation av de som har goda grannkontakter bland personer som har hemmavarande barn.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, "Brukar du och dina grannar låna saker eller utbyta små tjänster med varandra?":

Tabell 55

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	52	50	40
Nej	47	50	59
Ej svar	1	0	1
Summa procent	100	100	100

Fråga 22: Har du i bostaden tillgång till?

I stort har personer med olika funktionsnedsättningar och befolkningen totalt sett, i samma åldersgrupp, tillgång till samma saker i bostaden.

Skillnaden mellan de tillfrågade och befolkningen i övrigt avseende dator och Internet kan till viss del förklaras av att medelåldern bland de svarande är högre än i befolkningen generellt sett. Äldre personer använder oftast inte datorer i samma utsträckning som yngre. De första kolumnen i tabell 22 nedan visar värden från SCB från år 2002-2003, gällande hela befolkningen i åldrarna 16-84 år:

Tabell 56: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 22: Har du i bostaden tillgång till?									
Procent de som har tillgång till respektive i bostaden av samtliga 16-84 år	SCB 2002/2003	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
		Antal svarande		175	49	198	138	138	79
A. Tvättmaskin (ej i gemensam tvättstuga)	72,4	72	69	75	86	70	62	68	76
B. Diskmaskin	53,1	47	59	51	57	46	42	36	45
C. Dator (PC, Mac)	75,2	51	69	46	54	70	67	41	36
D. Tillgång till Internet	58,2	45	63	44	52	64	61	34	36
E. Vanlig daglig tidning (även kvällstidning, varanannagstidning)	71,1	77	86	89	90	75	68	68	76
F. Dagstidning på särskilt media	-	15	20	20	16	42	35	57	33
G. TV med text-TV	-	89	92	94	91	93	96	79	85
H. Balkong eller egen uteplats på marken	91,8	92	82	93	95	88	82	89	97
I. Brandvarnare	-	88	94	90	92	79	81	89	88

Generellt sett uppger en högre andel av de svarande männen, jämfört med kvinnorna, att de har tillgång till dator och Internet i hemmet. Det är också så att totalt sett har en högre andel av de som är under 65 år tillgång till diskmaskin, dator och Internet.

Fråga 23: Har du ansökt om bostadsanpassning?

En majoritet av de personer som ansöker om bostadsanpassningar får det som de ansökt om, men det förekommer även att personer blir helt nekade när de ansöker.

Totalt sett uppger 53 procent av medlemmarna i DHR att de ansökt om bostadsanpassning, varav 43 procent har fått allt de behöver, 9 procent har fått avslag på vissa saker och 1 procent uppger att fått avslag på allt. Samtidigt uppger 17 procent av samtliga medlemmar i DHR att de betalat all bostadsanpassning som de har, helt själva. Ett liknande förhållande finns även i de andra urvalsgrupperna. Totalt sett uppger 42 procent av medlemmarna i SRF att de ansökt om bostadsanpassning och 31 procent uppger att de fått allt som de behöver medan 10 procent uppger att de fått avslag på allt eller nästan allt de ansökt om.

Tabell 57: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 23: Har du ansökt om bostadsanpassning?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, ansökt och fått allt jag behöver	43	39	10	3	13	13	31	33
Ja, ansökt men fått avslag på vissa saker	9	10	2	1	4	1	7	6
Ja, ansökt men fått avslag på allt	1	4	-	-	1	-	3	3
Summa Ja, ansökt	53	53	12	4	18	14	41	42
Jag har allt jag behöver, men jag har betalt det helt själv	17	6	20	12	9	9	6	6
Visste inte att jag kan ansöka om bostadsanpassning	4	8	12	6	7	6	6	9
Inte kommit mig för att ansöka	3	6	3	3	5	10	8	18
Nej jag har inte behov av bostadsanpassning	18	20	52	71	55	54	39	24
Ej svar	5	6	2	3	6	6	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>99</i>

Det är särskilt värt att notera att en högre andel personerna över 65 år i de flesta urvalsgrupper uppger att de betalat sina bostadsanpassningar själva. De har också i lägre utsträckning än de yngre ansökt om att få bostadsanpassningar.

Tabell 58: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Jag har allt jag behöver, men jag har betalt det helt själv	13	21	6	27	8	13	4	29

Det förekommer att personer inte känner till att de kan ansöka om bostadsanpassningar eller att de känner till det, men inte kommit sig för att ansöka. Hörselskadade och döva personer uppger i minst utsträckning att de är i behov av bostadsanpassningar, jämfört med rörelsehindrade och synskadade.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades annorlunda: "Är din bostad på något sätt handikappanpassad?", "Om nej: Av vilken anledning?".

Tabell 59

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	42	7	15
Nej	31	65	71
Delvis	27	28	14
Summa procent	100	100	100

Fråga 24: Hur upplever du att du blir bemött i det stora hela, när du ansöker om bostadsanpassningar?

Totalt sett uppger de flesta att de i det stora hela blir bra bemötta när de ansöker om bostadsanpassningar. Personerna i nästan alla urvalsgrupper ger i genomsnitt "betyget" 4 på en femgradig skala vilket motsvarar att de blivit ganska bra bemötta. De som aldrig ansökt om bostadsanpassning ingår inte i medelvärdesberäkningen.

Äldre, personer över 64 år, upplever generellt sett oftare än yngre att de blivit bra bemötta när de ansöker om bostadsanpassning.

Tabell 60: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 24: Hur upplever du att du blir bemött i det stora hela, när du ansöker om bostadsanpassningar?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
5. Mycket bra	35	27	9	2	10	9	23	27
4. Ganska bra	7	6	2	1	5	3	6	12
3. Tillfredsställande	10	4	1	1	7	5	5	-
2. Ganska dåligt	2	10	-	-	-	3	4	-
1. Mycket dåligt	1	-	1	-	1	1	3	3
Medelvärde svar 1-5 ovan	4,3	4,0	4,5	4,3	4,1	3,8	4,1	4,4
Har inte ansökt om bostadsanpassning	38	45	77	89	72	75	57	48
Ej svar	6	8	11	7	6	5	4	9
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>102</i>	<i>99</i>

J. Transporter

Många gånger kan ett funktionshinder försvåra för den enskilda personen att förflytta sig till arbetet och på fritiden. Funktionshindret omöjliggör för många att åka allmänna kommunikationer och färdtjänsten fungerar inte alltid som brukarna vill.

Fråga 50: Har du (eller någon annan i hushållet) tillgång till bil?

SCB uppgav år 1999 att 18,2 procent av befolkningen saknar tillgång till bil och 81,8 procent att de har tillgång. Det kan konstateras att de rörelsehindrade personerna som inte är medlemmar i något handikappförbund har tillgång till bil i hushållet i ungefär samma utsträckning som befolkningen i övrigt, medan de som är medlemmar har bil i något lägre utsträckning. Det är främst synskadade personer och döva som saknar tillgång till bil inom hushållet.

Tabell 61: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 50: Har du (eller någon annan i hushållet) tillgång till bil?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, bil köpt med bilstöd	9	18	1	-	2	3	1	-
Ja, bil köpt med bilstöd och anpassningsbidrag	17	16	-	-	-	-	1	-
Ja, bil anpassad med anpassningsbidrag	3	-	1	-	-	-	1	-
Ja, bil som jag eller familjen bekostat helt själva	41	49	71	87	53	48	39	58
Summa Ja	70	84	73	87	55	51	41	58
Nej	25	14	17	8	31	35	57	42
Ej svar	6	2	11	5	14	14	2	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Fråga 52: Hur upplever du att det fungerar för dig att åka med allmänna kommunikationer (buss, tåg, tunnelbana, spårvagn)?

Anpassningar av fordonen inom kollektivtrafiken är inte fullt utbyggd i landet. Många personer med funktionshinder upplever på olika sätt att det är försvårande för dem eller rent av omöjligt att åka med allmänna kommunikationer. Naturligt nog är det främst hörselskadade och döva som upplever att det inte är något problem att åka kollektivt.

Totalt sett uppger 42 procent av medlemmarna i DHR och 26 procent av medlemmarna i SRF att deras funktionshinder gör det *omöjligt* för dem att åka med allmänna kommunikationer. Dessutom uppger 34 procent av medlemmarna i DHR och 48 procent av medlemmarna i SRF att deras funktionshinder *försvårar* för dem att åka med allmänna kommunikationer.

Tabell 62: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 52: Hur upplever du att det fungerar för dig att åka med allmänna kommunikationer (buss, tåg, tunnelbana, spårvagn)?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Jag har inte mer problem än någon annan att åka allmänna kommunikationer	16	20	68	80	72	68	23	12
Mitt funktionshinder försvårar för mig att åka med allmänna kommunikationer	34	35	14	8	7	13	48	42
Mitt funktionshinder gör det omöjligt för mig att använda allmänna kommunikationer	42	41	6	2	5	4	26	42
Ej svar	7	4	13	10	16	15	3	3
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>

Fråga 53: Åker du färdtjänst?

De personer som upplever att det inte fungerar väl att åka kollektivt på grund av deras funktionshinder är också de personer som i stor utsträckning uppger att de åker med färdtjänst. Det är främst synskadade och rörelsehindrade som nyttjar färdtjänsten. Inom medlemsgruppen i DHR är det värt att notera att det främst är medlemmarna som bor i storstäderna, där kollektivtrafiken är väl utbyggd, som nyttjar färdtjänsten. En något högre andel av de äldre medlemmarna uppger generellt sett att de åker färdtjänst. Av tabellen nedan framgår resultatet av frågan uppdelat på vad personerna i de olika urvalsgrupperna totalt sett svarar.

Tabell 63: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 53: Åker du färdtjänst?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Nej, jag är inte i behov av det	31	47	78	89	75	77	17	39
Nej, jag fick avslag när jag ansökte	1	2	1	-	-	1	1	3
Nej, jag har behov av det men har inte ansökt ännu	4	4	2	3	4	1	3	3
Nej, jag har inte råd att använda färdtjänst	1	2	1	1	1	-	-	-
Summa Nej	37	55	82	92	80	80	21	45
Ja	60	39	12	3	12	15	78	55
Ej svar	3	6	6	4	9	5	1	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Det är särskilt värt att uppmärksamma de personer som har färdtjänst, men som svarar att de inte har råd att använda den.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras även om frågeställningarna då formulerades lite annorlunda. "Har du färdtjänst?"

Tabell 64

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	75	8	82
Nej	25	92	18
Summa procent	100	100	100

Fråga 54: Kan du nyttja färdtjänsten i den utsträckning du önskar?

Frågan ställdes endast till de som på den tidigare frågan uppgett att de har färdtjänst. De allra flesta som åker färdtjänst upplever att de kan nyttja den i den omfattning de önskar. Totalt sett uppger således 8 procent av medlemmarna i DHR och 11 procent av övriga personer med rörelsehinder som åker färdtjänst att de inte har råd att nyttja färdtjänsten i den utsträckning som de önskar.

Det förekommer också att personer inte beviljats färdtjänst i den omfattning som de önskar använda den, det är problem vid samåkningen och att personer inte får ta med sig ledsagare fast de skulle behöva det.

Tabell 65: Flera svar kunde ges av de svarande, varför procentberäkningen kolumnvis summerar till mer än 100.

Fråga 54: Kan du nyttja färdtjänsten i den utsträckning du önskar?								
Bas: har färdtjänst 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	105	19	24	5	16	12	149	18
Nej, jag är inte beviljad färdtjänst i den omfattning jag önskar	3	5	8	20	6	8	8	6
Nej, jag har inte råd att nyttja färdtjänsten i den utsträckning jag önskar	8	11	13	-	6	17	3	11
Nej, det passar inte alltid med färdtjänst när jag skall åka	11	16	13	-	13	8	1	6
Nej, det fungerar inte när jag måste samåka med andra färdtjänstresenärer	8	5	4	-	-	+	3	6
Nej, ibland måste jag ha med mig ledsagare/medhjälpare och denne får inte åka med	8	-	-	-	6	25	-	-
Summa procent Nej-svar	38	37	38	20	31	58	15	28
Procentuell andel personer som svarat något/några nej	25	21	29	20	19	50	14	17
Ja, det kan jag	80	84	67	40	75	67	86	83
Ej svar	2	5	4	40	6	-	-	-
Summa procent			100	100	100	117	100	100

Procentberäkningarna i tabellen summerar på sina ställen till mer än 100 procent, eftersom flera personer valt att svara ja och nej på frågan.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades lite annorlunda. "Om man har färdtjänst: - Kan du utnyttja färdtjänsten i den utsträckning du önskar?". Observera att antalet döva representeras enbart av 20 personer.

Tabell 66

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	652	20	702
Svar i procent			
Ja	79	70	65
Nej	13	20	25
Annat svar	8	10	10
Summa procent	100	100	100

K. Fritid

Att vara funktionshindrad innebär antingen att man har väldigt mycket fritid eller väldigt lite. Om man inte kan förvärvsarbeta på grund av sitt funktionshinder är hela dagarna fri tid, förutom den tid som kanske måste ägnas åt behandlingar. Om man har ett arbete är det inte alltid bara arbetet som skall hinnas med utan också behandlingar, sjukbesök, träningar, rehabilitering eller habilitering. Då får man väldigt lite fri tid. I vilket fall så är det inte alltid bara att välja och vraka mellan fritidssysselsättningarna. Man måste kunna ta sig dit, betala vad det kostar och ges möjlighet att ta del av den information eller sysselsättning man föredrar. Personer med funktionshinder ges inte alltid de möjligheterna.

Fråga 25: Har du under de senaste 12 månaderna på din fritid gjort någon resa i Sverige eller utomlands som varat minst en vecka?

Enligt SCB år 2003 hade 62,2 procent av Sveriges befolkning i åldern 16-84 år gjort en resa på mer än en vecka under en tolv månadersperiod. Det finns en viss skillnad mellan befolkningen och personer i vissa olika funktionshindergrupper.

År 1999, enligt SCB ULF, uppgav 10,3 procent av befolkningen att de inte hade råd att resa bort och 6,9 procent uppgav att de inte rest bort för att de själva eller en närstående hade någon sjukdom. 1,6 procent reste inte bort därför att de inte hade något resällskap.

Det är framför allt personer med omfattande funktionsnedsättning och låga inkomster som inte åker på semester. Förvärvsarbetande åker ofta än andra på semester.

Tabell 67: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 25: Har du under de senaste 12 månaderna på din fritid gjort någon resa i Sverige eller utomlands som varat minst en vecka? Vi tänker även på sådant som campingsemester, vara ute i fritidsbåt eller besöka släkt och vänner.									
Bas: samtliga 16-84 år	SCB	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande		175	49	198	143	138	79	190	33
Nej, jag har inte velat göra det	-	10	6	12	11	6	6	6	6
Nej, jag har inte haft råd till det	10,3	12	18	6	6	5	13	4	9
Nej, jag har inte haft någon att åka med/till	1,6	3	-	1	6	4	6	2	-
Nej, mitt funktionshinder gör det svårt att resa	(6,9)	26	18	13	2	4	3	27	24
Nej, jag har inte haft tid att göra det	-	2	2	3	3	4	13	8	9
Nej, på grund av annat än ovanstående	-	3	10	13	9	7	11	3	3
Summa nej-svar		56	55	48	37	30	52	49	52
Procent personer som svarat något nej		46	51	44	35	28	41	46	45
Ja	62,2	50	45	52	63	67	56	54	55
Ej svar		4	4	4	2	6	4	-	-

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då löd "Har du under de senaste 12 månaderna gjort någon semesterresa eller nöjesresa som varat minst en vecka?".

Tabell 68

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	56	35	68
Nej	44	64	32
Ej svar	0	1	0
Summa procent	100	100	100

Fråga 26: Ägnar du dig regelbundet åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet?

En majoritet av de svarande uppger att de regelbundet ägnar sig åt aktiviteter utanför hemmet på sin fritid. Alla kan dock inte göra det i den utsträckning som de skulle önska. Omkring en tredjedel av samtliga svarande uppger att de inte kan ägna sig åt hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet i den utsträckning som de skulle önska eller att de inte alls har möjlighet till det.

Tabell 69: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 26: Ägnar du dig regelbundet åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, i så stor utsträckning som jag vill	43	33	51	61	42	39	36	27
Ja, men inte i så stor utsträckning som jag skulle önska	22	18	14	15	25	23	21	9
Summa procent Ja	65	51	65	76	67	62	57	36
Nej, jag har inte möjlighet till det	14	33	10	6	15	22	29	55
Nej, för jag vill inte göra det	13	10	16	13	8	10	10	3
Summa procent Nej	27	43	26	18	23	32	39	58
Ej svar	8	6	9	6	10	6	4	6
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras. Där fanns en frågeställning som löd "Har du någon hobby/aktivitet som du utför?".

Tabell 70

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja, regelbundet	38	48	39
Ja, ofta – någon gång i veckan	20	33	16
Ja, ibland	11	9	8
Nej	30	8	36
Ej svar	1	2	1
Summa procent	100	100	100

Fråga 27: Varför kan du inte ägna dig åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet i så stor utsträckning som du skulle önska/har du inte möjlighet till det?

Den främsta anledningen till att personerna inte ägnar sig åt någon hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter har angetts vara att de inte orkar.

Andra anledningar är bristande tillgänglighet och kostnader som hindrar personer att delta i det de vill. Personer med rörelsehinder uppger att de har svårt att åka allmänna kommunikationer, hörselskadade kan inte ta del av det som sägs för det saknas ofta hörslingor och döva personer uppger att det ofta saknas tolkar. I genomsnitt uppger en av sex att de inte har råd.

Tabell 71: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 27: Varför kan du inte ägna dig åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet i så stor utsträckning som du skulle önska/har du inte möjlighet till det?								
Bas: de som inte kan ägna sig åt fritidsaktiviteter i den utsträckning de önskar, 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	63	25	47	29	55	79	96	21
Jag har ingen vän som kan följa med/vill inte gå själv	10	8	9	14	13	26	3	5
Jag får ingen/inte alltid ledsagare	8	16	-	-	4	14	3	5
Jag får ingen/inte alltid assistans	2	8	-	-	2	9	2	-
Det är svårt/dyrt att åka färdtjänst	17	16	4	3	2	11	1	-
Det är svårt att åka allmänna kommunikationer	29	8	15	7	7	17	1	-
Det saknas ofta ramper, hissar eller liftar	19	20	-	3	2	3	-	-
Det saknas ofta hörslingor	-	-	30	17	2	3	3	-
Det saknas ofta tolkar	-	-	2	-	20	14	1	-
Min familj/barnen tar för mycket tid	6	8	4	14	25	23	8	-
Jag arbetar mycket	6	4	9	17	20	40	4	5
Jag orkar inte	38	32	40	34	24	6	36	29
Jag har inte råd	27	20	13	21	18	23	4	14
Det finns inte så mycket på orten/ i staden jag bor i	13	28	6	7	13	26	10	24
Annan anledning än ovanstående	22	28	32	17	22	11	17	14
Medelantal anledningar som ges	1,97	1,96	1,64	1,55	1,73	2,26	0,95	0,95
Summa procent personer som ger åtminstone en anledning	97	100	96	90	93	100	75	86
Ej svar	3	-	4	10	7	-	25	14

Fråga 28: Hur upplever du att det fungerar för dig när du skall gå på teater, bio eller föreläsningar/seminarier, med tanke på ditt funktionshinder?

Det är många som är utestängda från att gå på teater, bio eller föreläsningar och seminarier på grund av sitt funktionshinder. Det är värt att notera andelen, drygt en av fem, som anger att de inte vet hur det skulle fungera, eftersom att de inte deltar i sådana aktiviteter.

Totalt sett svarar en tredjedel, 33 procent av medlemmarna i HRF, att det sällan eller inte alls fungerar för dem med sådana aktiviteter. En femtedel av personer med synskada upplever också att det sällan eller inte alls fungerar för dem att gå på bio, teater och föreläsningar.

Tabell 72: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 28: Hur upplever du att det fungerar för dig när du skall gå på teater, bio eller föreläsningar/seminarier, med tanke på ditt funktionshinder?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Det fungerar alltid bra	22	24	8	13	19	13	5	3
Det fungerar oftast bra	38	27	36	41	24	30	30	33
Det fungerar sällan bra	11	14	27	23	13	14	8	18
Det fungerar inte alls för mig	5	16	6	3	9	5	14	12
Summa procent Alltid + Oftast	60	51	44	53	43	43	35	36
Summa procent Sällan + Inte alls	16	31	33	27	22	19	22	30
Jag går inte på sådant/vet inte	20	12	18	18	28	33	42	33
Ej svar	4	6	5	2	7	5	1	-

L. Samhällsservice

För att kunna ta del av den samhällsservice som finns för personer med funktionshinder måste de uppfylla vissa krav och passa in på reglernas avgränsningar. Man måste känna till vad man kan ansöka om. Man måste kunna fylla i en ansökan och överklaga ett beslut som man inte är nöjd med. Myndigheterna i sin tur måste känna till de förutsättningar som personer med funktionsnedsättning har och de måste ge information på det media som personer med funktionshinder efterfrågar. Annars är det lätt att man inte får det som man har rätt till, upplever sig orättvist behandlad eller rent av diskriminerad.

Fråga 29: Skulle du kunna författa en ansökan om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?

Endast två tredjedelar, 69 procent av medlemmarna inom DHR samt övriga rörelsehindrade uppger att de skulle kunna författa en ansökan om en åtgärd eller insats från samhället som har med deras funktionshinder att göra och en tredjedel av den gruppen skulle behöva få hjälp av någon som de känner. Resterande andel uppger att de inte kan eller inte vet om de skulle kunna.

Det är värt att notera att det främst är personer med synskada som uppger att de kan författa en ansökan.

Tabell 73: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 29: Skulle du kunna författa en ansökan om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja – helt själv	43	45	45	48	25	20	28	24
Ja – med hjälp av någon jag känner till	26	24	19	11	29	25	57	64
Summa Ja-svar	69	69	65	59	54	46	85	88
Nej	10	4	14	13	17	25	8	3
Vet inte	17	22	16	25	24	27	7	9
Ej svar	4	4	6	2	5	3	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Det finns ett samband mellan utbildningsnivå och andelen som uppger att de kan författa en ansökan om en åtgärd eller insats. Ju högre utbildningsnivå, desto högre andel uppger att de själva kan författa en ansökan.

Fråga 30: Skulle du kunna överklaga ett beslut om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?

Enligt SCB år 2003 uppgav 4,4 procent av Sveriges befolkning i åldern 16-84 år på en liknande fråga att de inte klarade att överklaga ett myndighetsbeslut. I föreliggande undersökning är det drygt en av tio personer och många svarar dessutom att de inte vet om de skulle kunna, med eller utan hjälp av någon. Det föreligger således en skillnad mellan befolkningen som helhet och personer med olika funk-

tionshinder i de olika urvalsgrupperna. I samma SCB-undersökning uppgav två av tre att de helt själva kan författa en skrivelse och överklaga ett beslut och drygt en fjärdedel av befolkning svarar att de inte kan själva, men att de känner till vart de kan vända sig för att få hjälp.

Totalt sett svarar i denna undersökning minst en tiondel av de svarande att de inte kan överklaga ett myndighetsbeslut. Närmare hälften av de som kan överklaga skulle inte göra detta själva, utan med hjälp av någon som de känner till.

Tabell 74: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 30: Skulle du kunna överklaga ett beslut om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	Rör	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja – helt själv	35	43	39	43	19	16	23	21
Ja – med hjälp av någon jag känner till	35	24	28	21	33	28	60	67
Summa Ja-svar	70	67	67	64	52	44	83	88
Nej	12	12	9	10	19	24	10	3
Vet inte	16	18	15	22	22	28	6	9
Ej svar	2	2	9	3	7	4	1	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Totalt sett svarar 70 procent av medlemmarna i DHR, 67 procent av medlemmarna i HRF, 52 procent av medlemmarna i SDR och 83 procent av medlemmarna i SRF att de kan, åtminstone om de får hjälp, klara av att överklaga ett myndighetsbeslut.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades lite annorlunda. "Skulle du själv kunna författa en skrivelse och överklaga ett beslut av en myndighet?"

Tabell 75

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja, klarar	60	40	39
Nej, klarar inte	35	34	46
Vet ej	5	26	15
Summa procent	100	100	100

Fråga 31: Tycker du att du någon gång blivit felaktigt eller orättvist behandlad av någon av följande myndigheter, institutioner eller företag?

Det är framför allt de yngre, personer under 65 år, som uppger att de blivit felaktigt eller orättvist behandlade av några myndigheter, institutioner eller företag.

Totalt sett uppger 26 procent av medlemmarna i DHR att de blivit felaktigt behandlade av Försäkringskassan och 22 procent av sjukvården, 11 procent har också blivit felaktigt behandlade inom rehabiliteringsverksamhet, av biståndshandläggare och av försäkringsbolag. På de mätpunkter som går att jämföra med SCB:s siffror om hela befolkningen är det högre andelar av DHR:s medlemmar, men även övriga rörelsehindrade som uppger att de blivit orättvist behandlade.

Det är särskilt värt att notera att så många som en tredjedel av de döva och en fjärdedel av de rörelsehindrade som är i förvärvsarbetande ålder, uppger att de blivit

felaktigt behandlade av sin arbetsgivare eller chef på arbetsplatsen. Detta framgår av övrigt tabellmaterial.

I första värdekolumnen i tabell 76 nedan presenteras resultaten av SCB:s ULF-undersökning från år 2001, där liknande frågeställningar förekom på vissa av delfrågorna.

Tabell 76: Tabellen summerar till mer än 100 procent eftersom endast den procentuella andel av personer som svarat ja på respektive delfråga redovisas i tabellen.

Fråga 31: Tycker du att du någon gång blivit felaktigt eller orättvist behandlad av någon av följande myndigheter, institutioner eller företag?									
Procentuell andel som blivit felaktigt behandlad Bas: samtliga 16-84 år	SCB 2001	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande		175	49	198	143	138	79	190	33
A. Försäkringskassan	10,9	26	22	8	10	22	23	11	6
B. Sjukvården	15,8	22	27	12	8	14	6	16	15
C. Polismyndighet eller domstol	5,3	7	6	3	1	7	8	2	-
D. Äldre- och/eller Handikappförvaltningen	-	6	2	-	1	5	3	5	-
E. Arbetsförmedlingen	-	8	4	4	4	13	15	7	6
F. Hjälpmedelscentral/ OT-verkstad	-	12	4	2	-	9	3	4	-
G. Tolkservice	-	-	-	1	-	20	6	1	-
H. Syncentral	-	1	-	1	-	2	-	6	-
I. Hörcentral	-	3	-	7	2	12	5	3	-
J. Färdtjänsthandläggare	-	12	6	4	1	2	5	5	9
K. Biståndshandläggare/ LSS-handläggare	-	11	8	2	1	4	8	5	6
L. Rehabiliteringsverksamhet	-	11	10	3	1	4	3	4	3
M. Försäkringsbolag	8,6	11	10	8	7	6	6	8	-
N. Arbetsgivare eller någon chef på arbetsplatsen	15,2	13	10	10	11	25	16	6	6
O. Varuhus eller butik	9,9	9	8	6	3	13	11	10	12
P. Annan myndighet, institution eller företag	6,5	13	6	4	2	7	11	2	-

En tiondel av alla rörelsehindrade uppger att de blivit felaktigt eller orättvist behandlade av någon som handlägger färdtjänst eller av andra biståndshandläggare.

Fråga 32: Har du under senaste året känt att du blivit diskriminerad på grund av ditt funktionshinder?

Döva och rörelsehindrade personer är de som oftast upplever att de blivit diskriminerade på grund av sitt funktionshinder. Totalt sett uppger 33 procent av medlemmarna i SDR att de under senaste året känt att de blivit diskriminerade på grund av sitt funktionshinder.

Totalt sett uppger en fjärdedel, 27 procent, av DHR:s medlemmar att de under senaste året blivit diskriminerade. Det är främst personer i åldern 36-55 år som upplevt detta samt medlemmar som har omfattande funktionshinder som "märks" av andra i omgivningen. Bland medlemmarna i SRF är det främst yngre personer, förvärvsarbetande, de som har sjukersättning och de som bor i storstäder som upplevt sig diskriminerade under det senaste året.

Även en viss del, 15 procent, av medlemmarna i HRF, men även övriga hörsel-skadade, uppger att de blivit diskriminerade. De yngre har i högre utsträckning känt

sig diskriminerade under året än de äldre, totalt 25 procent av HRF:s medlemmar i åldern 16-64 år uppger att de under det senaste året blivit diskriminerade.

Generellt sett är det vanligare att personer som är yngre än 65 år uppger att de blivit diskriminerade än äldre.

Tabell 77: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 32: Har du under senaste året känt att du blivit diskriminerad på grund av ditt funktionshinder?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, ett flertal gånger	10	10	5	1	8	6	5	-
Ja, någon/några gånger	17	10	11	11	25	23	14	3
Summa Ja-svar	27	20	15	13	33	29	18	3
Nej aldrig	67	78	76	81	59	63	78	85
Ej svar	6	2	9	6	9	8	4	12
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades annorlunda, vilket påverkar resultatet. "Känner du dig diskriminerad på grund av ditt funktionshinder?"

Tabell 78

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	36	61	35
Nej, aldrig	64	37	65
Ej svar	0	2	0
Summa procent	100	100	100

Fråga 33: I vilka situationer har du känt dig diskriminerad? Hur gick det till?

Svaren från personerna redovisas i kapitel S "De svarandes egna kommentarer" i denna rapport under rubriken med fråga 33.

M. Utbildning

Utbildningsnivån är generellt sätt lägre bland personer med funktionshinder. Hänsyn bör dock tas till att medelåldern bland de svarande är så hög som drygt 60 år och detta påverkar naturligtvis utbildningsnivån såtillvida att det "förr i tiden" inte var lika vanligt att personer gick vidare till högre utbildningar som det är idag.

Fråga 39: Vilken är din högsta avslutade utbildning?

Enligt SCB år 2003 hade 25,4 procent av befolkningen totalt sett i motsvarande åldersgrupp, 16-84 år, högst förgymnasial utbildning.

Däremot är det förhållandevis många som har eftergymnasial utbildning jämfört med befolkning som helhet, där år 2003 totalt sett 18,2 procent hade gått 3 år eller längre efter gymnasienivån.

Inom medlemskåren i DHR har de yngre (under 55 år) ungefär samma utbildningsnivå som befolkningen i sin helhet.

Bland medlemmarna inom SRF är det värt att notera den förhållandevis stora andelen som uppger att de gått så kallad fackskola.

Tabell 79: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 39: Vilken är din högsta avslutade utbildning?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Folkskola	31	33	40	43	8	6	32	27
Grundskola/Enhetsskola/ Specialskola/Hörselklass	11	4	6	6	25	29	7	6
Realskola	9	8	8	8	-	-	5	9
Flickskola	1	-	2	1	6	1	1	-
Fackskola (1963-1970)	7	2	6	6	3	1	18	27
Summa förgymnasial utbildning	59	47	62	64	43	37	63	69
2-årigt gymnasium	9	12	6	6	7	6	11	12
3- el 4-årigt gymnasium	12	10	7	6	27	37	5	6
Studier vid Universitet/ Högskola	5	12	7	3	10	5	5	6
Examen från Universitet/ Högskola	10	16	14	17	10	5	15	6
Ej svar	5	2	5	5	5	9	2	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>99</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, med reservation för att frågan då löd "Vilken skolutbildning har du?".

Tabell 80

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Grundskola/dövskola	50	23	63
Gymnasium/RGD/RGH	15	19	15
Universitet/högskola	11	5	5
Folkhögskola	8	38	13
Annan utbildning	16	13	3
Ej svar	1	2	1
Summa procent	100	100	100

Fråga 40: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att gå de utbildningar som du velat gå?

Totalt sett uppger 26 procent av medlemmarna inom DHR och 28 procent av medlemmarna i SDR att deras funktionshinder påverkat deras möjligheter att gå de utbildningar de velat gå till det sämre, eller helt omöjliggjort att gå dem.

Tabell 81: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 40: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att gå de utbildningar som du velat gå?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Påverkat till det bättre	1	-	2	1	14	9	-	-
Påverkat till det sämre	15	8	10	5	12	13	16	24
Inte påverkat	38	53	52	53	36	47	18	30
Funktionshindret har omöjliggjort att jag gått de utbildningar jag velat gå	11	6	4	3	16	15	9	-
Hade inte funktionshinder under utbildningstiden	21	24	21	27	4	3	55	45
Ej svar	14	8	12	10	17	14	1	-
Summa procent	100	99	101	99	99	101	99	99

Det är värt att notera att av samtliga svarande i undersökningen som är mellan 16-35 år säger 17 procent att deras funktionshinder omöjliggjort att gå den utbildning de velat gå trots den ökade möjlighet till hjälpmedel och anpassningar, som finns.

Fråga 41: Deltog du i någon utbildning eller kurs under de senaste 12 månaderna? Räkna även med kurser och utbildningar på arbetstid samt kortare hobbykurser, distansutbildningar och liknande. Frågan gäller också de utbildningar som du tidigare berättat om.

Enligt SCB hade år 1999 totalt 22,8 procent av befolkningen i åldern 16-84 år deltagit i någon studiecirkelverksamhet. Det är inom de olika urvalsgrupperna inte lika hög andel av de svarande som uppger att de deltagit i sådan verksamhet. Däremot är det ganska vanligt att medlemmar i olika handikappförbund, främst personer med rörelsehinder eller synskada, går kurser via sin handikappförening.

Tabell 82: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 41: Deltog du i någon utbildning eller kurs under de senaste 12 månaderna?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	32
Grundskolan	1	-		1	3	8	-	-
Gymnasieskolan	1	-		1	2	14	1	-
Universitet eller högskola	1	4	2	1	5	3	2	6
Folkhögskola	1	-	3	-	7	5	2	3
Kommunal vuxenutbildning	1	-	2	-	1	3	2	3
Grundvux	-	-	-	-	1	-	-	-
Statens skolor för vuxna (Norrköping, Härnösand)	-	-	-	-	-	-	-	-
AMU-center, AMS (Arbetsmarknadsstyrelsen)	-	-	1	1	2	1	-	-
Studieförbund	7	4	10	9	2	3	3	9
Korrespondensinstitut	1	-	-	-	-	-	-	-
Radio/TV (och skaffat kursbok)	1	-	-	-	-	-	-	-
Genom arbetsgivaren	4	8	9	11	14	5	2	-
Genom fackförening	-	-	1	1	4	4	-	-
Inom handikappförening/förbund	10	2	5	1	4	3	13	-
Annan typ av utbildningsanordnare	5	8	6	1	4	5	3	9
Summa procent personer som har gått någon eller några kurser	25	22	27	25	36	39	25	30
Nej	65	67	64	71	57	52	75	70
Ej svar	11	10	9	4	8	9	1	-

Totalt sett uppger en majoritet av de svarande inom samtliga urvalsgrupper att de inte deltagit i någon utbildning eller kurs under de senaste 12 månaderna.

N. Arbete och försörjning

Det kan många gånger vara svårt att finna ett arbete och att ha ett funktionshinder försvårar i vissa fall inträdet till arbetsmarknaden. För den som av olika skäl inte kan arbeta finns sjukersättning och aktivitetsersättning. Vilken funktionsnedsättning personerna har spelar ingen roll för de ersättningsformerna. Sjukersättning ges till personer som är mellan 30 till 65 år förutsatt att denne har nedsatt arbetsförmåga i minst ett år. Om arbetsförmågan är varaktigt nedsatt får personerna sjukersättning tills vidare. Om arbetsförmågan är nedsättning under begränsad tid, ges tidsbegränsad sjukersättning. Personer med utvecklingsstörning, autism eller personer som fått sin hjärnskada i vuxen ålder har rätt till daglig verksamhet.

Fråga 34: Vilken är din nuvarande sysselsättning/ försörjning?

Förvärvsfrekvensen är generellt sett lägre bland de tillfrågade personerna i de olika urvalsgrupperna än befolkningen totalt sett.

Tabell 83: Tabellen summera kolumnvis till mer än 100 eftersom flera av de svarande markerade flera olika sysselsättningar, t.ex. förvärvsarbete deltid och sjukersättning deltid.

Fråga 34: Vilken är din nuvarande sysselsättning/ försörjning?								
Bas: personer i åldern 24-64 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	81	29	65	46	103	53	70	12
Förvärvsarbetar heltid	14	31	38	35	55	49	13	-
Förvärvsarbetar deltid	22	17	25	33	14	4	40	8
Summa förvärvsarbetande	36	48	62	68	69	53	53	8
Sjukersättning heltid	47	24	17	13	13	21	31	75
Sjukersättning deltid	12	17	12	15	7	2	26	8
Summa sjukersättning	59	41	29	28	20	23	57	83
Aktivitetsersättning heltid	2	-	3	-	6	8	3	-
Aktivitetsersättning deltid	2	-	-	2	-	4	13	8
Summa aktivitetsersättning	4	-	3	2	6	12	16	8
Dagverksamhet enligt SoL/LSS	1	-	-	-	5	6	-	-
Studerande/praktiserande	-	-	5	-	3	6	4	8
Arbetssökande	-	7	6	4	10	9	1	8
Övrig	16	20	11	11	10	16	3	-

Under undersökningsperioden var varierande 76-78 procent av Sveriges befolkning i åldern 20-64 år sysselsatta på den reguljära arbetsmarknaden (enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning).

Av tabellen ovan framgår i vilken utsträckning som personerna inom de olika urvalsgrupperna, i arbetsför ålder 24-64 år förvärvsarbetar eller har andra försörjningsformer. Lägst förvärvsfrekvens bland personerna i arbetsför ålder har medlemsgruppen i DHR (36 procent) och en majoritet av de medlemmar som förvärvsarbetar, arbetar deltid. Även icke-organiserade personer med rörelsehinder förvärvsarbetar i lägre utsträckning (48 procent) än befolkningen i övrigt. En majoritet (59 procent) av medlemmarna i arbetsför ålder inom DHR erhåller sjukersättning på hel eller deltid. Det är värt att notera att ingen medlem inom DHR uppger att de är arbetssökande. Det finns ingen nämnvärd skillnad mellan olika

delgrupper av medlemskåren i arbetsför ålder avseende deras förvärvs-frekvens, till exempel avseende ålder eller kön.

Personer med hörselskada eller som är döva har den högsta förvärvsfrekvensen och de arbetar också oftare heltid än deltid. Totalt sett uppgår 62 procent av medlemmarna i arbetsför ålder inom HRF och 69 procent av medlemmarna inom SDR att de förvärvsarbetar hel- eller deltid.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om definitionen och terminologin för de olika sysselsättningarna/försörjningarna är något justerade. Observera att åldersgruppen är annan i 1996 års mätning.

Tabell 84

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-64 år)	426	259	430
Svar i procent			
Förvärvsarbete	42	49	32
Förtidspensionär/sjukbidrag	53	5	44
Arbetslös	2	7	9
Studier	2	38	8
Förvärvsarbetar inte av andra skäl	1	1	7
Summa procent	100	100	100

Eftersom så många är äldre och därför har hunnit få ålderspension är det, sett till samtliga i åldern 16-84 år inom respektive urvalsgrupp, en minoritet som förvärvsarbetar. Tabellen nedan redovisar svaret på frågan i procent av *samtliga* inom respektive urvalsgrupp.

Tabell 85: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 34: Vilken är din nuvarande sysselsättning/ försörjning?								
Bas: Samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Förvärvsarbetar heltid	7	18	14	12	41	35	5	-
Förvärvsarbetar deltid	11	10	11	13	11	3	16	3
Summa procent förvärvsarbetar	18	29	24	24	52	38	21	3
Sjukersättning heltid	23	16	6	5	9	14	12	27
Sjukersättning deltid	6	10	4	5	5	1	9	3
Aktivitetsersättning heltid	1	-	1	-	5	6	2	-
Aktivitetsersättning deltid	1	-		2	-	3	5	3
Dagverksamhet enligt socialtjänstlagen SoL/LSS	1	-		-	4	8	-	-
Studerande/praktiserande	1	2	2	-	4	14	3	3
Arbetssökande	-	4	2	1	8	8	1	3
Hemarbetande – inte löneanställd	1	4	1	3	3	1	-	-
Ålderspension	50	31	66	63	19	15	61	64
Annan än ovanstående	6	10	5	3	7	6	1	-
Summa procent förvärvsarbetar ej	79	59	73	70	42	54	79	97
Ej svar	3	12	4	6	6	8	1	-

Fråga 35: Skulle du vilja ha ett arbete?

I genomsnitt svarar ungefär en tredjedel av de personer som är i arbetsför ålder och saknar ett arbete att de skulle vilja ha ett. Även inom de urvalsgrupper som det inte finns några arbetssökande personer i är viljan att ha ett arbete hög.

Tabell 86: Procentberäkningarna har utförts på mindre än 50 personer och skall därför betraktas som storheter istället för exakta tal.

Fråga 35: Skulle du vilja ha ett arbete?								
Bas: arbetar ej, 16-64 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	52	14	22	12	33	43	34	11
Ja	38	36	27	11	36	42	6	27
Nej	46	64	45	70	36	30	26	9
Ej svar	15	-	27	19	27	28	68	64
Summa procent	99	100	99	100	99	100	100	100

Fråga 36: Man kan ha deltidsanställning/ inte ha ett arbete av olika skäl. Att du har deltidsarbete/inte arbetar alls beror det på ...

Den främsta anledningarna till att de tillfrågade personerna i åldern 16-64 år inte förvärvsarbetar är att deras funktionshinder eller deras hälsa försvårar för dem att göra det. De kan helt enkelt inte, av fysiska skäl, arbeta heltid.

Det är naturligt nog främst personer i åldern 56-64 år som uppger att de inte arbetar alls eller har ett deltidsarbetet på grund av sin ålder.

Totalt sett uppger 16 procent av medlemmarna i DHR att det är svårt att få ett arbete.

Tabell 87: Tabellen summerar kolumnvis till mer än 100 procent eftersom den redovisar andel ja-svarande på de olika delfrågorna.

Fråga 36: Man kan ha deltidsanställning/ inte ha ett arbete av olika skäl. Att du har deltidsarbete/inte arbetar alls beror det på ...									
Arbetar ej eller deltid, 16-64 år Procent som svarat ja på varje delfråga	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn	
Antal svarande	70	34	37	27	73	36	63	12	
A. ... ditt funktionshinder?	66	63	49	33	27	25	40	25	
B. ... hälsan som inte har med funktionshindret att göra?	16	11	11	19	21	19	13	8	
C. ... åldern?	11	5	3	11	8	11	2	8	
D. ... att det är svårt att få heltidsarbete/ett arbete?	16	5	3	7	19	22	16	8	
E. ... att du har ett annat arbete vid sidan av din deltidsanställning?	-	-	3	4	6	-	3	-	
F. ... att du själv vill ta hand om barn tillsynen?	-	-	-	-	8	11	2	-	
G. ... vård av anhörig ?	-	5	-	-	-	-	2	-	
H. ... studier?	1	5	3	-	8	8	3	-	
I. ... att du har något annat skäl?	10	16	19	15	19	17	3	-	

Fråga 37: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att byta arbete eller "göra karriär"?

I genomsnitt uppger en tredjedel av alla svarande att deras funktionshinder försämrat möjligheterna att byta arbete eller "göra karriär". Det är kanske inte lika

lätt att få ett nytt arbete när man har ett funktionshinder eller det är svårt att avancera inom arbetsplatsen om man arbetar mycket deltid. En del medlemmar, till exempel inom DHR, som fått funktionshindret i tidig ålder (-8 år), uppger i och för sig inte i högre andel att deras funktionshinder påverkat deras arbetsliv till det sämre, men så många som en tiondel av dem uppger att de aldrig haft ett arbete.

Tabell 88: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 37: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att byta arbete eller "göra karriär"?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Påverkat till det bättre	2	6	4	-	19	8	43	-
Påverkat till det sämre	38	39	22	17	25	16	51	39
Inte påverkat	35	43	56	69	33	39	3	61
Har aldrig haft ett arbete	3	-	3	1	7	19	3	-
Ej svar	21	12	16	13	16	18	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En högre andel av personerna som nu är i arbetsför ålder uppger att deras funktionshinder påverkat deras möjlighet att byta arbete eller göra karriär än vad de äldre, pensionerade, personerna svarar.

Fråga 38: Har ditt funktionshinder påverkat vilka arbetsuppgifter du har/har haft på din arbetsplats?

Ungefär lika stor andel svarande som anser att funktionshindret påverkat deras möjligheter att göra karriär till det sämre uppger också att deras funktionshinder påverkat vilka arbetsuppgifter de har på arbetsplatsen till det sämre.

Tabell 89: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 38: Har ditt funktionshinder påverkat vilka arbetsuppgifter du har/har haft på din arbetsplats?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Påverkat till det bättre	3	2	3	2	20	8	1	-
Påverkat till det sämre	34	45	20	16	15	14	37	30
Inte påverkat	39	39	60	69	46	46	56	67
Har aldrig haft ett arbete	3	-	2	1	6	19	3	-
Ej svar	21	14	16	12	14	14	3	3
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Det är värt att notera att en femtedel av medlemmar inom SDR uppger att deras funktionshinder påverkat deras arbetsuppgifter till det bättre.

Inom DHR:s medlemsgrupp uppger hälften (49 procent) av personerna i åldern 16-64 år att deras funktionshinder påverkat vilka arbetsuppgifter de har till det sämre och dessutom uppger 6 procent att de aldrig haft ett arbete.

Frågorna 42-49 ställdes enbart till de personer som tidigare uppgett att de arbetar eller studerar. Eftersom det är så få personer som arbetar eller studerar inom de olika urvalsgrupperna så bör läsaren vara observant på de låga bastalen som procentberäkningarna grundar sig på. Resultaten kan ändå användas som förklaringar till varför en lägre andel av personer med funktionshinder förvärvsarbetar.

Endast ett fåtal av de svarande studerar, varför vi har valt att använda ordet ”i arbetssituationen” eller ”på arbetsplatsen” i den beskrivande texten.

Fråga 42: Påverkar ditt funktionshinder kommunikationen mellan dig och dina kollegor/studiekamrater på arbetsplatsen/studieplatsen?

Det är främst personer som är hörselskadade, 56 procent, som upplever att deras hörselnedsättning påverkar kommunikationen mellan dem och deras arbetskamrater till det sämre. Bland personer som är helt döva upplever 27 procent att deras funktionshinder inverkar negativt på kommunikationssituationen. Kanske beror detta på att omgivningen är mer osäkra på hur mycket eller litet som hörselskadade kan höra emedan alla kan föreställa sig hur det är att inte höra alls. Eller kanske det beror på att döva oftare kan tänkas arbeta på arbetsplatser där teckenspråket används.

Av dem som har synskada upplever 40 procent att deras funktionshinder påverkar kommunikationen med kollegor till det sämre. Mycket av kommunikationen mellan människor är icke-verbal och det kan också vara frågan om skriven information på anslagstavlor och liknande som synskadade inte kan ta del av.

Få rörelsehindrade personer upplever att deras funktionshinder påverkar kommunikationen negativt.

Tabell 90: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 42: Påverkar ditt funktionshinder kommunikationen mellan dig och dina kollegor/studiekamrater på arbetsplatsen/studieplatsen?								
Bas: Förvärvsarbetar/ studerar	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	32	15	48	35	74	41	43	2
Påverkar till det bättre	3	-	-	-	19	20	-	-
Påverkar till det sämre	3	13	56	51	27	20	40	-
Påverkar inte	75	80	31	37	39	49	56	100
Har inga kollegor/studiekamrater att kommunicera med	6	-	4	-	1	5	5	-
Ej svar	13	7	8	11	14	7	-	-
Summa procent	100	100	99	99	100	101	101	100

Fråga 43: Är du i behov av någon särskild anpassning av arbetsplatsen/studielokalen, så kallad arbetsplatsanpassning?

Omkring en tredjedel av alla som förvärvsarbetar eller studerar saknar en eller flera arbetsplatsanpassningar som de är i behov av. Det är en större andel än de som är i behov av anpassning och har fått alla anpassningar som de behöver.

Totalt sett uppger lika stor andel av DHR:s medlemmar att de saknar någon anpassning som det är personer som fått det de behöver, 31 respektive 31 procent.

En tredjedel av HRF:s medlemmar uppger att de saknar arbetsplatsanpassning, fastän de skulle behöva få sådan. Endast 4 procent svarar att de fått alla anpassningar som de är i behov av. Även SDR:s medlemmar uppger att de saknar anpassningar. En fjärdedel saknar och en femtedel har fått alla de behöver.

En fjärdedel av medlemmarna i SRF saknar arbetsplatsanpassningar som de är i behov av. De har fått vissa anpassningar men inte alla. Medlemmarna inom SRF är den enda gruppen i undersökningen där en majoritet av de som behöver anpassningar har fått *alla* som de är i behov av.

Tabell 91: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 43: Är du i behov av någon särskild anpassning av arbetsplatsen/studielokalen, så kallad arbetsplatsanpassning?								
Bas: Förvärvsarbetar/ studerar	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	32	15	48	35	74	41	43	2
Ja, men jag har inte ansökt om någon sådan	-	20	13	6	8	10	-	-
Ja, men jag har inte alls fått någon anpassning	-	-	6	6	4	2	-	-
Ja, jag har fått vissa anpassningar, inte alla	31	20	17	20	14	5	28	-
Summa Ja saknar anpassning	31	40	36	31	26	17	28	-
Ja, och arbetsplatsen/studiel. är fullt anpassad	31	20	4	-	18	2	44	-
<i>Nej, jag är inte i behov av någon arbetsplatsanpassning</i>	25	33	52	60	46	71	28	100
<i>Ej svar</i>	13	7	8	9	11	10	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågan då formulerades annorlunda: "Har du arbetsplatsanpassning?"

Tabell 92

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-64 år)	179	119	147
Svar i procent			
Ja	41	52	63
Nej	58	46	37
Ej svar	1	2	0
Summa procent	100	100	100

Fråga 44: Varför har du inte fått alla arbetsplatsanpassningar som du behöver till din arbetsplats/till studielokalen?

Det är generellt sett ekonomiska orsaker som gör att inte alla personer som behöver arbetsplatsanpassningar får allt som de behöver.

Tabell 93: Observera att procentberäkningen i tabellen grundar sig på få svarande, eftersom frågan bara ställdes till de som arbetar och saknar någon arbetsplatsanpassning.

Fråga 44: Varför har du inte fått alla arbetsplatsanpassningar som du behöver till din arbetsplats/till studielokalen?								
Bas: Förvärvsarbetar eller studerar samt har ej alla anpassningar som behövs på arbetet/studieplatsen	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	10	6	17	11	19	7	12	-
Det saknas pengar hos de som skall betala	50	-	12	18	11	-	-	-
De strider om vem som skall betala	10	-	6	-	21	-	-	-
Det utreds just nu vad jag behöver	10	33	6	9	5	14	25	-
Jag har inte beviljats (vissa/allt) det jag ansökt om	-	-	-	9	16	-	25	-
Det har inte hunnit levereras/installeras ännu	-	-	-	-	-	29	8	-
Jag har själv inte velat fråga efter anpassning	10	50	35	27	32	43	25	-
Det är inte praktiskt möjligt att göra en sådan anpassning som jag behöver	10	-	29	27	16	14	17	-
<i>Ej svar</i>	<i>10</i>	<i>17</i>	<i>12</i>	<i>9</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>-</i>

Fråga 45: Är du i behov av några särskilda hjälpmedel för ditt funktionshinder på arbetsplatsen/i studiesituationen?

Omkring en femtedel av de förvärvsarbetande personerna uppger att de också saknar något särskilt hjälpmedel som de behöver för sitt funktionshinder på arbetsplatsen.

Tabell 94: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 45: Är du i behov av några särskilda hjälpmedel för ditt funktionshinder på arbetsplatsen/i studiesituationen?								
Bas: förvärvsarbetar eller studerar	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	32	15	48	35	74	41	43	2
Ja, men jag har inte alls fått något sådant	-	-	4	6	8	7	-	-
Ja, jag har fått vissa, inte alla	22	13	17	26	16	5	23	-
Summa Ja saknar hjälpmedel	22	13	21	31	24	12	23	-
Ja, och jag har alla som jag behöver	41	20	31	14	32	20	58	100
Nej, jag är inte i behov av något särskilt hjälpmedel till arbetsplatsen/i studiesituationen	25	47	38	40	31	54	14	-
Ej svar	13	20	10	14	12	15	5	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades lite annorlunda: "Har Du arbetshjälpmedel?".

Tabell 95

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-64 år)	179	120	147
Svar i procent			
Ja	36	63	82
Nej	63	37	18
Ej svar	1	0	0
Summa procent	100	100	100

Fråga 46: Är du i behov av personligt biträde (arbetsbiträde), personlig assistent eller tolk på ditt arbete/i studiesituationen?

Få personer uppger att de är i behov av personlig biträde, personlig assistent eller tolk på sitt arbete eller i studiesituationen. De allra flesta som behöver sådana, har fått det. Men det förekommer också att personer inte får den hjälp som de behöver i arbetssituationen. Totalt sett uppger 13 procent av medlemmarna inom SDR att de inte fått all den hjälp de behöver.

Troligtvis avser många av de svarande att de inte fått tolkning i den omfattningen som de behöver.

Tabell 96: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 46: Är du i behov av personligt biträde (arbetsbiträde), personlig assistent eller tolk på ditt arbete/i studiesituationen?								
Bas: förvärvsarbetar eller studerar	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	32	15	48	35	74	41	43	2
Ja, men jag har inte alls fått någon	-	7	-	-	4	-	-	-
Ja, men jag får inte det alla timmar som jag behöver	-	-	2	-	9	-	5	-
Ja, och jag har det i den mån jag behöver	16	13	-	-	18	15	16	50
Nej, jag är inte i behov av någon sådan	72	67	90	91	59	76	79	50
Ej svar	13	13	8	9	9	10	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Det skiljer inte nämnvärt mellan medlemmar och icke medlemmar. Skillnaderna i tabellen ovan kan ha uppkommit av en slump på grund av låga basal i grupperna, det är få som förvärvsarbetar. En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, "Har du arbetsbiträde/personlig assistent?"

Tabell 97

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-64 år)	179	120	147
Svar i procent			
Ja	10	3	2
Nej	89	97	98
Ej svar	1	0	0
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Frågorna 47-49, nedan ställdes till dem som tidigare i enkäten uppgett att de förvärvsarbetar.

Fråga 47: Hur tycker du att dina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete?

En majoritet av de svarande upplever att de är lagom kvalificerade för det arbete som de har.

Tabell 98: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 47: Hur tycker du att dina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete?								
Bas: Förvärvsarbetande	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	31	14	47	35	72	30	39	1
5. Är mycket överkvalificerad	6	21	2	-	8	20	3	-
4. Är överkvalificerad i vissa avseenden	16	21	19	23	18	10	8	-
3. Är lagom kvalificerad	52	29	53	63	53	47	79	100
2. Behöver vissa ytterligare kunskaper	6	14	17	3	10	10	10	-
1. Behöver en hel del ytterligare kunskaper	6	-	-	3	3	-	-	-
Medelvärde svar 1-5 ovan	3,1	3,6	3,1	3,2	3,2	3,5	3,0	3,0
Ej svar	13	14	9	9	8	13	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades lite annorlunda. "Hur tycker du att dina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete?"

Tabell 99

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-64 år)	175	117	145
Svar i procent			
Anser sig vara mycket eller i vissa avseenden överkvalificerad	7	26	33
Anser sig vara lagom kvalificerad	78	49	55
Anser sig vara i behov av ytterligare vissa eller i en hel del ytterligare kunskaper	15	26	12
Summa	100	100	100

Fråga 48: Har din fackförening tillräckliga kunskaper om hur de bör agera för dig, med tanke på ditt funktionshinder?

Troligen agerar olika fackförbund sällan i frågor som har med funktionshinder att göra eftersom en majoritet av de förvärvsarbetande personerna med olika funktionshinder som är medlemmar i fackförbund säger att de inte vet vad deras fackförbund kan om funktionshinder. Dessutom uppger en av tio att deras fackförbund *inte* har tillräckliga kunskaper om funktionshinder, det är ungefär lika stor andel som de som uppger att facket *har* tillräckliga kunskaper om funktionshinder.

Tabell 100: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 48: Har din fackförening tillräckliga kunskaper om hur de bör agera för dig, med tanke på ditt funktionshinder?								
Bas: Förvärvsarbetar	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	31	14	47	35	72	30	39	33
Jag är inte medlem i fackförening	19	36	26	6	6	13	13	-
Ja, de har tillräckliga kunskaper	13	14	13	3	19	10	31	100
Nej, de har inte tillräckliga kunskaper	10	-	11	11	13	13	26	-
Jag är med i facket, men jag vet inte vad de kan om funktionshinder	42	43	43	71	53	50	31	-
Ej svar	16	7	9	9	10	13	-	-
Summa procent	100	100	102	100	101	99	101	100

År 2003 var 80,2 procent av de svenskar som förvärvsarbetar medlemmar i fackliga organisationer och 8,2 var fackligt aktiva, enligt SCB.

Fråga 49: Har din arbetsgivare lönebidrag för dig?

Ungefär en fjärdedel av de personer som förvärvsarbetar, sett till alla urvalsgrupper, uppger att deras arbetsgivare har lönebidrag för dem. En lägre andel av personer med hörselskada, jämför med andra urvalsgrupper, uppger att deras arbetsgivare får lönebidrag.

Tabell 101: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 49: Har din arbetsgivare lönebidrag för dig?								
Bas: Förvärvsarbetar	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	31	14	47	35	74	41	43	2
Ja	31	33	6	-	34	20	53	50
Nej	50	53	79	91	54	46	40	-
Ej svar	19	13	15	9	12	34	7	50
Summa procent	100	99	100	100	100	100	100	100

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras även om frågan då löd, "Är du anställd med lönebidrag?".

Tabell 102

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-64 år)	179	119	147
Svar i procent			
Ja	41	52	63
Nej	58	46	37
Ej svar	1	2	0
Summa	100	100	100

O. Inkomster och merkostnader

Personer med funktionshinder som är 19 år eller äldre kan få handikappersättning. Funktionsnedsättningen skall ha uppkommit innan personen fyller 65 år. Handikappersättning ges till de som har stora merkostnader av sitt funktionshinder eller de som behöver tidskrävande hjälp av en annan person för att kunna klara ditt dagliga liv eller regelbunden hjälp av annan person för att arbeta eller studera. Merkostnader kan till exempel vara utgifter för sjukresor, hjälpmedel, särskild kost, läkervård, rehabilitering och läkemedel. Personer som är blinda, döva eller gravt hörselskadade har alltid rätt till handikappersättning.

Fråga 75: Hur stor är din egen totala inkomst, per år, innan skatten är dragen? Räkna ej med eventuell handikappersättning.

En minoritet av de svarande har vad som skulle kunna betecknas som en normal inkomstnivå. Totalt sett uppger 60 procent av medlemmar i DHR, 45 procent av medlemmarna i HRF, 42 procent av medlemmarna i SDR och 65 procent av medlemmarna i SRF att de har en årsinkomst som är mindre än 160.000 kronor. Det motsvarar maximalt 13.333 kronor i månaden, brutto, det vill säga innan skatten är dragen.

Tabell 103: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 75: Hur stor är din egen totala inkomst, per år, innan skatten är dragen? Räkna ej med eventuell handikappersättning.								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
upp till 88 000 kronor	17	16	10	8	17	14	8	18
89 000 – 160 000 kr	43	33	35	31	25	28	57	61
Summa procent 0 -160' kronor	60	49	45	39	42	42	65	79
161 000 – 230 000 kr	22	22	27	30	27	27	26	18
231 000 – 300 000 kr	5	18	10	13	15	6	6	3
301 000 – 370 000 kr	1	-	6	5	2	6	-	-
371 000 – eller mer kr	3	4	4	5	1	-	1	-
Ej svar	9	6	8	9	12	19	2	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En av sex (17 procent) medlemmar i DHR har en bruttoinkomst som är lägre än 7.333 kronor i månaden.

Personer som förvärvsarbetar har naturligt nog generellt sett högre inkomster än personer som har olika former av pensioner eller sjukersättningar.

Enligt SCB var den sammanräknade förvärvsinkomsten (för befolkningen 20 år och äldre) år 2003 210.500 kronor. Sammanräknad förvärvsinkomst är inte detsamma som lön. I sammanräknad förvärvsinkomst ingår, förutom utbetalad lön, bland annat pension, ersättning från Försäkringskassa och A-kassa samt inkomst av näringsverksamhet. Medelinkomsten 2003 i riket var markant högre för män än för

kvinnor, 246.600 kronor mot 176.000 kronor, det vill säga kvinnornas medelinkomst uppgick till 71,4 procent av mäns.

En högre andel av de svarande kvinnorna än männen har låga inkomster. Totalt sett uppgår till exempel 79 procent av kvinnorna och 39 procent av männen som är medlemmar i DHR att de har lägre än 160.000 per år i inkomst. Tabellen nedan redovisar skillnaden mellan män och kvinnor inom de olika förbunden.

Tabell 104: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 75: Hur stor är din egen totala inkomst, per år, innan skatten är dragen? Räkna ej med eventuell handikappersättning.								
	DHR Kvinna	DHR Man	HRF Kvinna	HRF Man	SDR Kvinna	SDR Man	SRF Kvinna	SRF Man
Antal svarande	95	72	103	94	64	73	111	79
upp till 88 000 kronor	25	7	17	1	25	11	10	5
89 000 – 160 000 kr	54	32	36	34	27	25	63	48
Summa procent 0 -160' kronor	79	39	53	35	52	36	73	53
161 000 – 230 000 kr	11	36	20	34	19	33	19	35
231 000 – 300 000 kr	3	8	9	12	19	12	5	9
301 000 – 370 000 kr	-	3	5	7	2	3	-	-
371 000 – eller mer kr	1	6	2	6	-	3	-	3
Ej svar	6	8	11	5	9	14	4	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>

Att ensamstående personer oftare har lägre inkomster än personer som är samboende, visas av övriga tabeller. Delvis beror det sambandet på att en högre andel av de som är pensionärer är ensamstående än personer i yngre åldrar och pensionärer har som nämnts generellt sett lägre inkomster.

Fråga 67: Har du handikappersättning?

Samtidigt som många av de tillfrågade har låga inkomster så har de också särskilda utgifter, merkostnader, för sitt funktionshinder. För att till viss del kompensera personer för detta kan personer med funktionsnedsättning erhålla handikappersättning via Försäkringskassan.

En majoritet av de som erhåller handikappersättning har den lägsta ersättningsnivån, det vill säga cirka 1182 kronor i månaden (år 2005). Det är det så kallade prisbasbeloppet som styr ersättningsnivån. Prisbasbeloppet ändras årligen.

Även personer som uppger att de har ett funktionshinder som har stor inverkan på deras dagliga liv uppger att de aldrig ansökt om handikappersättning. Vid undersökningens genomförande hörde ett flertal av de tillfrågade personerna av sig till HANDU för att göra förfrågningar om vad handikappersättning är och var man kan ansöka om det. Det kan därför antas att kunskapen om handikappersättning inte är så utbredd i alla funktionshindergrupperna.

Totalt sett uppger 48 procent av medlemmarna i DHR, 13 procent av medlemmarna i HRF, 93 procent av medlemmarna i SDR och 40 procent av medlemmarna i SRF att de har handikappersättning.

Tabell 105: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 67: Har du handikappersättning?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Nej, har aldrig ansökt om det	39	45	78	88	1	13	54	61
Nej, har ansökt men fick avslag	5	8	3	1	3	4	5	-
Summa procent Nej-svar	45	53	81	89	4	16	59	61
Ja, jag har 36-procent ersättningsnivå, dvs. 1182 kr per månad	19	20	12	3	78	67	16	18
Ja, jag har 53-procents ersättningsnivå, dvs. 1740 kr per månad	11	12	1	-	8	4	8	6
Ja, jag har 69-procents ersättningsnivå, dvs. 2265 kr per månad	17	6	1	-	7	6	16	9
Summa procent Ja-svar	48	39	13	3	93	77	40	33
Ej svar	7	8	7	8	3	6	1	6
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Trots att blinda, gravt hörselskadade och döva alltid har rätt till handikappersättning visar övriga tabeller att av de som inte har handikappersättning i SRF är 4 procent blinda och 56 procent gravt synskadade samt i HRF 24 procent gravt hörselskadade eller döva. Personer som är blinda, döva, gravt hörselskadade eller saknar ledsyn är garanterade minst 36-procents ersättningsnivå, oavsett om de arbetar eller har pension. Totalt sett uppger 5 procent av medlemmarna inom SRF som är gravt synskadade eller blinda att de sökt men fått avslag på sin ansökan om handikappersättning.

Fråga 68: Täcker handikappersättningen dina faktiska merkostnader på grund av funktionshindret?

Även om personer erhåller handikappersättning är det inte alltid som beloppet täcker de faktiska merkostnaderna som personen har för sitt funktionshinder. Totalt sett uppger till exempel 25 procent av medlemmarna i DHR att de har större kostnader än vad de får ersättning för genom handikappersättningen. Hälften av dem har ingen handikappersättning, av DHRs medlemmar.

Tabell 106: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 68: Täcker handikappersättningen dina faktiska merkostnader på grund av funktionshindret?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja	25	18	11	3	72	63	27	24
Nej	24	22	2	-	15	9	12	9
Jag har inte handikappersättning	35	47	60	67	4	15	5	6
Ej svar	17	12	27	29	9	13	56	61
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Fråga 69: Om du plötsligt skulle hamna i en oförutsedd situation, där du på en vecka måste skaffa fram 14 000 kronor, skulle du klara det?

Totalt sett uppger 13,4 procent av hela befolkningen, i åldersgruppen 16-84 år, år 2003 enligt SCB, att de saknar en mindre kontantmarginal. De kan inte skaffa fram 14.000 kronor på en vecka om de hamnar i en oförutsedd situation.

Det kan konstateras att en högre andel av personerna i de flesta urvalsgrupperna än i befolkningen i övrigt, saknar en kontantmarginal om 14.000 kronor. Totalt sett uppger 25 procent av medlemmarna i DHR, 16 procent av medlemmarna i HRF, 28 procent av medlemmarna i SDR och 15 procent av medlemmarna i SRF att de inte, ens genom lån, skulle kunna skaffa fram 14.000 kronor på en vecka.

Tabell 107: Några personer har valt att svara flera svarsalternativ, varför tabellen kolumnvis summerar till mer än 100 procent

Fråga 69: Om du plötsligt skulle hamna i en oförutsedd situation, där du på en vecka måste skaffa fram 14 000 kronor, skulle du klara det?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja – genom uttag från eget bankkonto	58	55	69	76	48	37	72	70
Ja – genom lån från annan hushållsmedlem	5	14	5	5	7	11	4	9
Ja – genom lån från andra släktingar eller vänner	7	14	5	5	14	18	9	3
Ja – genom lån i bank eller liknande	11	8	13	13	17	13	1	-
Ja – på annat sätt	5	2	6	4	4	15	1	-
Summa Ja-svar	85	94	97	103	89	94	85	82
Summa procent som svarar åtminstone ett ja-svar	71	78	82	87	69	63	85	82
Nej	25	24	16	10	28	33	15	18
Ej svar	6	-	3	3	4	5	-	-

Av övriga tabeller framgår att det generellt sett är så att kvinnor i lägre utsträckning än män har möjlighet att skaffa fram 14.000 kronor på en vecka och att det naturligt nog främst är de personer som har en bruttoinkomst på mindre än 161.000 per år som saknar kontantmarginal, inom de olika urvalsgrupperna.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningen då gällde beloppet 13.000 kronor.

Tabell 108

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Genom eget konto	49	24	41
Lån från hushållsmedlem	3	4	2
Lån från släktingar	3	7	10
Genom lån i bank	9	17	6
På annat sätt	11	8	12
Nej	22	32	25
Ej svar	2	7	3
Summa	99	99	99

Fråga 70: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för mat, hyra, räkningar med mera?

Eftersom så många saknar en mindre kontantmarginal är det också vanligt att de under de senaste 12 månaderna har hänt att de har haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för hushållet. Totalt sett svarar 16 procent av medlemmarna i DHR, 7 procent av medlemmarna i HRF, 17 procent av medlemmarna i SDR och 5 procent av medlemmarna i SRF att de haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna mat, hyra, räkningar med mera under de senaste 12 månaderna.

Tabell 109: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 70: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för mat, hyra, räkningar med mera?								
Bas: samtliga 16-85 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja	16	14	7	9	17	30	5	6
Nej	79	86	90	89	80	65	95	94
Ej svar	5	-	3	2	3	5	1	-
Summa procent	100	100	100	100	100	100	101	100

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras.

Tabell 110

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	12	19	12
Nej	87	80	87
Ej svar	1	1	1
Summa	100	100	100

Fråga 71: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för funktionshindret, t.ex. läkarbesök, mediciner, tandvård, specialkost eller behandlingar?

Det är nästan lika vanligt att de svarande uppger att de haft svårigheter att klara löpande utgifter för funktionshindret som att de haft svårigheter att klara hushållsutgifterna. Det är ungefär lika vanligt att personer som har handikappersättning har svårigheter att klara de löpande utgifterna för funktionshindret som personer som inte har handikappersättning. Totalt sett uppger 19 procent av medlemmarna i DHR, 6 procent av medlemmarna i HRF, 12 procent av medlemmarna i SDR och 5 procent av medlemmarna i SRF att de haft svårigheter med löpande utgifter för funktionshindret, de senaste 12 månaderna.

Tabell 111: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 71: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för funktionshindret, t.ex. läkarbesök, mediciner, tandvård, specialkost eller behandlingar?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja	19	18	6	6	12	16	5	9
Nej	76	82	92	88	83	77	94	91
Ej svar	5	-	3	6	4	6	1	-
Summa procent	100	100	101	100	99	99	100	100

Fråga 72: Har du överskridit gränsen för högkostnadsskyddet och fått frikort under det senaste året?

En majoritet av personerna i de flesta urvalsgrupperna uppger att de överskridit gränsen för högkostnadsskyddet och fått frikort inom sjukvården och/eller på Apoteket. Detta tyder på att personerna ofta, på olika sätt, kommer i kontakt med sjukvården.

Det skiljer inte nämnvärt mellan medlemmar och icke medlemmar inom de olika funktionshindergrupperna, däremot skiljer det i andel mellan de olika funktionshindergrupperna. Döva uppger i minst utsträckning att de fått frikort, men som tidigare visats, är de inte heller i lika stort behov av vård som övriga grupper. Döva personer är också något yngre, vilket gör att de inte hunnit få så kallade ålderskrämpor ännu.

Tabell 112: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 72: Har du överskridit gränsen för högkostnadsskyddet och fått frikort under det senaste året?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, inom sjukvården	11	12	19	24	9	13	11	27
Ja, på Apoteket	19	6	13	11	13	11	12	3
Ja, både på Apoteket och inom sjukvården	45	51	27	23	19	10	45	33
Summa procent Ja-svar	75	69	59	58	41	34	68	64
Nej inte fått något frikort	23	31	39	40	57	62	32	36
Ej svar	2	-	3	2	3	4	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras: "Har du kommit över gränsen för högkostnadsskyddet och fått frikort?".

Tabell 113

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	44	13	27
Nej	55	86	72
Ej svar	1	1	1
Summa	100	100	100

Fråga 73: Är det några nödvändiga behandlingar eller hjälpmedel för Ditt funktionshinder som du inte har råd att göra eller köpa?

Närmare en av fem rörelsehindrade och döva och en av tio hörselskadade och synskadade personer uppger att de inte har råd med alla nödvändiga behandlingar och hjälpmedel för deras funktionshinder. Det skiljer således i andel mellan olika funktionshindergrupper, vilket i och för sig är naturligt eftersom de olika funktionshindren medför olika typer av kostnader.

Tabell 114: Andelen ja-svar och nej-svar summerar till mer än 100 eftersom många svarande uppgett flera olika behandlingar eller hjälpmedel som de inte har råd med.

Fråga 73: Är det några nödvändiga behandlingar eller hjälpmedel för Ditt funktionshinder som du inte har råd att göra eller köpa? Flera svar kan ges!								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	32
Ja, olika behandlingar/ träning/ provtagningar	15	6	4	2	7	4	2	3
Ja, olika hjälpmedel/ specialkläder	7	8	2	1	4	3	2	-
Ja, sjukresor	5	6	2	1	2	4	2	-
Ja, naturmedel, specialkost	7	2	1	-	4	1	2	-
Ja, något annat än ovan, som behövs för att underlätta funktionshindret	6	12	4	3	9	6	2	-
<i>Summa Ja-svar</i>	<i>41</i>	<i>35</i>	<i>13</i>	<i>7</i>	<i>25</i>	<i>18</i>	<i>8</i>	<i>3</i>
Procent andel personer som uppger att de inte har råd att göra eller köpa allt	22	20	9	6	19	13	6	3
Nej jag har råd med det nödvändiga	66	69	82	85	64	76	94	97
Ej svar	12	10	9	9	17	11	-	-

De medlemmar inom DHR som uppger att de inte har råd med alla nödvändiga behandlingar eller hjälpmedel för sitt funktionshinder uppger i genomsnitt två olika typer av behandlingar och hjälpmedel som de inte har råd med.

Det är generellt sett så, bland personerna i de olika urvalsgrupperna, att det främst är personer med funktionshinder som har en stor inverkan på deras liv som inte har råd med alla nödvändigt behandlingar eller hjälpmedel för sitt funktionshinder.

P. Medborgerliga aktiviteter

De flesta personer med funktionshinder deltar i ungefär samma utsträckning som den övriga befolkningen i de medborgerliga aktiviteterna. De är föreningsaktiva och röstar i allmänna val.

Fråga 55: Är du medlem i någon organisation eller förening och hur ofta deltar du i sådana möten eller andra aktiviteter...

De svarande i samtliga grupper, har i stort sett samma organisations- och föreningsgrad som den övriga befolkningen, med tre naturliga undantag. En mindre andel än befolkningen i övrigt är med i fackföreningar eftersom en lägre andel förvärvsarbetar. Medelåldern bland de svarande är generellt sett cirka 20 år äldre än befolkningen i övrigt, varför en högre andel är med i pensionärsföreningar. Slutligen, andelen som markerar att de är medlemmar i handikapporganisationer skiljer sig naturligt nog åt i förhållande till den övriga befolkningen eftersom hälften av urvalsgrupperna består just av medlemmar i handikapporganisationerna DHR, HRF, SDR och SRF.

Tabellen nedan visar den procentuella andelen personer i de olika urvalsgrupperna som uppger att de är medlemmar i olika typer av organisationer eller föreningar, oavsett om de deltar i möten där eller inte. I tabellen ingår en kolumn med resultat från SCB:s ULF-undersökning gällande år 2001 med motsvarande åldersgrupp som föreliggande rapport.

Tabell 115: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 55: Är du medlem i någon organisation eller förening och hur ofta deltar du i sådana möten eller andra aktiviteter...									
Summa procent personer 16-84 år som svarar att de är medlemmar	SCB 2001	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande		175	49	198	143	138	79	190	33
A...handikapporganisation	5,0	85	8	56	3	54	24	99	6
B...fackförening	58,3	23	28	27	30	54	25	27	24
C...religiös sammanslutning	8,4	11	8	9	11	4	4	7	3
D...politiskt parti	7,0	10	6	12	8	2	5	11	6
E...hjälporganisation	9,4	10	6	13	7	2	5	13	9
F...natur-, miljöorganisation	4,0	7	2	8	5	4	2	6	9
G...idrottsförening	30,2	20	16	16	19	30	21	12	-
H...invandrarorganisation	0,9	2	2	1	2	-	2	3	-
I...kvinnoorganisation	1,0	3	2	2	3	8	5	5	6
J...pensionärsorganisation	8,4	25	16	38	27	16	6	41	39
K...annan förening än ovan	ej	23	22	28	28	26	24	26	12

Som tidigare konstaterats förekommer det att en viss andel av personerna i icke-medlemsgrupperna svarar att de är medlemmar i handikapporganisationer. Oftast beror detta på att personerna har flera funktionshinder samtidigt och till exempel personer som är döva och inte medlemmar i SDR är istället medlemmar i kanske

något rörelsehinderförbund. Kriteriet för att de kom med i den urvalsgruppen var ju att de inte var medlemmar i SDR.

Även om många är medlemmar i olika typer av organisationer så är det inte alla som aktivt har deltagit i organisationernas verksamhet under de senaste 12 månaderna. Nedan återges, uppdelat i två tabeller, dels andelen som är medlemmar och som deltagit de senaste 12 månaderna och dels andelen av de svarande i de olika urvalsgrupperna som är medlemmar, men som inte deltagit aktivt.

Tabell 116: Procenten i tabellen summerar till mer än 100 kolumnvis eftersom värdena representerar andelen som är medlemmar och har deltagit i föreningen, på respektive delfråga.

Fråga 55: Är du medlem i någon organisation eller förening och hur ofta deltar du i sådana möten eller andra aktiviteter...									
Ja, medlem och deltagit de senaste 12 månaderna, 16-84 år	SCB 2001	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
		175	49	198	143	138	79	190	33
A...handikapporganisation	1,2	43	4	23	1	38	11	39	-
B...fackförening	6,6	4	4	5	10	21	11	2	-
C...religiös sammanslutning	3,7	8	6	7	8	3	3	6	-
D...politiskt parti	1,8	3	-	6	5	1	1	4	6
E...hjälporganisation	2,6	3	-	6	1	1	1	2	6
F...natur-, miljöorganisation	0,5	-	-	3	2	1	1	1	9
G...idrottsförening	16,7	10	8	7	12	23	15	6	-
H...invandrarorganisation	0,5	-	-	-	1	-	1	2	-
I...kvinnoorganisation	0,5	1	-	1	2	4	1	4	6
J...pensionärsorganisation	2,3	14	8	21	18	12	5	22	18
K...annan förening än ovanstående	-	16	10	19	22	17	15	18	6

Det kan konstateras att förutom i pensionärsorganisationer och handikapporganisationer är det fler som är passiva medlemmar än vad det är personer som är aktiva i de organisationer som de tillhör.

Av tabellen nedan framgår hur många procent av de svarande i de olika urvalsgrupperna som uppger att de är medlemmar, men att de deltar mer sällan eller aldrig.

Tabell 117: Procenten i tabellen summerar till mer än 100 kolumnvis eftersom värdena representerar andelen som är medlemmar men som inte har deltagit i föreningen, på respektive delfråga.

Fråga 55: Är du medlem i någon organisation eller förening och hur ofta deltar du i sådana möten eller andra aktiviteter...									
Ja, medlem men deltar mer sällan eller aldrig, 16-84 år	SCB 2001	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
		175	49	198	143	138	79	190	33
A...handikapporganisation	3,8	42	4	33	2	16	13	60	6
B...fackförening	51,7	19	24	22	20	33	14	25	24
C...religiös sammanslutning	4,7	3	2	2	3	1	1	1	3
D...politiskt parti	5,2	7	6	6	3	1	4	7	-
E...hjälporganisation	6,8	7	6	7	6	1	4	11	3
F...natur-, miljöorganisation	3,5	7	2	5	3	3	1	5	-
G...idrottsförening	13,5	10	8	9	7	7	6	6	-
H...invandrarorganisation	0,4	2	2	1	1	-	1	1	-
I...kvinnoorganisation	0,5	2	2	1	1	4	4	1	-
J...pensionärsorganisation	6,1	11	8	17	9	4	1	19	21
K...annan förening än ovanstående	-	7	12	9	6	9	9	8	6

De tillfrågade är generellt sett lika föreningsaktiva som den övriga befolkningen. Totalt sett var år 2003 6,8 procent av Sveriges befolkning, i åldern 16-84 år, medlemmar i något politiskt parti och 8,2 procent var fackligt aktiva.

Fråga 7: Var är Du född?

Andelen personer som uppger att de är medlemmar i invandrarorganisationer ligger runt 2 procent av de svarande. I förhållande till befolkningen som helhet är en högre andel av de svarande födda inom landet. Det är sedan tidigare känt att invandrare mer sällan än infödda svenskar är medlemmar i olika handikappförbund, trots att det inte finns någon anledning att tro att en lägre andel av personer med utländsk bakgrund har något funktionshinder.

Totalt sett uppger 7 procent av medlemmarna i DHR, 9 procent av medlemmarna i HRF, 12 procent av medlemmarna i SDR och 7 procent av medlemmarna i SRF att de är födda i ett annat land än Sverige. Närmare hälften av de svarande som är födda utanför Sverige är födda i ett annat nordiskt land.

Tabell 118: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 7: Var är Du född?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
I Sverige	92	84	89	93	86	90	92	97
I ett annat nordiskt land	4	12	6	2	4	3	4	-
I ett europeiskt land	1	4	2	3	5	1	1	3
I ett land utanför Europa	2	-	1	1	3	5	2	-
Summa procent född utanför Sverige	7	16	9	6	12	9	7	3
Ej svar	2	-	3	1	2	1	2	-
<i>Summa procent totalt</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>

Det finns också anledning att tro att andelen svarande personer med utländsk bakgrund i undersökningen är något överrepresenterade i bortfallet, eftersom samtliga intervjuer, både postalt och per telefon endast gjordes på det svenska språket alternativt svenska teckenspråket.

Fråga 56: Röstade du i det senaste valet till EU-parlamentet?

En betydligt högre andel av de svarande, än av befolkningen i övrigt, uppger att de röstade i senaste valet till EU-parlamentet. År 2004 var det totalt 37,8 procent av alla röstberättigade i landet som deltog i det valet.

Det finns dock anledning att tro att några svarade kan ha förväxlat sitt valdeltagande till EU-parlamentet med sitt valdeltagande i EMU-valet 2003, då röstdeltagandet för hela den röstberättigade andelen av Sveriges befolkning var 82,6 procent.

Tabell 119: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 56: Röstade du i det senaste valet till EU-parlamentet?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja	62	67	81	74	53	51	63	61
Nej	35	31	15	23	42	35	36	36
Hade ej rösträtt	1	-	1	1	4	10	1	-
Ej svar	2	2	4	2	1	4	1	3
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>

Fråga 57: Röstade du i det senaste riksdagsvalet?

Generellt sett uppger en något högre andel av de tillfrågade att de röstade i senaste riksdagsvalet, jämfört med befolkningen i övrigt. Valdeltagandet i befolkningen i övrigt var 80,1 procent.

Tabell 120: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 57: Röstade du i det senaste riksdagsvalet?								
Bas: Hade rösträtt	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	173	49	197	142	133	71	189	33
Ja	87	86	92	95	80	66	84	91
Nej	11	12	4	3	16	30	14	6
Ej svar	2	2	4	2	4	4	2	3
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Fråga 58: Om du inte röstade i de senaste valen; Berodde det delvis på ditt funktionshinder?

Eftersom de allra flesta röstade i de senaste valen är det få personer som har besvarat frågan, varför det inte är någon statistisk säkerhet i resultatet. Det kan dock konstateras att ungefär en av fem som inte röstade, avstod på grund av att deras funktionshinder försvårade för dem.

Tabell 121: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 58: Om du inte röstade i de senaste valen; Berodde det delvis på ditt funktionshinder?								
Bas: röstade ej i senaste riksdagsvalet	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	19	6	8	4	21	21	27	2
Ja, jag hade svårt att ta mig till röstlokalen/ta mig in i röstlokalen	11	-	13	25	-	5	15	-
Ja, jag hade svårt att ta del av informationen om hur valet rent praktiskt skulle gå till	11	-	-	-	5	5	4	-
Ja, jag hade svårt att ta del av informationen om de sakfrågor som valet gällde	11	-	-	25	14	14	11	-
Summa procent som svarade något Ja-svar	21	-	13	25	19	14	30	-
Nej, det berodde inte på mitt funktionshinder	74	83	88	75	67	76	70	100
Ej svar	5	17	-	-	14	10	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Q. Trygghet

I bra levnadsvillkor ingår att känna sig trygg i sin bostad, att kunna gå ut utan att känna osäkerhet, att kunna möta människor i sin omgivning med tillit och att inte behöva oroa sig för saker i sin omgivning och som har med livssituationen att göra.

Fråga 59: Har du själv under de senaste 12 månaderna, varit utsatt för våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska?

Även om det förekommer en viss felmarginal i resultaten, kan det konstateras att det förekommer att de svarande varit utsatta för så grovt våld under de senaste 12 månaderna att de behövt uppsöka sjukvården. Det är särskilt värt att notera andelen medlemmar inom SDR, 6 procent, som svarar att de varit utsatta för våld i hemmet.

Tabell 122: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 59: Har du själv under de senaste 12 månaderna, varit utsatt för våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, i egen bostad	2	-	1	1	6	1	-	-
Ja, i annans bostad	1	-	-	-	-	-	-	-
Ja, på min arbetsplats	-	-	-	-	-	3	-	-
Ja, på tåg, buss eller tunnelbana eller T-bane-, buss-, järnvägsstation	1	-	-	-	1	-	-	-
Ja, på restaurang, dansställe, folkpark eller annat nöjesställe	-	-	-	-	1	1	-	-
Ja, på gata, torg eller annan allmän plats	2	-	-	-	1	-	-	-
Ja, på annan plats	1	-	-	-	3	3	-	-
Andel personer som svarat ett eller flera Ja-svar	3	-	1	1	9	6	-	-
Nej	91	100	94	97	88	90	100	100
Ej svar	5	-	5	3	3	4	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

I SCB:s ULF-undersökning förekom samma frågeställning. Där har totalt 7,5 procent av befolkningen, år 2003, svarat "ja" på någon av följande frågor: "Har Du själv under de senaste 12 månaderna varit utsatt för någon eller några av följande händelser: A) Våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska; B) Våld som ledde till synliga märken eller kroppsskada utan läkarbesök; C) Våld som inte ledde till synliga märken eller kroppsskada; D) Hot eller hotelser om våld som var farliga eller så allvarliga att Du blev rädd?".

Eftersom värdet 7,5 procent från SCB bygger på en sammanslagning av resultaten från fyra frågor bör deras värde ligga högre än i denna undersökning, om förhållandena mellan olika grupper vore detsamma. Det förefaller således som att de döva, i

högre utsträckning än personerna i övriga funktionshindergrupper varit utsatta för allvarligt våld.

I samma SCB-undersökning svarade 2,7 procent av befolkningen att de blivit utsatta för våld och fått synliga märken eller kroppsskada, varav 0,9 procent var sådant våld att det krävde läkarbehandling, 1,7 procent upplevde våldet i sin bostad och 3,7 procent på allmän plats.

Det skiljer något i resultat mellan var män och kvinnor blir utsatta för grovt våld. Kvinnor tenderar att oftare än män ha varit utsatta för grovt våld i hemmet.

Tabell 123: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 59: Har du själv under de senaste 12 månaderna, varit utsatt för våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR Kvinna	DHR Man	HRF Kvinna	HRF Man	SDR Kvinna	SDR Man	SRF Kvinna	SRF Man
Antal svarande	95	72	103	94	64	73	111	79
Ja, i egen bostad	2	1	1	-	6	5	-	-
Ja, i annans bostad	1	-	-	-	-	-	-	-
Ja, på min arbetsplats	-	-	-	-	-	-	-	-
Ja, på tåg, buss eller tunnelbana eller T-bane-, buss-, järnvägsstation	1	-	-	-	-	3	-	-
Ja, på restaurang, dansställe, folkpark eller annat nöjesställe	-	-	-	-	-	1	-	-
Ja, på gata, torg eller annan allmän plats	3	-	-	-	-	1	-	-
Ja, på annan plats	2	-	-	-	2	4	-	-
Andel personer som svarat ett eller flera Ja-svar	5	1	1	-	8	11	-	-
Nej	89	97	91	98	92	84	100	100
Ej svar	5	1	8	2	-	5	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras, även om frågeställningarna då formulerades annorlunda. Frågan var då inte begränsad till grovt våld: "Har du under en ettårsperiod blivit utsatt för någon form av våld eller hot om våld?".

Tabell 124

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-84 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja	2	7	2
Nej	98	93	98
Ej svar	0	0	0
Summa	100	100	100

Fråga 60: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du har avstått från att ge dig ut på kvällen av oro för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad?

Drygt en fjärdedel av personerna i de olika urvalsgrupperna uppger att det ofta eller någon gång under de senaste 12 månaderna hänt att de avstått från att ge sig ut på kvällen av oro för att bli överfallna, rånade eller på något annat sätt ofredade.

Det skiljer inte nämnvärt mellan vad personerna i de olika urvalsgrupperna uppger och det skiljer heller inte nämnvärt mellan olika åldersgrupper. Däremot skiljer det sig åt mellan vad kvinnor och män generellt sett uppger på frågan. En högre andel av kvinnorna oroar sig för att ge sig ut på kvällarna. Bostadsortens befolkningstäthet tenderar också att vara avgörande för hur stor andel som uppger att de avstått från att ge sig ut på kvällen. Personer i storstäderna är generellt sett mer oroad för att bli överfallna, rånade eller på annat sätt ofredade. Dessutom visar resultaten att personer som har en funktionsnedsättning som påverkar dem i stor utsträckning oftare väljer att stanna hemma under kvällstid.

Tabell 125: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 60: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du har avstått från att ge dig ut på kvällen av oro för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	32
Ja, ofta	11	8	14	9	7	11	19	24
Ja, någon gång	15	10	16	20	19	18	8	9
Summa Ja	27	18	29	29	26	29	27	33
Nej	69	80	67	70	70	70	73	67
Ej svar	5	2	4	1	4	1	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Totalt sett uppger 17,2 procent av hela befolkningen, i åldern 16-84 år, enligt SCB år 2000-2001 att de avstått från att ge sig ut av oro för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad. Det förefaller således som att fler personer med funktionshinder, än i befolkning i övrigt, undviker att ge sig ut på kvällarna. Till viss del kan skillnaderna bero på att medelåldern bland de svarande, är högre i denna undersökning, än bland befolkningen generellt sett. De som i högst utsträckning undviker att gå ut är just äldre kvinnor.

En jämförelse med 1996 års Levnadsnivåundersökning från HANDU kan göras.

Tabell 126

År 1996	DHR	SDR	SRF
Antal svarande (16-64 år)	864	326	854
Svar i procent			
Ja, avstått från att gå ut	22	16	34
Nej, känner inte oror för att gå ut på kvällen	78	84	66
Summa	100	100	100

Fråga 61: Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för att någon sagt/visat tillmälen/okvädningsord till dig, eller drivit med dig, hotat dig eller på något annat sätt förolämpat dig på grund av ditt funktionshinder?

I genomsnitt uppger nära en tiondel av de tillfrågade att de blivit förolämpade på grund av deras funktionshinder under de senaste 12 månaderna. Generellt sett uppger en högre andel av de yngre än de äldre att de blivit förolämpade. Döva

personer tenderar att i högre utsträckning än övriga grupper, blivit utsatta för otrevligheter.

Tabell 127: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 61: Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för att någon sagt/visat tillmälen/okvädningsord till dig, eller drivit med dig, hotat dig eller på något annat sätt förolämpat dig på grund av ditt funktionshinder?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, flera gånger	1	2	1	1	2	3	-	6
Ja, någon enstaka gång	6	6	3	5	9	13	5	3
Summa Ja-svar	7	8	4	6	11	15	5	9
Nej aldrig	86	88	92	92	82	81	95	91
Ej svar	6	4	5	2	7	4	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Fråga 62: Vänligen beskriv var och hur det hände:

I kapitel S, i denna rapport, återges de svarandes egna berättelser om de situationer då de blivit förolämpade på grund av deras funktionshinder. En av de vanligaste anledningarna är att personer i omgivningen behandlar dem som mindre vetande.

Fråga 63: Vissa förhållanden eller situationer kan ju ibland upplevas som oroande eller skrämmande. Har du själv under den senaste tiden känt dig orolig för något av följande.

Omkring två tredjedelar av samtliga tillfrågade uppger att de oroar sig för olika saker i sitt dagliga liv.

En något högre andel av de svarande i åldern 16-64 år oroar sig jämfört med vad de äldre 65-84 år generellt sett gör. Omkring en femtedel av alla svarande i undersökningen oroar sig sin eller familjens ekonomi under det kommande året.

En viss del av skillnaderna mellan vad medlemmarna och befolkningen i Sverige generellt sett oroar sig för kan förklaras av att de tillfrågade i de olika urvalsgrupperna har en högre medelålder och oftare också har någon övrig sjukdom. En mindre andel av de svarande är ju också förvärvsarbetande, varför det är naturligt att en lägre andel av personerna i denna undersökning oroar sig för att bli arbetslösa.

I samtliga medlemsgrupper utom inom urvalsgruppen SDR uppges i högre grad en oro för sin egna hälsa jämfört med befolkningen i stort (SCB). Denna egna oron för hälsan är även högre bland rörelsehindrade och synskadade icke-medlemmar jämfört med befolkningen.

Särskilt värt att notera är den fjärdedel av medlemmarna inom HRF som oroar sig för att de inte skall uppfatta larm vid brandfara. Tidigare undersökningar, och även denna, visar att många hörselskadade saknar tillgång till visuellt brandlarm, speciellt i offentliga lokaler och på arbetsplatser.

Cirka en tredjedel av de rörelsehindrade och synskadade, bland medlemmar och icke-medlemmar, är oroliga för att de inte skall klara sitt vardagsliv. En fjärdedel av både rörelsehindrade och synskadade personer oroar sig för inbrott eller skadegörelse i bostaden.

Det är vanligast att de svarande oroar sig för sin egen hälsa eller att de inte skall klara sitt vardagsliv.

Tabell 128: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 63: Vissa förhållanden eller situationer kan ju ibland upplevas som oroande eller skrämmande. Har du själv under den senaste tiden känt dig orolig för något av följande:									
Bas: samtliga 16-84 år	SCB 2001	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande		175	49	198	143	138	79	190	33
Orolig för din/familjens ekonomi under det kommande året	27,4	24	29	15	14	22	18	16	18
Orolig för att du ska bli arbetslös	13,9	6	4	5	7	17	18	4	-
Orolig för inbrott eller skadegörelse i bostaden	23,3	23	16	18	21	13	18	24	27
Orolig för din egen hälsa	34,4	46	43	39	31	28	27	42	45
Orolig för att ditt/dina barn ska bli utsatta för mobbning eller misshandel av barn eller ungdomar	57,0	13	14	12	11	12	9	7	9
Orolig för att du inte skall höra/känna/se brandlarm och eventuellt kunna hitta ut	-	9	10	23	10	17	15	5	6
Orolig för att du inte skall klara ditt vardagsliv	-	29	35	17	12	9	11	31	33
Medelantal antal ja-svar	-	1,51	1,51	1,28	1,06	1,18	1,15	1,29	1,39
Ja, orolig för något eller några av ovanstående		65	67	62	50	58	53	67	67
Nej, jag är inte orolig för något av ovanstående		32	33	36	49	40	42	33	33
Ej svar		3	2	3	2	4	5	-	-

Övervägande andel oroar sig för olika saker i sitt liv. I genomsnitt uppgav personer som oroar sig för något närmare 1,5 olika svarsalternativ.

R. Levnadsförhållanden totalt sett

Även om en person har låg inkomst och omfattande funktionsnedsättningar så innebär det inte automatiskt att personen upplever att denne har dåliga levnadsförhållanden. Det är många andra faktorer som styr den upplevda situationen. Sist i undersökningen ombads personerna att skatta sina levnadsförhållanden i allmänhet.

Fråga 87: Till sist vill vi fråga dig om dina levnadsförhållanden i allmänhet. Nedan finns en skala som representerar "levnadsförhållandena". Noll (0) betyder "sämsta tänkbara levnadsförhållanden" och tio (10) "bästa tänkbara levnadsförhållanden". Var på skalan befinner du dig för närvarande?

Resultatet av frågorna i undersökningen har visat att personer med rörelsehinder många gånger är de som på olika sätt är utsatta i störst utsträckning av sitt funktionshinder. Detta visas också av deras egna skattning av sina levnadsförhållanden.

Tabell 129: Medelvärde på skala 0-10.

Fråga 87: Till sist vill vi fråga dig om dina levnadsförhållanden i allmänhet. Nedan finns en skala som representerar "levnadsförhållandena". Noll (0) betyder "sämsta tänkbara levnadsförhållanden" och tio (10) "bästa tänkbara levnadsförhållanden". Var på skalan befinner du dig för närvarande?								
Bas: samtliga 16-84 år	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Medelvärde 0-10	6,5	6,9	7,7	8,0	7,2	7,0	7,3	7,4

Det är värt att notera att det föreligger en tendens till skillnad mellan vad äldre och yngre anser om sina levnadsförhållanden. Det varierar inom respektive medlemsgrupp om det är de äldre eller yngre som har bäst levnadsförhållanden.

Tabell 130: Medelvärde på skala 0-10.

	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Medelvärde 0-10	6,0	6,9	7,2	7,9	7,2	7,0	7,4	7,3

Trots att kvinnorna generellt sett har sämre villkor avseende ekonomi och hälsa framkommer inga nämnvärda skillnader mellan hur män och kvinnor skattar sina levnadsförhållanden i allmänhet.

Tabell 131: Medelvärde på skala 0-10.

	DHR Kvinnor	DHR Män	HRF Kvinnor	HRF Män	SDR Kvinnor	SDR Män	SRF Kvinnor	SRF Män
Antal svarande	95	72	103	94	64	73	111	79
Medelvärde 0-10	6,6	6,3	7,7	7,7	7,3	7,0	7,3	7,4

S. De svarandes egna kommentarer till undersökningens frågor

Fråga 20: Skulle du under nuvarande förhållanden vilja bo annorlunda än du bor i dag med tanke på ditt funktionshinder? Om Ja, beskriv varför

Medlemmar inom DHR:

- "Lägenhet med mer lättillgänglighet."
- "Huset är inte anpassat för mig, annars är det bra."
- "Jag skulle vilja ha hiss. Jag bor i låghus och får ej installera, vilket jag har ansökt om flera gånger."
- "Ha ett litet hus (med garage) eller större lägenhet för att få plats med tvättmaskin och diskmaskin."
- "Skulle vilja bo i radhus med uteplats, trädgård. Lättare att komma ut, inget hissåkande och planering för att gå ut."
- "Större, bättre handikappanpassad, breda dörrar. Anpassad efter mina behov."
- "Skulle vilja ha lite mer handikappvänligt, för jag sitter i rullstol."
- "Korttidsvistelse."
- "Jag skulle vilja bo i ett samhälle som är mer handikappanpassat med affärer och liknande. Bostad med plats för rullstol. Att allt inte vore så strikt och paragrafryttarmässigt när det gäller utrustning i t.ex. kök med kranar osv."
- "Bo i markplan för att lättare komma ut i solen och friska luften."
- "Slippa besvären med villa, trädgård och snöskottning. Har tittat på lägenheter i kommunen, men inte funnit någon lämplig för två rullstolsburna."
- "Känner mig instängd samt att hyran är på tok för hög. Jag tycker inte att det ska behöva vara så höga hyror i standardlägenheter. Vill inte bo här, men det var den enda lägenhet som kommunen ville anpassa."
- "För dålig tillgänglighet för att kunna ta hem vänner i rullstol."
- "Helinackordering. Kan med stor möda handla, laga mat och städa."
- "Servicelägenhet."
- "Åldern tar ut sin rätt. Förslitningsskador. Önskar mindre boyta."
- "Med hiss eller 55+ med service."
- "Enplans radhus, då jag är ljudkänslig."
- "Större och bättre anpassat."

Medlemmar inom HRF:

- "Har en närliggande väg intill huset. Upplever bullret från bilar, bussar och lastbilar störande."
- "Vill gärna ha en mindre bostad."
- "Ja, litet hus för min astma, mot ventilationsproblem bl.a."
- "Skulle gärna vilja bo på servicehus och få min mat serverad och slippa gå till butiken och handla."
- "På sjukhem eller institution med likasinnade för ett meningsfullt liv. Ett eller två rum med egna möbler ev. pentry med mikro där kaffe kan ordnas ev. mindre småvarmt. Om jag blev sjuk men inte fick ligga på sjukhus, fanns någon, kanske personal som hjälpte mig i min bostad med mat från centralköket, lite sällskap och annat. Idag är jag en ensam person utan närmare vänner ganska ställd att ligga i ensamheten, ovissheten. Det är inte alla som trivs, men jag skulle tycka mycket om det. Då hade man också en meningsfull uppgift bland sina medboende att besöka dem, kanske läsa ur tidningen, en bok eller

bara finnas till. Då hade jag känt mig tryggare, mer harmonisk, inte alls ensam och kanske fått dö i närheten av sina vänner.”

- ”Nu bor jag i marklägenhet, typ bostadsrätt med lite trädgård att hålla i ordning. Men nu vill jag bo i en marklägenhet utan trädgård, på grund av min ledvärk, yrsel och balans.”

- ”Äldreboende i servicehus.”

- ”Jag skulle vilja bo där det finns hiss, eller att de installerar trapphiss där jag bor.”

Hörcentraler:

- ”Lägenhet på bottenvåning eller hiss. Mindre lägenhet.”

- ”Villa, vill ha eget hus.”

- ”Jag har post polio syndrom och har svårt med trappor, bor på 2:a våningen. Skulle behöva flytta till markplan. Hiss finns inte.”

Medlemmar inom SDR:

- ”Vill ha mindre bostad nuvarande är för stor.”

- ”Vill bo mitt i central – lägenhet.”

- ”Vill träffa och umgås med döva.”

- ”Där det finns något att göra för döva.”

- ”Jag skulle vilja bo seniorboende, när jag blir pensionär.”

- ”Skulle få mer hjälp. Jag och min fru skulle vilja bo tillsammans. Hon har svårt att klara sig själv.”

- ”I teckenspråkig miljö.”

- ”Jag skulle vilja bo i en villa då slipper man alla ljud från grannar om t.ex. har huvudvärk och vila, då går det inte pga. grannar som är störande.”

- ”Frihet.”

- ”Eget hus med stor (2 port) garage med min nyköpta PV att syssla efter jobbet.”

- ”Det är svårt att skaffa om lägenhet orsak för insats priset. Jag har inte råd pengarna.”

Döva, ej medlemmar:

- ”Vill bo i villa eller radhus pga. mindre klagomål ”oljud”.”

- ”Svårt att gå i trappor, bättre på bottenvåningen där man kan ha trädgård att röra lite och pyssla, bra träning i armar.”

- ”P.g.a. min läggning och det finns för få döva med läggning där jag bor.”

- ”Större lägenheten och vi bor trång hemma.”

- ”Lugn o skön o Trädgård arbeta villa städa.”

- ”Är arbetsamt i min ålder att ensam sköta ett hus, planerar att bosätta mig i ett radhus.”

- ”Gärna i gruppboende där man kan få lite social kontakt. Mitt nuvarande boende var serviceboende 24 t/dygn. Men är nedlagt sedan 6 år.”

- ”Jag har egen lantbruket!”

- ”I ett bostad med särskild service. Finns ej idag – kö.”

Medlemmar inom SRF:

- ”Skulle vilja byta till servicelägenhet med mera tillsyn.”

- ”Skulle vilja ha mindre lägenhet.”

- ”Lägenhet, behöver mindre yta och lättillgängligt.”

- ”Skulle vilja byta till lägenhet i markplan, eftersom det är besvärligt att gå i trappor.”

- ”Skulle vilja bo på servicehus.”

- ”Skulle vilja ha lite mer handikappanpassat, och få lite ljusare och inga bilar. Mer grönområden.”

- ”Jag skulle vilja bo närmare staden, eftersom jag är mycket aktiv.”

- ”Skulle vilja bo i ett serviceboende för att få lite mer sällskap. Nuvarande sätt att bo är mycket ensamt.”

- ”Funderar på bostad i äldreboende.”

- ”Skulle vilja bo i lite mindre bostad.”

- ”En lägenhet på marken med uterum.”

Fråga 33: I vilka situationer har du känt dig diskriminerad? Hur gick det till?

Medlemmar inom DHR:

- "Vid restaurangbesök, man tog inte emot rullstolar."
- "En kvinna som jag känner säger förnedrande saker, som att jag inte duger något till. påhopp och andra dumheter."
- "Av läkare vid olika tillfällen. De har ej förstått hur ont jag haft. Speciellt när jag var yngre och såg glad ut!! Alltså ej p.g.a. funktionshinder utan trots värk och rörelseproblem."
- "I stora folksamlingar, släpper man inte fram mig."
- "Att det t.ex. i butiker är så trångt att man inte kan mötas i gångarna. Kan komma in i olika butiker, men ej röra sig fritt där inne. Kan inte äta vart man vill när man är i stan då de inte har några ramper."
- "Jag kan inte åka i de hissar där man måste hålla knappen intryckt och kan inte gå i trappor. Måste gå hela vägen tillbaka till en avfasning om trottoar plötsligt spärras av vägarbete eller annat t.ex. parkerade rullstolar."
- "Jag är rullstolsburen. Jag känner mig diskriminerad i affärer med trappsteg och övriga lokaler med nivåskillnader och utan hissar."
- "Jag blir inte trodd då jag säger att Permobilen inte är bra. Stolen är bra, det är mig det är fel på."
- "Skolan som inte gav mig riktig hjälp för att kunna läsa vidare p.g.a. mina läs och skrivsvårigheter. Ursäkten var att mina läs och skrivsvårigheter var svårt med andra språk och att söka jobb och andra situationer."
- "Är långtidssjukskriven sedan 3 år tillbaka. Min arbetsgivare har inte lagt två strån i kors för att hjälpa mig tillbaka till arbetet. Försäkringskassan har pratat om att ge mig förtidspension."
- "Vid läkarbesök. Läkaren hade förutfattade meningar om funktionshindrade personer."
- "Går jag in i en butik med min assistent, sker allt över huvudet på mig. Betalar jag, får assistenten växelpengarna tillbaka. Vill jag smaka på en ostbit ifrågasätts det varför. Man betraktas som mindre vetande hela tiden."
- "Kommunen svarar sent, om överhuvudtaget."
- "Ja, vederbörande har lovat att göra saker åt mig, men inte gjort det."
- "Tillgänglighet i affärer m.m. Provrummen för små för att komma in med rullstol."
- "Tillgänglighet att komma in på toaletter, hissar och entréer. Där är Uppsala sämst. Även tillgängligheten när det gäller allmänna kommunikationer som bussar, tåg och båtar samt många kommunala inrättningar, affärer, nya byggnader!! Även på sjukhusen finns det brister, när man ligger inlagd."
- "Jag har speciella arbetsuppgifter och gör inte allt som andra gör pga. mitt funktionshinder. Får ofta kommentarer om att jag inte vet hur verksamheten fungerar pga. detta, trots att jag har jobbat som de andra i många år, innan jag fick stroke."
- "Föribigången som gruppleddare trots formell behörighet. Man vänder sig till mina assistenter i frågor som jag är fullt kapabel att klara/svara på själv."
- "Sjukgymnast brydde sig inte om att jag behövde träna."
- "När jag använder mig av riksfärdtjänst."
- "Är rullstolsburen. Är jag i sällskap med någon, talar personer jag möter ej till mig, utan till den som jag är i sällskap med."
- "Den allmänna diskriminering som består i otillgänglighet i den fysiska miljön, halvtrappor, blockering av ramper med skyltar och blomkrukor m.m."
- "Banktjänstemän och affärsbiträden talar till min assistent i stället för till mig."
- "Arbetsförmedlingen ville inte hjälpa till, fick skriva brev och ringa flera gånger."
- "Tingsrätten. Ingen hiss till andra våningen, fick släpa mig upp. Min advokat som visste om mina bekymmer, sprang upp för trappan utan att meddela vilken våning vi skulle vara på. Det tog mig lång tid att hitta honom. En gång när jag talade om för motparten att jag inte kunde höra, hutade domaren åt mig, att jag skulle vara tyst. Nästa gång hade jag talat om att jag ville ha hörhjälp i salen. I den sal som domaren hade valt fanns ingen hörslinga. Vi fick flytta till en annan sal. 3:dje gången fungerade inte slingan och vi fick igen byta sal."

- "Man tog bort mitt sopskåp till handikapplägenheten och jag ska nu ta mig 500 meter runt huset i rullstol för att nå sopskåpet. Har ej tillgång till grovtvättstugan."

Medlemmar inom HRF:

- "När inte "omgivningen" pratar till mig, så att jag kan uppfatta vad som sägs eller när "alla" pratar samtidigt."
- "På grund av att man inte hör vad folk säger till en, utan måste fråga om. Detta irriterar många, så ofta struntar man i att fråga om."
- "På grund av att arbetsledaren ej förstått hur min sjukdom "slår" mot mig, jag har Menieres sjukdom. Jag har svårt för stressiga situationer och blir "dålig" vid stress och liknande."
- "Folk blir irriterade när man hör dåligt. T.o.m. i sitt eget hem får man ibland höra: "Du hör bara det du vill höra" eller "Tvätta öronen". Då blir man arg och ledsen."
- "Ett flertal tillfällen, men man lever med det så man reagerar inte längre."
- "Irritation från enstaka personer. Jag brukar tackla det."
- "När TV-programmen inte är textade eller har hög bakgrundsmusik. Då kan jag inte förstå allt som sägs."
- "På en sällskapsresa. Vi åt middag, vi var ca 10 personer. Jag missuppfattade samtalets poäng. Min väninna sa högt och onödigt tydligt. "Du måste lära dig att lyssna ordentligt även om du bara hör på ett öra (jag hör på båda öronen men bäst på det vänstra)."
- "Blev anvisad plats i kyrkan där hörslinga hördes bra, men blev sedan bortvisad till en plats där jag inte kunde höra. I kyrkan har jag flera gånger blivit hänvisad fel plats. Jag går numera ej i den kyrkan. Jag har den erfarenheten att det sällan finns hörselhjälpmedel som fungerar tillfredsställande. För det mesta kan personal inte använda dem rent tekniskt, eller så måste man be att de används. De som använder mikrofoner kan för det mesta inte göra det korrekt. Mycket övrigt att önska."
- "De lyssnar inte på mig, vänder sig bort och pratar med andra."
- "Att folk ej förstår. Vänder sig inte direkt emot mig. Säger att: "Det har jag sagt flera gånger" osv. Pratar i munnen flera stycken."
- "På grund av min hörselskada så pratar man inte till mig. Har även haft stroke som gör att jag inte hänger med lika mycket med att förstå."
- "Jag skulle inte vilja använda ordet diskriminerad. Däremot gör ju mitt handikapp att jag inte uppfattar tal ordentligt i vissa sammanhang, vilket på ett sätt kan tolkas som diskriminerande."
- "Ibland p.g.a. mina hörselproblem, när man hamnar utanför vid informationstillfällen och socialt prat."
- "Eventuellt när hörslinga saknas."
- "Jag hörs inte utan mikrofon i vissa sammanhang, då jag har enbart ett stämband. Hörslingor finns inte överallt heller."
- "Jag blev vid ett tillfälle förbigången vid en tjänstetillsättning, trots vida överlägsen erfarenhet och kompetens."
- "Där tillgängligheten för mitt handikapp ej finns, samt oförstånd vid samtal med olika myndigheter (hänsyn och attityd)."
- "När jag inte längre kunde ge 115% p.g.a. min sjukdom hade min chef inte användning av mig längre och jag måste gå i förtidspension."
- "Tillfrågad om jag inte ska gå i pension. Sänkt tjänstgöringsgrad efter ca. 40 års tjänst. Orsaken upplevs som mitt hörselhandikapp."
- "På mitt arbete. Känner att mina kollegor (som alla är yngre) inte lyssnar till mig. Inte tar mina farhågor i arbetet (har 30 års erfarenhet i yrket) på allvar, blir förbigången lönemässigt. Hjälpmedel plockas om och plockas bort under min semester och dylikt (texttelefon, slinga m.m.)."
- "Missförstånd på grund av hörselnedsättningen."
- "Jag kommer aldrig ifråga eftersom jag förväntas bli besvärlig att ha med."

Svarande från hörcentraler:

- "Försäkringskassan ville upphöra med min sjukpenning på 25 % eftersom inte hörselnedsättningen klassades som sjukdom. Omprövning sker nu efter mitt klagomål på beslutet."

- "En förälder som hoppade på mig på jobbet, för att jag gav vederbörande dåligt samvete gentemot sitt barn."
- "När det gäller hörseln så har många gånger upprepats, när jag inte hör med kommentarer som: "Har du inte på dig hörapparaten", fast jag har det. När det gäller min värk så har det hänt att en läkare ifrågasatt att jag inbillar mig och överdriver min värk, fast jag har så förbaskat ont."
- "I sociala situationer. Många nya kontakter orkar inte bemöda sig med att kommunicera så att jag hör/följer med i samtalet."
- "Har känt mig kränkt på jobbet p.g.a. intoleranta kollegor. Har fått syrliga kommentarer."
- "På samtal. När man sitter med flera personer och inte kan delta/följa med p.g.a. hörselnedsättning i samtalet."
- "I föreningslivet. Missuppfattningar p.g.a. hörselnedsättning."
- "Ser mig över axeln."
- "Ej direkt diskriminerad, men uppfattar det som människor kan bli irriterad över att man hör dåligt."
- "I sociala sammanhang händer det rätt ofta. Man har ju svårt att höra ibland och då tycker folk att det kan vara lite jobbigt att prata med mig, det är lättare att prata med någon annan."
- "Inte kunnat få de arbetspass jag bett om. Känner att arbetskamrater/chef varit osäkra och "rädda" för min hörselskada. För mig har det varit svårt att få information om och veta vilka rättigheter till hjälp jag har."
- "Jag vill inte kalla det för "diskriminerad", men min syn och hörselnedsättning gör att jag inte alltid hinner uppfatta vad som pågår. Jag missar information. Jag hinner inte alltid fråga. Allting går så fort. Min uppfattningsförmåga har blivit långsammare på grund av mina funktionshinder."
- "Hörslingor t.ex. som saknas och att jag därför fått avstå från informationsträffar, teater, musicals p.g.a. att dessa saknas eller inte är påsatta. Svenskt TV-tal där text ej finns bl.a."
- "Att inte höra, man blir betraktad som mindre vetande."
- "Personer slutar prata med mig, när jag jämt får fråga om."

Medlemmar inom SDR:

- "Under skoltiden bland hörande skola, möjligheten att hänga med under lektionerna + kunskapsbrist vi som hör dåligt vad tänka på. Men vänjer sig o säga ifrån eller förklara när jag blev äldre i arbetslivet."
- "Förra chef på arbetsplats gör ingenting o tänker bara sig själv. Bra att han slutade."
- "Ja, ibland svåra få prata med kontakt med hörande personal."
- "Sjukvården. I stället för rehab. skickade de mig till dövskola, ålderdomshem vid 18-19 års ålder. På 2 olika arbetsplatser, fick jag arbeta i en mörk skrub, mindre lön p.g.a. min dövhet m.m. Diskriminering av arbetskamraterna för att jag inte hörde."
- "Jo, när jag har möte på jobbet, så är ofta tolkar sjuka. Orättvist av en anställd med samma lön som jag har. Den personen har ingen utbildning och jag känner mig diskriminerade."
- "Jag tycker inte om Aktivitetsstöd arbete. Arbetsgivare har det brist kunskap vad om dövas arbetslivet någon till."
- "Någon slutade prata, när jag sade att jag är döv. Försökte be denne att tala tydligt, men denne bara stack med ett ursäkt."
- "Arbetsgivare som inte vet vad hörselskada egentligen innebär."
- "Mest i tillgänglighetsfrågor."
- "Är döv invandrare, får inte hjälp att ta reda på dövförening."
- "Mina barn är också döva. Jag kan inte som en mamma tolka åt de när vi besöker läkare osv. som en hörande förälder kan åt sitt döva barn. Har ofta haft med tolk, även Försäkringskassan drog in vårdbidrag för mina döva barn pga. vi har handikappersättning men hur... mina barn är/blir drabbad p.g.a. dövas kollo svindyrt, aktiviteter dyrt osv. långa resor till kompisar m.m. Nu får de "inte" ha kul som hörande barn! Listan kan bli lång."
- "Skämtsaker som: Äh, du hör bra om du vill."

- "På arbetsplatsträffar har chefen medvetet "hoppat över" min åsikt trots att alla i tur och ordning fått yttra sin mening. Även i lönesammanhang känner jag mig diskriminerad då jag inte får samma löneökning som de andra trots att vi arbetar lika bra."
- "Jag blev utslängd från en segelbåt pga. dövhet – tanke på säkerhetsfrågor enligt skepparen."
- "Nästan alla svensk TV-program textas inte. Samma gäller bio."
- "Att man inte kunna använda mobil med direkt kontakt. Speciellt vid affärsuppgörelse eller auktioner."
- "Kan känna mig hårdare bedömd i studier. Måste anstränga mig mer för att klara av kurser jämfört med kurskamrater."
- "Inte som diskriminerad, utan irriterat många gånger av missförstånd eller brist kunskap om döv världen men jag är inte rädd att ta upp /diskutera om detta så löser sig alltid (hoppas jag). Annars skulle jag känna diskriminerad om denne inte går på el att lösa. Så jag känner bra efteråt."
- "Omplacerad mot min vilja på arbetsplatsen, och känns som jag tillhör annan division som jag är ensam där. Missat information/kurser."
- "Tolkbrist."
- "Ej fått söka arbeten. Ej fått tolkar på oklara grunder."
- "På arbetsplats. Alla får veta först än jag osv."
- "På lönefrågan. Det gick inte."
- "Nja, när det gäller utbildningar. Vissa kurser ville jag läsa. Det gick inte pga. vem betalat tolkar... Det finns vissa kurser som tolkcentralen/stab "betalar ej." Man måste betala själv för tolkar."
- "Jag jobbar som chaufför för lastbil och buss men har inte komradio också för jakt, jag behöver dom för snabb information från andra."
- "Att de tilldelat arbetsuppgifterna där det egentligen krävts teckenspråk men jag har ej trots utbildning på akademisk nivå kommit i fråga."
- "Jag frågar och vill ha information och pris om en vara, kan man få konstig blick tillbaka har man inte uppfattar vad som sägs eller pratar för fort. Upplevs man som en idiot."
- "Tillsammans med hörande. När jag ser på TV – förstår inte allt."
- "Händer inte så ofta. Svårt att förklara."
- "Nattklubben, ineställen. Dörrvakter släppte inte oss in pga. teckenspråk."
- "Från Kommunens socialnämnden."
- "Att sjukhuset sade att jag fick ringa till sjukhuset själv, trots det har jag inte texttelefon hemma. Sade det till dom."

Döva, ej medlemmar:

- "När jag träffade en kille och prata, så fort han säger till mig" ursäkta mig, jag har inte tid och prata och gick han. Nästa gång träffa samma kille och samma säger han igen. Pinsamt! Förstår jag direkt, trycker illa om mig för att jag prata lite konstigt som invandrare och även mitt handikapp. Tyvärr!"
- "När jag inte hör när någon frågar eller pratar med mej."
- "Flesta företag/poliser/AF. AF säger alltid "svårt för döva att få ett arbete". Jag anser det är helt fel. AF har ej gjort bra för dövas behov. Dom slänger döva till skitjobb. Företag har okunskap om döva! Pga. kommunikationsproblem."
- "Socialenheten, de tror inte jag klarar av att ta hand om min hälsa eller mitt barn som inte bor hos mig."
- "På pub/disco blev jag ibland avvisad och fick inte något förklaringen till varför jag inte fick komma in."
- "Att vi ledare får ej klara oss själva när man tar hand om gruppen ute i skogen . Och det finns flera som inte är nöjd."
- "Under studierna, när det sker grupparbeten. Att man inte har lyssnat på vad jag har sagt. Även liknande under praktiken via studierna."
- "Mötet med hyresvärden."
- "Speciellt när man söker om en tjänst utanför dövas område, dvs. i vanligt samhälle."
- "Att man pratar över huvudet och när Försäkringskassa el dyl. tror att man ska bli bättre, frisk. (Är född cp skadad)."
- "Nej inte räcker!"

- "När jag inte får tolk till mina behov som t.ex. resor, besök på tolkcentralen ofta begränsad till 30 min. Mina insatser hemma så som att assistenten ej kan tsp."
- "Jag jobbade 42,5 år i statlig tjänst. Nu blev jag utgått från mitt bästa jobb sedan 18 maj -05. Verkligen mycket ledsen och deppigt. Känns mig diskriminerad nu. pga. ekonomisk skäl på jobbet (sparskäl) . Nu får jag omställningsarbete 2 år."
- "När min hemkommun vill placera mig i ett gruppboende för hörande med personal som inte kan dövas teckenspråk."
- "Pga. dålig attityd, respekt, förståelse."

Medlemmar inom SRF:

- "Folk stirrar på mig och pratar över huvudet , och erbjuder inte hjälp."
- "Efter min stroke försvann många av mina vänner."
- "Se dig för" är det ofta man får höra, fast man har mörka glasögon och vit käpp."
- "Hade liten hund tidigare och blev anklagad för att hunden bajsade på innergården, för jag förmodades inte se om det hände."
- "Folk pratar över huvudet på mig, trots att det inte är något fel på just det."
- "Satt med några vänner och åt och blev anklagad för att utnyttja mitt handikapp, av en f.d. väninna."
- "I vissa affärer eventuellt."
- "Genom att myndigheter inte uppfattar mitt handikapp och inte respekterar det."
- "Man blir ifrågasatt och man blir inte tilltalad."
- "I samband med musikutbildning och ibland på arbetsplatsen av kollegor. Även av färdtjänstförare och tidigare av en advokat."
- "Man är t.ex. ute och köper kläder och blir snäsigt tilltalad, man är ointressant."
- "I kontakt med försäkringsbolag blev jag illa behandlad bara för att jag var sjukpensionär."
- "Man blir överhoppad i t.ex. butiker, man syns inte."

Fråga 61: Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för att någon sagt/visat tillmälen/okvädningsord till dig, eller drivit med dig, hotat dig eller på något annat sätt förolämpat dig på grund av ditt funktionshinder?

Fråga 62: Vänligen beskriv var och hur det hände:

Nedan följer att axplock av de svar som de tillfrågade givit när de beskriver hur de blivit förolämpade, uppdelat på de olika urvalsgrupperna. En av de vanligaste anledningarna är att personer i ens omgivning behandlar dem, personer med funktionsnedsättning, som mindre vetande.

Medlemmar inom DHR:

- "Jag gick med hjälp av min rollator utefter en gångbana inne i samhället. En ung kille (man), motionär, kom springande bakom mig. Han stannar plötsligt bredvid mig och "brölar" och fortsätter sedan sin väg. Hur många är "förståndshandikappade i förhållande till t.ex. rullstolsburna och de som har "gästöd" och inte bär kassar? Tack och lov har jag i övrigt mött hjälpsamhet och vänlighet."
- "Ville ha en anpassning av ett hjälpmedel, så att jag kunde använda det Hjälpmedelskonsultanten tog för givet att en handikappad inte kan ha ingenjörskunskaper. Men då teknikern som skulle utföra det tillkallades, var det en "baggis" att få det utfört som jag ville trots konsulentens invändningar. Vid ett annat tillfälle skulle jag ha hjälp då jag kommit från sjukhuset. Distriktssköterskan ringde min 79-åriga gamla mamma som bor på annan ort innan hon försökte ringa mig själv, trots att hon redan hade mina telefonnummer. Detta hände 2 gånger. Hemtjänsten stökade runt i lägenheten så det såg ut som inbrott. Trots att jag gav instruktioner om vad och hur, så nonchalerades jag helt."
- "Hotad och rånad på både sjukhuset och torget av några yngre män. Är jag på torget och handlar i min rullstol, frågar man vad jag har där att göra, när det är så trångt. Man blir kallad för CP-freak åtskilliga gånger."

- "Jag gick ute med kryckor, då kom det 3 st. pojkar i 9-12 års åldern som knuffade och slog mig på ryggen och ropade "Din djävla handikappade kärringdjävel". Det kom en äldre man och hjälpte mig och körde iväg dem."
- "Har blivit rånhotad av 3 st. killar i 13-15 års åldern på en stig i somras, när jag var och handlade."
- "Jag går utomhus med käpp, men klarar mig inne utan. Var på posten/kiosk i våras och skulle sända ett paket. Ställde ifrån mig käppen. Mycket folk och ungdomar som skulle köpa godis. När jag skulle gå var käppen borta. Jag blev förbannad, tog bilen och åkte hemåt och fick se 3 ungdomar som varit i kiosken. Åkte mot dem, men de fick se mig och försvann. Hittade ingen käpp. Åkte lite till och fick se dem igen med min käpp, men de försvann igen när de fick se mig, men de hade lämnat käppen i en papperskorg. Tur för killarna att de var borta."
- "Ungdomsgrupper driver med mig när jag är ute med min el-moppe. "En sådan skulle man ha etc." Sker kanske mer på skämt eller oförstånd."
- "Har blivit smädad som gamling och handikappad."

Medlemmar inom HRF:

- "Min syster är ofta irriterad när jag frågar om. Särskilt om jag inte hör på längre avstånd. Vill låta påskina att jag inte är mycket att räkna med längre och det känns visset."
- "På grund av att jag har haft stroke så kan jag inte hålla balansen, och faller ofta. Då tycker folk att det är jättekul och tror att jag är full. Även min grava hörselskada är jättekul för andra. Om jag missförstår, går jag bara därifrån."
- "För att man är hörselskadad blir man många gånger betraktad som förståndshandikappad."

Personer som uppsökt hörcentraler:

- "Jag upplever ofta att grava hörselskador som "osynligt" handikapp, ignoreras i offentliga miljöer som teater, bio, restauranger, föreläsningar och liknande. Det känns som om det fungerade bättre förr, med hörselslingor t.ex. Nu för tiden är det sällan sådana finns, vilket gör att man onödigtvis blir socialt hämmad."
- "När jag frågade om, fick jag till svar: "Sätt på hörapparaten."
- "Barn i skolan som skriker fast de vet. Kollegor som svarar snäsigt om jag frågar om. Kollegor som skrattar när man missuppfattar. Jag upplever att mitt arbete i skolans fritids inte är bra för min hörsel. Stressigt, bullrigt och stökigt. Ska försöka hitta något nytt. Behöver få hjälp och råd för att gå vidare."
- "Hörde dåligt under ett samtal i lunchrummet, varvid en person säger att: "Nu är det nog dags att sätta på hörapparaten."
- "Min rullstol blev vält med ett skratt, sedan sprang de därifrån. Jag låg på marken tills en bilist, som såg min belägenhet, hjälpte mig upp."
- "Folk förstår inte vad tinnitus och ljudöverkänslighet innebär. Kan fälla dumma kommentarer. Ignorerar när man ber dem visa hänsyn."
- "Klart att det händer ofta att folk diskriminerar och hackar på en bara för att man hör dåligt, men det beror på deras okunskap och att de inte använder sunt förnuft."
- "Tonårsdotter som tröttnar på att upprepa, när jag inte hör."
- "På arbetet av en förälder vars barn jag arbetar med."

Medlemmar inom SDR:

- "På texttelefon och sms."
- "Jag är rädd för mörkret ute. Jag aldrig ute ensam utan följa."
- "En arbetsgivare som uttryckte mindre vänliga ord."
- "Arbetskamrater nämner ofta saker som jag ska göra som inte mina arbetsuppgifter då säger jag ifrån till dem; Det får ni ta själva så där kan vi bli lite osams."
- "Sitter på bussen, ungdomar kommer in lite fulla. Retas o pikar (Jag förstår inget.) Försöker säga att jag är döv. Det hjälper inte!"
- "3G-mobilen – "retade" mig när jag snackade på telefon på buss eller liknande."

- "Jag har varit mobbad i många år och jag har varit utfrysad och blivit oförläpplad i skolan och har varit våldtagen och så. Mådde mycket dåligt i flera år. Och det var jobbigt. Jag fick lov att gå i terapi grund av detta."
- "Att jag ej får använda mina kunskaper och informera dem genom teckenspråk."
- "När jag och min man tog med vår nyfödde son till Sundsvall, parkerade bilen och såg två pojkar, den ena äldre och andra yngre, låg på gatan smutsiga och lite ovårdad. Vi gick förbi och de upptäckte vi var döva och gjorde fula grimaser och tecken, vi struntade i, och fortsatte gå, men de förföljde oss in i affär och vi upplevde det mycket otäck och obehagligt så jag sa åt den äldste pojken att sluta men han fortsatte, vi var tvungna gå till toa och byta blöja på barnen och kom ut och de hänskrattade, vi försökte gömma oss, men de hittade oss och när pojken skulle attackera barnvagn, var jag riktigt beredd att (gud hjälpe mig) kasta honom ner för rulltrappan, men min man skrek sluta, och vi gömde oss igen och då äntligen lyckades vi gå från dom och känslan satt kvar hela dagen. Pojkar var ca 9 år, respektive 5?"
- "Biljettkontrollanten och biljettförsäljare vid tunnelbanestationen. Jag blev förödmjukad bara för att jag har ett månadskort med pensionärsrabatt. Blev kontrollerad och uppmana visa mitt kort från försäkringskassan varje gång jag åkte med tunnelbanan. Men tack och lov, att den personen har slutat eller flyttade till någon annan plats/station. Helt sjukt!"

Döva, ej medlemmar:

- "Ny granne klagar på mig för min hund skäller, när jag är inte hemma. Och svara jag på, Skaffa dig en hund och får du ser hur går till, när du inte hemma. Granne hade fest, spela för hög musik, oväsen på trapporna av grannens kompisar men jag klaga inte. Men han klaga på mig att min hund skäller. Min hund är vakthund och hjälper mig att vakta lägenhet. Så är det!"
- "Dövstum."
- "Min f.d. pojkvän hotade i textis att han inte betalar eller sagt att inte tror att jag har sjukdom som inte syns. Han hotar förr. Det är lite privat område. Handlar om underhållsstöd för 6 år sedan. Nu är det nedlagd."
- "Alla är människor ganska "bluff" hela Sverige men kan inte hjälpa oss!"
- "Dålig attityd och bemötande när man talar om att man hör dåligt och ber personen upprepa. Då kan det bli att man blir "sagd att skriva upp"."

Medlemmar inom SRF:

- "Kommentarer om mitt snedvridna ansikte, som är följderna av en operation."
- "Var och köpte glass vid ett tillfälle och bad att försäljaren skulle berätta om vilka sorter som fanns. Han fräste då något om att det gick att läsa på skylten. Talade om att det var synproblem det handlade om och då påpekade försäljaren att det kanske var hörselproblem också."
- "Blev hotad av en kille med stor hund."

Fråga 68: Täcker handikappersättningen dina faktiska merkostnader på grund av funktionshindret?

Medlemmar inom DHR

- "Fattas lågt räknat 3000:-/månad."
- "Bilkostnaden är mycket större."
- "Dyra bilkostnader, dyr hyra."
- "Räcker inte till utsvävningar."
- "Svårt att förklara."
- "Medicinen har blivit dyrare. Fotvårdsbehandlingar (är höftopererad). Bensin."
- "Har haft, men fick det indraget på grund av ändrade regler."
- "Alla möjliga småsaker, framför allt ökat slitage, svårt att specificera."

- "Batterier, tvättmedel som jag behöver till min personal, elen som är en stor merkostnad p.g.a. mina hjälpmedel. Telefon då jag hyr min personal själv."
- "Salvor, sjukgymnaster, dubbel tvätt, slitage av kläder, stödstrumpor, bandage, handskar och annan sjukvårdsmateriel."
- "Resor."
- "Fönsterputs, storstädning m.m."
- "Är sjuk ofta och det kostar mycket."
- "Hjälp i trädgården, snöskottning, mindre reparationer i huset."
- "Alla de produkter jag behöver."
- "På grund av mer tvätt. Mobiltelefonräkning, behöver telefon för att få hjälp i vissa situationer utomhus."
- "Semester. Betala för medhjälpare."
- "Vissa delar av städning i hemmet."
- "Som ensamstående står jag för alla räkningar osv. Det kostar att betala för all hjälp som man behöver hemma."
- "Färdtjänstresor, resor med övernattnings med assistenthjälp."
- "Behov finns för mer hemtjänst, men det blir för dyrbart. Hjälp vid resor t.ex."
- "Personlig assistans."
- "Kläder, resor m.m."
- "Dolda kostnader: dyrare semesterresor, ökat klädslitage. Kan ej utnyttja t.ex. specialerbjudanden vid bilköp o. dyl."
- "Medhjälpare vid resor. Storstädning, fönsterputs m.m."
- "Förflyttningskostnader. Nödvändiga hjälpmedel (bandage - korsetter). Boende. Omkostnader för följeslagare. Mediciner och behandlingar."
- "Kan inte räkna till hårvård varje vecka och hjälp till städning och fönsterputs och handling."
- "Bilkostnader, boende."
- "Särbehandling, kläder."
- "Att försörja mig själv. Massage varje vecka, rehabiliteringsresor, mediciner, specialmadrasser, hälsomedicin."
- "Bilkostnader."

Rörelsehindrade som inte är medlemmar

- "Färdtjänst i annan kommun. Klädslitage, massage, fotvård och bilutgifter. Allt som har med fritidsboende att göra. Det hindrar många funktionshindrade att utnyttja sitt fritidshus."
- "Täcker ej kostnad för bil."
- "Har ansökt om handikappersättning men fått avslag, men rätt i länsrätten. Har överklagat till kammarrätten och ärendet pågår."
- "Bilkostnad, skor, kiropraktor, massage."
- "Resekostnader (bilen)."
- "Det är ett stort glapp mellan ersättningen och faktiska merkostnader."
- "Min make får skjutsa och hämta mig, vi har köpt bil som elrullstolen kommer in i utan bidrag."

Medlemmar inom HRF

- "Om man måste göra personligt besök och ej kan använda telefonen."
- "Kompensation för lönebortfall."
- "Mediciner för värk som jag relaterar till spänningsproblem p.g.a. hörseln."

Medlemmar inom SDR

- "Tele –mobil, hörapparatbatterier. Att vara hörselskadad är dyrare än döv."
- "Inte sen Försäkringskassan sa att vi kan använda handikappersättningen istället för vårdbidrag för våra döva barn som kostar mer än hörande barn!"
- "Läkarbesök, medicin, specialkost."
- "Resekostnad, datorutrustning bl.a. bildtelefon."
- "Resor, Internet (mail), telefon."
- "Beninkostnad = 500:-kr/vecka för sociala kontakter."
- "Eftersom jag betalar ju hyran m.m. Men ska ansöka om bostadsbidrag."
- "ATT ALLA DÖV BOR LÅNGT BORT. DET KOSTAR BENSIN ATT HÄLSA KOMPIS, VÄNNEN."
- "Räcker inte till för att åka och hälsa på vänner och bekanta som bor i andra delar av länet."
- "Batteri, väckarklocka/hörapparat/ sladdar/m.m. nåt sönder kör till hörselvård m. problem ljud i hörapparat."
- "Allting dyrt."
- "Extrakostnader resor, mobiltelefon, bildtelefon."

Medlemmar SRF

- "Fördyrande levnadsomkostnader, eftersom man inte ser när man ska handla och ofta skickar bud med någon som inte vet vad jag brukar köpa."
- "Täcker inte kostnaderna för ledarhunden."
- "Kan inte säga på rak arm. Allt eller inget."
- "Extrakostnader för hemtjänst. Köpa annorlunda mat p.g.a. min magsjukdom."
- "Mycket extrakostnader för bil, men tack vare bilen kommer man ut och blir inte sittande hemma."
- "Ja i dagsläget, men handikappersättningen indexhöjs inte så i framtiden blir det svårare att få ekonomin att gå ihop."
- "Merkostnader för flerhandikapp."
- "Vet ej exakt."
- "Fördyrade levnadsomkostnader."
- "Mycket färdtjänstresor bl.a. när min fru inte har tid att köra mig."
- "Mycket färdtjänst och sjukresor."
- "Går man på gym, så kostar det. Jag går 2 ggr i veckan."
- "Allt, det blir dyrare att leva med handikapp."
- "Batterier, hundmat, material."
- "Man får ta av reserverna. Man får inte dra av för batterier t.ex."
- "Ja, men man får rätta munnen efter matsäcken."
- "Medicin och andra nödvändiga saker."
- "Man får dra ner på någon annan kostnad, för att få allt att gå runt ekonomiskt."
- "Resor och läkemedel."
- "Oerhört dyra kostnader för el p.g.a. extra belysning."
- "Maten blir dyrare p.g.a. min diabetes."
- "Fördyrande levnadsomkostnader som varierar."
- "Om man ska ha hjälp med städning och annat underhåll av lägenheten."
- "Skulle behöva åka till varmare land som rehabilitering."

Eftersom denna undersökning är något av en pilotundersökning för hur man bäst går tillväga när man skall samla in information från personer med funktionshinder, ställdes följande fråga till alla, sist i enkäten:

Fråga 88: Är det något som du tycker att vi glömt att fråga om? Något som är viktigt att ta med när man talar om personer med funktionshinder och deras levnadsförhållanden?

Medlemmar inom DHR:

- "Tillgänglighet borde beaktas mer."
- "Frågorna är dåligt anpassade för en tonåring på 18 år som bor hemma hos föräldrarna."
- "Tidsaspekten glöms bort. Att tidsbristen kan vara mycket större för oss än för normalfriska eftersom allt som behöver göras i såväl vardagsbestyr som vård/behandling/träning måste tidsbokas. Därför går det inte att ha hemtjänst. Tiden räcker inte till om man inte ska offra nödvändiga behandlingar."
- "Psyksiska problem. Mer upplysning om hur den hjälp man kan få fungerar."
- "Många har en anhörig vårdare med låg lön, som ej är pensionsgrundande och med små möjligheter till avlösning. En person med funktionshinder kan aldrig åka på utlandssemester med assistans. Viktigast av allt: Juridisk experthjälp i en djungel av lagar, paragrafer och bestämmelser."
- "Få hjälp till en ny bil med anpassning även om man inte kan köra själv. Man har ju assistenter som kan köra. Folk blir lite rädda för en, när man sitter i rullstol, och vågar inte prata om personliga saker."
- "Färdtjänsten fungerar bra för min del, men inte om vi båda vill åka någonstans tillsammans. Jag har alltid el-stol och det gör att bussen ej tar med oss båda två, då min make också är rullstolsburen. Före de nya bussarnas tillkomst gick det hur bra som helst. Nu är det mycket bekymmer och har försvårat våra levnadsförhållanden."
- "Hur har ditt handikapp påverkat din förmåga att få kontakt/fast relation med det andra könet?"
- "Att många inte klarar av att ställa krav på myndigheterna, för att få tillgång till det de är berättigade till. Många lider i det tysta. "Man ska vara frisk för att orka vara sjuk."
- "Ja. Om assistansföretagen. De tar inte sitt ansvar och följer inte kontrakten som man har åtagit sig."

Medlemmar inom HRF:

- "Vet du vad det finns för hjälpmedel för din situation?" är en fråga som jag skulle vilja ha med."
- "Framtidsvisioner. Kommer jag att få mer hjälp? Kommer mitt sociala liv att försämrats? Kommer handikappet att försvåra livet för mig?"
- "Man kan till synes ha det bra, som jag -familj, god ekonomi, hörhjälpmedel etc. men en kraftig hörselnedsättning med mycket tinnitus tar enormt på psyket = de allmänna levnadsförhållandena. Tyvärr är det bara att acceptera sitt handikapp och gå vidare. Jag inser naturligtvis att personer som inte har mina goda kringförutsättningar har det ännu värre och därför är det jättebra att denna undersökning genomförs, så att förbättringar kan komma tillstånd."
- "Hur påverkar ditt funktionshinder ditt sociala umgänge?
Förslag till svar: Inget hinder, Begränsar umgänge ibland. Begränsar mycket
Kan du delta i sociala aktiviteter på ditt arbete (t.ex. fikapauser)
Förslag till svar: Ja. Nej. Ibland. Sällan."
- "I mitt fall (hörselnedsättning) så innebär ett problem t.ex. att man på hörcentralen inte tagit tillräckligt ansvar, anser jag, att få hörapparaterna att fungera optimalt. Jag har problem med "återkoppling" (tjut i hörapparaterna) i stort sett hela tiden, men det verkar som om de tycker att de fungerar tillräckligt bra. Fick också kämpa väldigt för att få hörapparater som är anpassade till den arbetssituation jag har, som bl.a. innebär att såväl jag själv som samtliga kollegor uteslutande är beroende av GSM-telefoni och annan

trådlös telefoni. Med de tidigare hörapparaterna blev det störningar (surr, brus) p.g.a. signalerna från telefon/basstationer.”

- ”Kontinuerlig uppföljning av hörsel och dess hjälpmedel. När man fått hjälpmedel betraktas ärendet som avslutat.”

- ”Hörslinga i offentliga byggnader. Även om en sådan finns, så är den inte kopplad till de mikrofoner som olika föreläsare använder, samt styrelsemedlemmar i olika föreningar.”

- ”Möjligen något om uppföljning av personer som fått lämna yrkeslivet i förtid. Hur mår dessa efter två, fem, sju år? Fysiskt mående och psykiskt? Stödsamtal, kanske ibland medicinering?”

- ”Det skulle vara lagstiftat att personer med funktionshinder får göra avdrag i deklARATIONEN för hjälpmedel som förbättrar vardagen, med det beloppet som vederbörande har betalt med egna pengar. För att kunna leva ett någorlunda liv köpte jag mig 2 st. hörapparater med betjäning genom en armbandsklocka till priset av 34.000:-. Jag använder 2 st. hörapparater efter operationer från 45 års åldern. Sådana kunde jag inte få genom hörselvården. Jag begärde avdrag i deklARATIONEN med 34.000:-. Fick obligatoriskt avslag från Skatteverket i Lund och lämnade ansökan till omprövning. För att få medhåll att jag avlastar Region Skåne med beloppet på 34.000:- fick jag lämna för bedömning till Länsrätten. Här fick jag beskedet att det kan dröja 1-2 år innan jag kan räkna med ett utlåtande. I detta fall kunde jag ha behövt hjälp av någon instans som kan lämna mig juridiskt bistånd.”

- ”Hembesök av föreningsmedlemmar i t.ex. PRO för att delge vad som hänt i respektive förening. Kontakt med 1 timmes givande samtal blir friskvård för både kropp och själ.”

- ”Det är svårt att veta hur mycket funktionshindret påverkar andra kriser i ens liv. Vad är ”ägget och hönan”? Kanske blir man känsligare och mer labil p.g.a. att försöka leva upp till ”normalfungerande” nivå med ett funktionshinder och upplever därför sådant som andra skulle tycka är bagateller som tungt? Strul med barn och gamla föräldrar etc. kommer man inte undan trots att man är funktionshindrad.”

Personer som besökt hörcentraler:

- ”Mer forskning behövs för hörselskadade. För bot vid skador i innerörat och utveckling inom tekniska hjälpmedel (exempelvis tar hörapparater idag upp oreserverat och onyanserat alla ljud).”

- ”Mycket skulle man vilja ha information om. Allt måste man ta reda på själv, i den mån man kan.”

- ”Det saknas kommunikation mellan sjukvården och arbetsgivaren när man som jag har fått nedsatt hörsel. Rehabiliterings och anpassningsverksamhet saknas ofta inom företag och organisationer. Staten borde ta ökat ansvar, avskaffa landstingsorganisationen.”

- ”Det borde vara lag på att kommunala samlingsstämningar skall ha hörselslingor.”

Medlemmar inom SDR:

- ”Hur förhållandet är till hörande släktingar som ej kan tsp.”

- ”Jag är född döv men när jag svarat punkterna fram till nu (88) så känner jag mig som en supermänniska (dvs. 100%). Egentligen stämmer det ju inte så för mig är det kommunikationsproblem.”

- ”Ja att det finns döva som har döva barn och vi döva föräldrar har mer ”jobbig” situation. Långt till deras skola, föräldramöte, måste ha tolk åt de och oss osv. Listan blir lång men vet ej om vi kan räknas det här med.”

- ”Glömt fråga om diabetes + insulin. På nytt ett diabeteshjälpmedel att levereras till deras hem. Man behöver inte springa till Apotek (Länsförsörjning).”

- ”Tolk i samband med teater, textade filmer för dem som inte bor i storstad i mellersta eller södra Sverige.”

- ”JOURTOLK”

- ”SOS-ALARM”

- ”Barn och barnbarn.”

- ”Hyresgästföreningen”

- ”Frågor om äldreomsorg, dvs. äldreboende, hemhjälp (tsp-kunnig o.s.v.)”

- "Allmänna platser, ex. torgmöten med politiker med val och informatör för olika team saknas ofta tolkhjälp. Även hälsotorget på Apoteket."
- "Nej, men ni kan väl förtydliga vad ni menar med levnadsförhållanden och liknande. Eftersom jag är lite osäker på vad ni menat med de frågor. De är första gången jag har svarat på era frågor."
- "Del av mina kompisar har skaffat tjej/sambo och barn är upptagna för sig själva."
- "Ensamhet och isolering, omgivningens okunskap i språket. Fler borde kunna teckenspråk inom kommunens hemtjänst."
- "Att få använda teckenspråk i kontakt med andra människor underlättar mitt livskvalitet! Bildtelefon borde vara en rättighet för alla döva."

Döva, ej medlemmar:

- "Frågan om tolkservice är det skrivtolkar som jag använder."
- "Drabbades av svår tinnitus sommaren 2003 som förvärrade min hörselhandikapp, då min hörsel försämrades ytterligare."
- "AF diskriminerar döva pga. arbete och förstör deras drömkarriär. Dom borde sparkas direkt. Missnöjd. Mycket sämre service! Många döva fick inga hjälp! Mycket grymt av AF."
- "Har ej körkort."
- "Ursäkta mig! Det står ej varför vi fick enkät från er och jag känner mig diskriminerad av det. Det konstiga är 1 av de 6 frågorna där ni frågade om vilken län och jag har när ni ändå vet mitt adress?!? Men nåja, jag är nog snäll nog å svarar era (konstiga, en del) frågor."
- "Hur mycket det påverkar att ha familj medan man studerar/arbetar. Eller tvärtom, hur familjen påverkas om man studerar/jobbar på heltid."
- "Ja, det gäller arbetsmarknaden – där döva har jättesvårt att få jobb, trots meriter. När det gäller utbildningsområde, så kan det varit mycket utveckling sedan 60-talet, men arbetsmarknaden som återstår."
- "Mobiltelefon."
- "Problem med att jag är bög och ensamhet och finns inga dövbögar här. Troligen kanske bättre att bo i Sthlm och finns många dövbögar där och kan jag få prata med och få någon kompis och gå ut på stan, osv. Men här, mycket svårare att leva med ensamhet i 25 år. Känns inte så bra. Väldigt stort isolerad. Jag är väldigt besviken på allt. Har jag chans att få i Sthlm men jag fick avslag från Bostadsförmedlingen. i Sthlm. Vad gör man då?"
- "Bara att tolkservice för oss dövblinda inte efterlevs och att tolkcentralen inte förstår vad vi har för behov. Vi måste ha duktiga tolkar och inte nya oerfarna. Vi kan inte jämföras med döva. Vi är Dövblinda."
- "Ja, fråga vilket yrke denna person har i dagens läge, för att se ett annat perspektiv ur dessa ... frågorna."
- "Jag bor bra nu i Finspång (Mogårds) regi men kommunen vill att jag ska flytta in i ett gruppboende för hörande. Jag kryssade därför siffran 9."
- "Om info getts vederbörande, HUR har den info delgetts? Och uppfattar vederbörande info till fullo?"

Medlemmar inom SRF:

- "Gör politikerna tillräckligt för handikappade när det gäller anslag till hjälpmedel och liknande."
- "Saknar fråga om larm till hjälpcentral."
- "Man har inte total frihet, man lever ett begränsat liv. Om ledsagaren blir sjuk, kan vikarien vara sämre."
- "Det försvårar att vara multihandikappad, man hamnar mellan stolarna på något vis."

T. Tabeller uppdelade i äldre och yngre personer

Tabell 132: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 1: Kön								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Kvinna	56	53	60	48	49	39	52	61
Man	44	38	40	51	50	61	48	39
Ej svar	-	9	-	1	1	-	-	-
Summa procent	100	100	100	100	100	100	100	100

Tabell 133: Tabellen summerar kolumnvis till mer än 100 procent eftersom några personer svarat att de både har barn som bor i hemmet och barn som inte bor i hemmet.

Fråga 5: Har du barn?								
År 2005	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Nej	38	16	14	10	34	23	36	18
Ja, barn som bor i hemmet	17	3	26	2	37	6	30	-
Ja, barn som inte bor i hemmet	45	79	69	88	31	71	34	82
Ej svar	4	2	2	2	2	-	1	-
Summa procent	104	100	111	102	104	100	101	100

Tabell 134: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 6: Bostadsortens storlek								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Storstad (Stockholm, Göteborg, Malmö)	24	25	25	11	22	42	26	25
Tätort	54	54	51	68	51	39	64	67
Landsbygden	21	20	25	19	21	13	10	9
Ej svar	1	1	-	2	6	6	-	-
Summa procent	100	100	101	100	100	100	100	101

Tabell 135: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 7: Var är Du född?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
I Sverige	91	92	91	89	85	87	92	92
I ett annat nordiskt land	4	4	8	5	4	6	4	4
I ett europeiskt land	1	-	-	2	6	3	1	1
I ett land utanför Europa	2	1	-	1	4	-	3	1
Ej svar	1	2	2	3	2	3	-	3
<i>Summa procent</i>	99	99	101	100	101	99	100	101

Tabell 136:

Fråga 8: Civilstånd								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ogift	33	10	6	4	30	6	19	5
Gift	29	47	58	53	29	52	44	41
Sambo	21	4	12	5	23	13	22	3
Frånskild/hemskild	13	16	11	11	16	10	15	8
Änka/änkling	5	21	9	27	3	16	-	43
Ej svar	-	3	5	3	-	3	-	-
<i>Summa procent</i>	101	101	99	103	101	100	100	100

Tabell 137:

Fråga 9: Har din maka/make/sambo något funktionshinder eller kronisk sjukdom?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja	20	30	22	18	21	13	12	14
Nej	34	32	52	42	42	52	52	30
Jag har ingen maka/make/sambo	43	38	26	35	36	29	35	56
Ej svar	4	-	-	5	1	6	-	-
<i>Summa procent</i>	101	100	100	100	100	100	99	100

Tabell 138:

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
A. Synskada	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ser utan eller med vanliga glasögon	79	77	78	68	81	74	1	-
Lätt synskadad	10	7	8	5	7	13	1	3
Måttligt synskadad	5	8	9	20	4	-	22	31
Gravt synskadad	4	3	-	2	6	3	58	60
Blind	1	-	2	-	-	6	18	7
Procent med någon synskada	17	17	18	26	16	23	99	100
Ej svar	6	8	8	8	4	6	-	-

Tabell 139: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
B. Hörselskada	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Har ingen hörselnedsättning	57	43	2	2	-	-	70	50
Lätt hörselnedsättning	18	30	3	13	3	3	11	18
Måttlig/medelgrav hörselnedsättning	10	11	57	52	5	6	8	19
Svår/grav hörselnedsättning	6	8	31	31	20	6	7	11
Döv	2	-	2	2	78	81	-	-
Procent med någon hörselskada	37	53	94	95	100	97	30	50
Har tinnitus	6	13	37	32	16	13	4	2
Ej svar	6	3	5	5	-	3	-	50

Tabell 140: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
B. Hörsel:	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Har ingen nedsatt funktion i någon kroppsdel	4	2	54	32	80	61	56	43
Nedsatt funktion ben/fot	80	79	9	20	3	13	22	33
Nedsatt funktion arm/hand/axel	59	51	14	17	4	6	11	9
Nedsatt funktion rygg/höft	41	48	12	30	4	3	12	17
Nedsatt funktion nacke/huvud	29	17	12	11	3	3	12	4
Nedsatt funktion leder	46	29	11	19	3	3	7	10
Procent med något rörelsehinder	95	96	40	56	13	19	41	49
Ej svar	2	2	6	12	7	19	5	9

Tabell 141: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?								
D. Övriga funktionshinder och kroniska sjukdomar	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Har inget annat/övrigt funktionshinder	15	12	46	37	68	48	45	32
Läs- och skrivsvårigheter	12	4	8	5	4	3	-	-
Hjärnskada	15	9	3	2	1	3	-	1
Neurologisk sjukdom/nedsättning/skada	43	22	3	-	3	3	5	4
Reumatologisk sjukdom	13	14	6	5	2	-	11	15
Kronisk smärta/värk	28	24	5	14	2	6	11	9
Förståndshandikapp	1	-	-	-	2	-	-	-
Medicinsk nedsättning/skada/sjukdom	9	8	5	5	3	3	8	6
Astma- och/eller allergi	11	17	12	8	8	3	11	11
Hjärt-/kärlsjukdom/skada	9	18	3	16	4	19	7	28
Psykologiska eller neuropsykiatriska hinder	4	1	-	2	2	-	1	-
Annat funktionshinder/annan sjukdom än ovanstående	15	17	12	10	4	10	23	19
Procent med något/några andra funktionshinder	78	71	46	46	28	39	55	66
Ej svar	7	18	8	17	6	19	1	5

Tabell 142: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 11: Vilket funktionshinder anser du vara ditt huvudsakliga?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Rörelsehinder	91	85	8	20	-	3	14	15
Synskada	1	1	-	8	6	6	90	94
Hörselskada	4	7	80	74	21	13	3	4
Dövhet	1	1	5	2	72	77	-	-
Annat funktionshinder än ovanstående	6	8	17	4	1	-	1	-
Jag har inget funktionshinder alls	-	1	-	5	4	3	-	-
Procent något funktionshinder	98	96	97	89	93	90	100	100
Ej svar	2	3	3	7	4	6	-	-

Tabell 143: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 13: Uppfattar de flesta människorna i din omgivning att du har ett funktionshinder?								
Bas: Har funktionshinder	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	99	28	73	114
Nej, de flesta uppfattar <i>inte</i> att jag har ett funktionshinder	13	9	59	25	32	36	29	30
Ja, de flesta uppfattar att jag har ett funktionshinder	71	82	37	59	42	32	71	70
Vet inte	14	7	5	15	19	29	-	-
Ej svar	3	2	-	1	6	4	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 144: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 15: Hur påverkas ditt dagliga liv av ditt funktionshinder?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Påverkas inte nämnvärt	7	7	9	20	47	26	3	10
Påverkas i viss utsträckning	33	34	65	55	40	45	42	39
Påverkas i stor utsträckning	57	54	23	19	9	6	55	51
Ej svar	2	5	3	6	4	23	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 145: Flera svar kunde markeras av de svarande, varför procenten i tabellen summerar till mer än 100 procent.

Fråga 17: Har du under de senaste två veckorna...?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
...praktiskt taget inte motionerat	40	40	17	23	20	13	22	39
...haft sömnbesvär	39	29	35	26	19	13	22	46
...känt ångslan, oro eller ångest	30	21	32	18	18	23	18	38
...känt dig trött för jämnan	33	30	34	20	22	23	30	35
...haft värk	57	50	37	28	18	26	32	46
...känt dig stressad	32	8	32	7	32	3	23	13
<i>Genomsnitt antal besvär av de som haft några</i>	<i>2,32</i>	<i>1,78</i>	<i>1,88</i>	<i>1,21</i>	<i>1,28</i>	<i>1,00</i>	<i>1,47</i>	<i>2,18</i>
Procent som haft något eller några besvär	85	82	80	63	70	52	70	82
Inte haft något av ovanstående	10	11	11	26	22	23	30	18
Ej svar	5	8	9	11	8	26	-	-

Tabell 146: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

17b: Berodde besvären på din funktionsnedsättning?								
Bas: haft besvär	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	70	75	52	84	75	16	51	93
Ja, helt och hållet	44	63	25	26	3	25	39	45
Ja, till viss del	44	32	37	40	32	19	31	23
Summa Ja-svar	89	95	62	67	35	44	71	68
Nej, inte alls	9	-	35	26	59	56	29	32
Ej svar	3	5	4	7	7	-	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 147: Flera svar kunde markeras av de svarande, varför procenten i tabellen summerar till mer än 100 procent.

Fråga 18: Har du under de senaste två veckorna regelbundet använt något av följande läkemedel?									
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år	
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114	
Ja, smärtstillande	51	49	38	37	11	10	32	44	
Ja, sömnmedel	18	21	8	22	2	3	12	32	
Ja, antidepressiva medel	18	7	9	3	5	3	4	7	
Ja, nervlugnande medel	6	8	5	8	3	3	3	7	
<i>Summa procent läkemedel</i>	<i>94</i>	<i>84</i>	<i>60</i>	<i>70</i>	<i>21</i>	<i>19</i>	<i>51</i>	<i>90</i>	
Procent som använt något/några av de uppräknade läkemedlen	63	59	46	49	17	16	42	58	
Nej inget av ovanstående	33	34	49	47	79	71	58	43	
Ej svar	4	8	5	5	5	13	-	-	

Tabell 148: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 19: Vilken typ av bostad bor du i?									
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år	
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114	
Villa/radhus	38	39	66	41	43	42	52	33	
Lägenhet	60	48	34	56	52	52	48	60	
Servicehus- serviceboende - pensionärshotell	1	7	-	1	1	3	-	7	
Institution - sjukhus - sjukhem - långtidsvård	-	-	-	-	1	-	-	-	
Annat boende än ovan	-	4	-	1	3	-	-	-	
Ej svar	1	2	-	1	-	3	-	-	
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	

Tabell 149: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 20: Skulle du under nuvarande förhållanden vilja bo annorlunda än du bor i dag med tanke på ditt funktionshinder?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Nej	78	77	92	89	81	74	85	80
Ja, beskriv hur och varför	21	18	8	9	10	6	15	19
Ej svar	1	4	-	2	8	19	-	1
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 150: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 21: Finns det någon i området där du bor som du brukar utbyta små tjänster med, t ex genom att hjälpa varandra med blomvattning eller lån av småsaker?								
	DHR	RH	HRF	Hör	SDR	Döv	SRF	Syn
Antal svarande	175	49	198	143	138	79	190	33
Ja, flera personer/familjer	29	27	29	27	22	24	18	12
Ja, en person/familj	22	20	24	29	26	16	35	42
Summa Ja-svar	51	47	53	56	48	41	53	55
Nej	43	47	42	36	46	54	47	45
Ej svar	6	6	5	8	7	5	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 151: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 22: Har du i bostaden tillgång till?									
Procent de som har tillgång till respektive i bostaden	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år	
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114	
A. Tvättmaskin (ej i gemensam tvättstuga)	77	68	83	71	69	71	82	61	
B. Diskmaskin	54	42	63	44	52	23	55	25	
C. Dator (PC, Mac)	77	29	78	30	79	35	84	14	
D. Tillgång till Internet	71	23	80	26	74	32	75	8	
E. Vanlig daglig tidning (även kvällstidning, varannandagstidning)	71	83	91	89	77	71	68	68	
F. Dagstidning på särskilt media	17	14	26	17	45	32	58	57	
G. TV med text-TV	94	84	95	94	94	90	78	81	
H. Balkong eller egen uteplats på marken	98	87	97	92	89	84	86	91	
I. Brandvarnare	90	86	94	89	82	68	96	85	

Tabell 152: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 23: Har du ansökt om bostadsanpassning?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Jag har allt jag behöver, men jag har betalt det helt själv	13	21	6	27	8	13	4	7
Ja, ansökt och fått allt jag behöver	46	39	11	10	14	10	34	29
Ja, ansökt men fått avslag på vissa saker	13	4	2	2	4	3	16	1
Ja, ansökt men fått avslag på allt	1	-	-	-	2	-	7	1
Summa Ja, ansökt	61	43	13	11	20	13	58	31
Visste inte att jag kan ansöka om bostadsanpassning	5	3	22	7	7	6	3	9
Inte kommit mig för att ansöka	4	3	5	2	7	-	4	10
Nej jag har inte behov av bostadsanpassning	16	21	55	50	56	52	32	44
Ej svar	1	9	-	3	3	16	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>

Tabell 153: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 24: Hur upplever du att du blir bemött i det stora hela, när du ansöker om bostadsanpassningar?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
5. Mycket bra	33	37	8	9	10	10	22	23
4. Ganska bra	10	5	5	1	6	3	11	3
3. Tillfredsställande	16	4	-	2	7	3	10	2
2. Ganska dåligt	5	1	-	-	-	-	10	-
1. Mycket dåligt	-	1	-	1	1	-	5	1
Medelvärde svar 1-5 ovan	4,1	4,6	4,6	4,4	4,0	4,4	3,6	4,7
Har inte ansökt om bostadsanpassning	34	42	80	76	73	68	41	67
Ej svar	2	10	8	12	3	16	1	5
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>

Tabell 154: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 25: Har du under de senaste 12 månaderna på din fritid gjort någon resa i Sverige eller utomlands som varat minst en vecka? Vi tänker även på sådant som campingsemester, vara ute i fritidsbåt eller besöka släkt och vänner.								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Nej, jag har inte velat göra det	6	13	5	16	6	6	7	5
Nej, jag har inte haft råd till det	16	9	11	4	6	3	4	3
Nej, jag har inte haft någon att åka med/till	1	4	-	2	6	-	-	4
Nej, mitt funktionshinder gör det svårt att resa	10	40	5	17	2	13	11	36
Nej, jag har inte haft tid att göra det	1	2	3	2	4	3	11	6
Nej, på grund av annat än ovanstående	6	1	6	17	6	10	4	2
Summa nej-svar	40	70	29	57	28	35	37	55
Andel personer som svarat något nej	34	55	28	52	26	32	36	52
Ja	66	37	68	44	71	55	64	48
Ej svar	-	8	5	4	4	13	-	-

Tabell 155: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 26: Ägnar du dig regelbundet åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, i så stor utsträckning som jag vill	46	40	42	56	45	32	40	32
Ja, men inte i så stor utsträckning som jag skulle önska	26	18	23	10	29	10	30	16
Summa procent Ja	72	59	65	65	74	42	70	48
Nej, jag har inte möjlighet till det	13	15	14	8	13	23	21	35
Nej, för jag vill inte göra det	13	12	15	17	8	6	5	13
Summa procent Nej	27	27	29	24	21	29	26	48
Ej svar	1	14	6	11	5	29	4	4
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 156: Värdena i varje kolumn redovisas i procent.

Fråga 27: Varför kan du inte ägna dig åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet i så stor utsträckning som du skulle önska/har du inte möjlighet till det?								
Bas: Kan inte ägna sig som de vill	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	32	31	24	23	45	10	37	58
Jag har ingen vän som kan följa med/ vill inte gå själv	3	16	13	4	13	10	5	2
Jag får ingen/inte alltid ledsagare	6	10	-	-	2	10	8	-
Jag får ingen/inte alltid assistans	3	-	-	-	2	-	5	-
Det är svårt/dyrt att åka färdtjänst	22	13	-	9	2	-	-	2
Det är svårt att åka allmänna kommunikationer	28	29	8	22	7	10	-	2
Det saknas ofta ramper, hissar eller liftar	25	13	-	-	-	10	-	-
Det saknas ofta hörslinor	-	-	17	43	2	-	3	3
Det saknas ofta tolkar	-	-	-	4	18	30	3	-
Min familj/barnen tar för mycket tid	6	6	8	-	29	10	16	3
Jag arbetar mycket	13	-	17	-	24	-	5	3
Jag orkar inte	47	29	38	43	22	30	43	33
Jag har inte råd	38	16	13	13	22	-	5	3
Det finns inte så mycket på orten/ i staden jag bor i	16	10	8	4	13	10	3	14
Annan anledning än ovanstående	22	23	50	13	22	20	14	19
Medelantal anledningar som ges	2,28	1,65	1,71	1,57	1,8	1,4	1,11	0,84
Procent de som ger åtminstone en anledning	100	94	100	91	93	90	76	74
Ej svar	-	6	-	9	7	10	24	26

Tabell 157

Fråga 28: Hur upplever du att det fungerar för dig när du skall gå på teater, bio eller föreläsningar/seminarier, med tanke på ditt funktionshinder? Det kan t.ex. saknas ramper, hörslinor etc.								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Det fungerar alltid bra	24	20	6	8	15	32	7	4
Det fungerar oftast bra	50	28	45	32	28	10	42	23
Det fungerar sällan bra	13	10	28	27	15	6	18	3
Det fungerar inte alls för mig	1	8	8	5	10	6	3	20
Summa alltid + oftast bra	74	48	51	41	43	42	49	27
Summa sällan + inte alls bra	15	17	35	32	25	13	21	23
Jag går inte på sådant/vet inte	9	29	11	22	28	29	27	50
Ej svar	2	5	3	6	4	16	3	-

Tabell 158: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 29: Skulle du kunna författa en ansökan om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja – helt själv	41	45	48	44	31	6	44	19
Ja – med hjälp av någon jag känner till	30	22	22	18	27	35	51	60
Summa Ja-svar	72	66	69	62	58	42	95	79
Nej	9	11	14	14	16	19	4	11
Vet inte	16	18	14	17	22	29	1	11
Ej svar	4	4	3	8	4	10	-	-

Tabell 159: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 30: Skulle du kunna överklaga ett beslut om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja – helt själv	30	39	43	38	24	-	34	17
Ja – med hjälp av någon jag känner till	41	29	28	28	33	35	58	61
Summa Ja-svar	72	68	71	65	57	35	92	77
Nej	11	12	11	8	17	26	5	13
Vet inte	16	16	15	15	21	26	1	10
Ej svar	1	3	3	11	5	13	1	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>

Tabell 160: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 31: Tycker du att du någon gång blivit felaktigt eller orättvist behandlad av någon av följande myndigheter, institutioner eller företag?								
Ja, blivit felaktigt behandlad	DHR	DHR	HRF	HRF	SDR	SDR	SRF	SRF
	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
A. Försäkringskassan	46	8	15	5	23	16	25	3
B. Sjukvården	37	9	18	9	15	10	18	15
C. Polismyndighet eller domstol	11	3	2	3	8	-	4	1
D. Äldre- och/eller Handikappförvaltningen	10	3	-	-	5	6	8	4
E. Arbetsförmedlingen	13	3	9	1	17	-	18	1
F. Hjälpmedelscentral/ OT-verkstad	18	7	2	2	9	6	7	2
G. Tolkservice	5	23	2	-	23	10	1	-
H. Syncentral	1	1	-	1	3	-	12	3
I. Hörcentral	4	2	8	6	16	-	3	3
J. Färdtjänsthandläggare	20	5	3	4	3	-	8	4
K. Biståndshandläggare/ LSS-handläggare	17	7	3	1	6	-	8	4
L. Rehabiliteringsverksamhet	13	9	6	2	6	-	8	1
M. Försäkringsbolag	22	2	12	6	7	-	15	4
N. Arbetsgivare eller någon chef på arbetsplatsen	24	2	25	3	30	6	14	1
O. Varuhus eller butik	16	2	9	5	16	3	19	4
P. Annan myndighet, institution eller företag	24	3	6	3	8	3	3	1

Tabell 161: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 32: Har du under senaste året känt att du blivit diskriminerad på grund av ditt funktionshinder?								
	DHR	DHR	HRF	HRF	SDR	SDR	SRF	SRF
	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, ett flertal gånger	17	3	8	3	9	3	8	3
Ja, någon/några gånger	21	14	17	8	30	6	25	7
Summa Ja	38	17	25	11	39	10	33	10
Nej aldrig	59	75	69	80	54	74	64	86
Ej svar	4	8	6	10	7	16	3	4

Tabell 162: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 37: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att byta arbete eller "göra karriär"?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Påverkat till det bättre	5	-	8	2	20	16	-	-
Påverkat till det sämre	60	20	46	11	28	16	79	20
Inte påverkat	26	43	42	62	34	29	16	72
Har aldrig haft ett arbete	6	1	-	4	8	3	1	4
Ej svar	4	36	5	22	10	35	3	4
<i>Summa procent</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>99</i>	<i>100</i>

Tabell 163: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 38: Har ditt funktionshinder påverkat vilka arbetsuppgifter du har/har haft på din arbetsplats?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Påverkat till det bättre	5	1	5	2	20	19	-	1
Påverkat till det sämre	49	21	38	11	16	13	73	15
Inte påverkat	35	42	52	64	50	32	23	76
Har aldrig haft ett arbete	6	1	-	2	7	-	1	4
Ej svar	5	35	5	22	7	35	3	4
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 164: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 39: Vilken är din högsta avslutade utbildning?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Folkskola	13	47	22	50	7	6	3	49
Grundskola/Enhetsskola/ Specialskola/Hörselklass	17	5	9	4	23	45	15	2
Realskola	4	13	5	10	-	-	-	8
Flickskola	-	1	-	2	7	-	1	1
Fackskola (1963-1970)	9	5	3	7	3	3	15	21
Summa förgymnasial utbildning	43	71	39	73	40	54	34	81
2-årigt gymnasium	17	2	12	3	8	-	26	2
3- el 4-årigt gymnasium	20	5	11	5	30	10	10	2
Studier vid Universitet/ Högskola	7	3	15	3	8	10	10	2
Examen från Universitet/ Högskola	13	8	20	11	11	26	18	13
Ej svar	-	10	3	5	2	-	3	1
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>

Tabell 165: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 40: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att gå de utbildningar som du velat gå?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Påverkat till det bättre	2	-	3	2	15	13	33	6
Påverkat till det sämre	18	12	20	5	12	13	29	12
Inte påverkat	39	37	45	56	42	16	14	7
Funktionshindret har omöjliggjort att jag gått de utbildningar jag velat gå	16	8	8	2	17	13	23	74
Hade inte funktionshinder under utbildningstiden	23	18	20	21	3	6	1	1
Ej svar	1	25	5	15	11	39	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 166: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 50: Har du (eller någon annan i hushållet) tillgång till bil?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, bil köpt med bilstöd	10	8	2	1	3	-	3	-
Ja, bil köpt med bilstöd och anpassningsbidrag	30	4	-	-	-	-	-	1
Ja, bil anpassad med anpassningsbidrag	6	1	-	1	-	-	-	1
Ja, bil som jag eller familjen bekostat helt själva	34	46	88	63	58	35	56	29
Summa Ja	80	59	89	65	61	35	59	31
Nej	20	30	11	20	32	29	37	68
Ej svar	-	11	-	16	7	35	4	1
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 167: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 52: Hur upplever du att det fungerar för dig att åka med allmänna kommunikationer (buss, tåg, tunnelbana, spårvagn)?								
Bas: Alla	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Jag har inte mer problem än någon annan att åka allmänna kommunikationer	10	22	78	62	77	55	12	31
Mitt funktionshinder försvårar för mig att åka med allmänna kommunikationer	48	23	12	14	7	6	59	40
Mitt funktionshinder gör det omöjligt för mig att använda allmänna kommunikationer	41	42	3	8	5	6	23	28
Ej svar	1	13	6	16	11	32	5	1
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>99</i>	<i>100</i>

Tabell 168: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 53: Åker du färdtjänst?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Nej, jag är inte i behov av det	30	32	89	73	80	58	15	19
Nej, jag fick avslag när jag ansökte	1	-	-	2	-	-	-	1
Nej, jag har behov av det men har inte ansökt ännu	4	4	3	1	3	6	-	4
Nej, jag har inte råd att använda färdtjänst	2	-	-	2	1	-	-	-
Summa Nej	37	36	92	77	84	65	15	25
Ja	57	62	5	16	9	19	82	75
Ej svar	5	2	3	8	7	16	3	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 169: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 34: Vilken är din nuvarande sysselsättning/ försörjning?								
Samtliga 16-84 år	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Förvärvsarbetar heltid	13	1	38	2	53	-	12	-
Förvärvsarbetar deltid	22	1	25	4	14	-	40	1
Summa förvärvsarbetar	35	2	62	5	67	-	52	1
Sjukersättning heltid	46	3	17	-	12	-	30	-
Sjukersättning deltid	12	-	12	-	7	-	25	-
Aktivitetsersättning heltid	2	-	3	-	7	-	3	1
Aktivitetsersättning deltid	2	-	-	-	-	-	12	-
Dagverksamhet enligt socialtjänstlagen SoL/LSS	1	-	-	-	5	-	-	-
Studierande/praktiserande	1	-	5	-	6	-	7	-
Arbetssökande	-	-	6	-	10	-	1	-
Hemarbetande – inte löneanställd	-	1	-	1	2	6	-	-
Ålderspension	5	90	2	97	2	77	-	99
Annan än ovanstående	11	2	9	2	8	-	3	-
Summa förvärvsarbetar ej	63	93	34	92	31	81	47	99
Ej svar	1	4	5	3	2	19	1	-

Tabell 170: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 55: Är du medlem i någon organisation eller förening och hur ofta deltar du i sådana möten eller andra aktiviteter...									
Ja, medlem och deltagit de senaste 12 månaderna	SCB ULF 2001	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande		82	92	65	133	107	31	73	114
A...handikapporganisation	1,2	41	45	15	26	38	39	32	45
B...fackförening	6,6	5	3	8	3	25	6	5	-
C...religiös sammanslutning	3,7	7	9	8	7	4	-	3	8
D...politiskt parti	1,8	5	2	6	6	2	-	5	4
E...hjälporganisation	2,6	2	3	3	7	2	-	1	3
F...natur-, miljöorganisation	0,5	-	-	2	4	-	3	-	2
G...idrottsförening	16,7	15	7	14	4	26	13	10	4
H...invandrarorganisation	0,5	-	-	-	-	-	-	3	1
I...kvinnoorganisation	0,5	-	1	3	-	2	10	4	4
J...pensionärsorganisation	2,3	5	23	-	32	2	45	4	33
K...annan förening än ovanstående	-	22	11	20	18	20	10	14	21

Tabell 171: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 55: Är du medlem i någon organisation eller förening och hur ofta deltar du i sådana möten eller andra aktiviteter...									
Ja, medlem men deltar mer sällan eller aldrig	SCB ULF 2001	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande		82	92	65	133	107	31	73	114
A...handikapporganisation	3,8	45	39	54	23	16	16	68	54
B...fackförening	51,7	29	10	43	12	40	10	52	9
C...religiös sammanslutning	4,7	4	2	-	2	2	-	3	-
D...politiskt parti	5,2	6	9	3	8	1	-	5	8
E...hjälporganisation	6,8	11	3	11	5	2	-	7	13
F...natur-, miljöorganisation	3,5	6	8	11	2	4	-	4	5
G...idrottsförening	13,5	11	9	8	10	7	10	7	6
H...invandrarorganisation	0,4	2	2	-	1	-	-	1	-
I...kvinnoorganisation	0,5	1	2	-	2	5	3	1	-
J...pensionärsorganisation	6,1	4	18	-	25	1	13	3	29
K...annan förening än ovanstående	-	7	7	15	5	10	3	1	1

Tabell 172: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 56: Röstade du i det senaste valet till EU-parlamentet?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja	57	66	75	84	56	42	56	66
Nej	41	29	22	11	39	52	41	34
Hade ej rösträtt	-	2	-	1	5	-	1	-
Ej svar	1	2	3	4	-	6	1	-
Summa procent	99	99	100	100	100	100	99	100

Tabell 173: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 57: Röstade du i det senaste riksdagsvalet?								
Bas: Hade rösträtt	DHR	DHR	HRF	HRF	SDR	SDR	SRF	SRF
	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	102	31	73	114
Ja	89	86	88	95	83	71	88	82
Nej	7	14	8	2	16	16	11	17
Ej svar	3	-	5	3	1	13	1	2
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>

Tabell 174: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 59: Har du själv under de senaste 12 månaderna, varit utsatt för våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska?									
Samtliga	DHR	DHR	HRF	HRF	SDR	SDR	SRF	SRF	
	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114	
Ja, i egen bostad	2	1	-	1	5	10	-	-	
Ja, i annans bostad	1	-	-	-	-	-	-	-	
Ja, på min arbetsplats	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ja, på tåg, buss eller tunnelbana eller T-bane-, buss-, järnvägsstation	1	-	-	-	1	3	-	-	
Ja, på restaurang, dansställe, folkpark eller annat nöjesställe	-	-	-	-	-	3	-	-	
Ja, på gata, torg eller annan allmän plats	2	1	-	-	-	3	-	-	
Ja, på annan plats	2	-	-	-	2	6	-	-	
Summa Ja-svar	5	2	-	1	7	16	-	-	
Nej	95	88	98	92	91	77	100	100	
Ej svar	-	10	2	7	2	6	-	-	

Tabell 175: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 60: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du har avstått från att ge dig ut på kvällen av oro för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad?									
Samtliga	DHR	DHR	HRF	HRF	SDR	SDR	SRF	SRF	
	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	- 64 år	65+ år	
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114	
Ja, ofta	10	13	9	16	5	16	12	24	
Ja, någon gång	17	14	18	14	20	16	15	4	
Summa Ja	27	27	28	30	24	32	27	27	
Nej	73	64	72	65	75	55	73	73	
Ej svar	-	9	-	5	1	13	-	-	
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	

Tabell 176: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 61: Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för att någon sagt/visat tillmälen/okvädningsord till dig, eller drivit med dig, hotat dig eller på något annat sätt förolämpat dig på grund av ditt funktionshinder?								
Samtliga	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, flera gånger	2	-	-	1	3	-	-	-
Ja, någon enstaka gång	9	4	6	2	11	-	10	2
Summa Ja-svar	11	4	6	2	14	-	10	2
Nej aldrig	84	88	94	91	83	77	90	98
Ej svar	5	8	-	7	3	23	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 177: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 63: Vissa förhållanden eller situationer kan ju ibland upplevas som oroande eller skrämmande. Har du själv under den senaste tiden känt dig orolig för något av följande:								
Bas: samtliga 16-64 år	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Orolig för din/familjens ekonomi under det kommande året	37	13	31	8	23	19	21	12
Orolig för att du ska bli arbetslös	13	-	14	-	21	-	11	-
Orolig för inbrott eller skadegörelse i bostaden	26	22	25	15	14	10	23	25
Orolig för din egen hälsa	52	41	48	35	29	26	41	42
Orolig för att ditt/dina barn ska bli utsatta för mobbning eller misshandel av barn eller ungdomar	21	7	15	10	14	3	19	-
Orolig för att du inte skall höra/känna/se brandlarm och eventuellt kunna hitta ut	7	11	26	21	19	10	4	4
Orolig för att du inte skall klara ditt vardagsliv	28	30	17	17	8	13	26	34
Medelantal ja-svar	1,84	1,24	1,75	1,05	1,29	81	1,45	1,17
Summa Ja- svarare	76	55	72	57	60	52	68	66
Nej, jag är inte orolig för något av ovanstående	24	38	28	41	43	29	32	34
Ej svar	-	7	-	4	-	19	-	-

Tabell 178: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 64: Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med vänner och bekanta eller släktingar? Räkna då inte med nuvarande grannar eller arbetskamrater.								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
5. Flera gånger i veckan	30	27	9	16	22	26	16	18
4. Någon gång i veckan	32	33	48	49	46	39	37	33
3. Någon gång i månaden	24	28	37	20	25	10	37	26
2. Någon gång i kvartalet	7	8	3	9	2	3	5	13
1. Mer sällan eller aldrig	6	3	3	5	4	13	4	10
Medelvärde 1-5	3,7	3,7	3,6	3,6	3,8	3,7	3,6	3,4
Ej svar	-	1	-	1	1	10	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>

Tabell 179: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 65: Har du någon riktigt nära vän som du kan ta kontakt med och prata med om vad som helst? Räkna inte med medlemmar i din familj eller ditt hushåll.								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja	72	71	69	59	78	58	78	67
Nej	27	23	29	38	21	32	22	33
Ej svar	1	7	2	3	1	10	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 180: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 66: Om du ser till de kontakter du har med andra människor - vänner, anhöriga, hemtjänstpersonal, assistenter eller arbetskamrater - vilket av följande påståenden ligger närmast din situation?									
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år	
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114	
Jag känner mig i stort sett aldrig ensam	45	45	35	48	44	35	38	31	
Visst kan jag känna mig ensam ibland men jag upplever det inte som ett problem	37	29	35	30	34	32	37	47	
Ibland känner jag mig ensam och jag skulle gärna umgås mer med andra människor än vad jag gör nu	11	14	25	11	15	13	18	13	
Jag känner mig ofta ensam	6	3	5	5	4	6	4	6	
Jag känner mig nästan alltid ensam	1	3	-	2	2	-	3	2	
Ej svar	-	5	-	4	2	13	-	1	
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	

Tabell 181: Värdena i varje kolumn redovisas i procent.

Fråga 67: Har du handikappersättning?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Nej, har aldrig ansökt om det	27	50	75	79	2	-	14	78
Nej, har ansökt men fick avslag	10	1	6	2	4	-	8	4
Ja, jag har 36-procent ersättningsnivå, dvs. 1182 kr per månad	24	15	17	9	79	77	23	12
Ja, jag har 53-procents ersättningsnivå, dvs. 1740 kr per månad	16	8	2	-	8	6	16	3
Ja, jag har 69-procents ersättningsnivå, dvs. 2265 kr per månad	21	14	-	1	7	6	38	2
Summa procent Nej-svar	37	51	82	80	6	-	22	82
Summa procent Ja-svar	61	37	18	10	93	90	78	17
Ej svar	2	12	-	10	1	10	-	2
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>

Tabell 182: Värdena i varje kolumn redovisas i procent.

Fråga 68: Täcker handikappersättningen dina faktiska merkostnader på grund av funktionshindret?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja	27	23	12	10	74	68	55	10
Nej	35	14	6	-	15	16	22	6
Jag har inte handikappersättning	29	40	63	59	5	-	7	4
Ej svar	9	23	18	32	7	16	16	80
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 183: Några personer har valt att svara flera svarsalternativ, varför tabellen kolumnvis summerar till mer än 100 procent

Fråga 69: Om du plötsligt skulle hamna i en oförutsedd situation, där du på en vecka måste skaffa fram 14 000 kronor, skulle du klara det? Flera ja-svar kan ges!								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja – genom uttag från eget bankkonto	50	64	63	72	50	42	63	77
Ja – genom lån från annan hushållsmedlem	5	5	8	3	7	6	10	-
Ja – genom lån från andra släktingar eller vänner	12	2	11	2	17	3	12	6
Ja – genom lån i bank eller liknande	16	7	14	12	22	-	1	-
Ja – på annat sätt	4	5	5	6	3	6	-	1
Summa procent ja-svar	87	84	100	95	98	58	86	84
Summa procent som svarar åtminstone ett ja-svar	66	75	78	84	73	55	85	84
Nej	34	16	20	14	25	35	15	16
Ej svar	2	9	2	4	3	10	-	-

Tabell 184: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 70: Har det under de senast 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för mat, hyra, räkningar med mera?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja	24	9	15	3	19	13	8	3
Nej	74	84	83	94	80	77	90	97
Ej svar	1	8	2	3	1	10	1	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>

Tabell 185: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 71: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för funktionshindret, t.ex. läkarbesök, mediciner, tandvård, specialkost eller behandlingar?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja	29	10	11	3	13	10	7	4
Nej	70	82	88	94	86	74	92	96
Ej svar	1	9	2	3	1	16	1	-
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 186: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 72: Har du överskridit gränsen för högkostnadsskyddet och fått frikort under det senaste året?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, inom sjukvården	13	9	25	17	8	10	11	11
Ja, på Apoteket	12	25	12	13	13	13	11	11
Ja, både på Apoteket och inom sjukvården	49	41	22	29	14	35	32	54
Summa procent Ja-svar	74	75	58	59	36	58	53	76
Nej inte fått något frikort	24	22	42	38	62	39	47	24
Ej svar	1	3	-	4	3	3	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 187: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 73: Är det några nödvändiga behandlingar eller hjälpmedel för Ditt funktionshinder som du inte har råd att göra eller köpa? Flera svar kan ges!								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, olika behandlingar/ träning/ provtagningar	26	7	5	4	8	3	1	2
Ja, olika hjälpmedel/ specialkläder	10	4	3	2	3	6	5	-
Ja, sjukresor	9	2	-	2	3	-	3	1
Ja, naturmedel, specialkost	12	3	3	-	3	6	4	-
Ja, något annat än ovan, som behövs för att underlätta funktionshindret	7	5	11	1	10	3	3	1
Summa Ja-svar	63	22	22	8	27	19	16	4
Summa Ja- svar, har inte råd med allt	32	14	17	5	21	13	11	4
Nej jag har råd med det nödvändiga	65	67	78	84	68	52	89	96
Ej svar	5	18	5	11	11	35	-	-
<i>Summa procent</i>	<i>102</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Tabell 188: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 75: Hur stor är din egen totala inkomst, per år, innan skatten är dragen? Räkna ej med eventuell handikappersättning.								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
upp till 88 000 kronor	15	18	5	12	17	19	7	9
89 000 – 160 000 kr	44	42	18	44	19	48	37	68
161 000 – 230 000 kr	27	17	32	24	33	6	40	18
231 000 – 300 000 kr	7	3	18	6	20	-	11	4
301 000 – 370 000 kr	-	2	11	4	3	-	-	-
371 000 – eller mer kr	2	3	9	2	2	-	3	-
Ej svar	5	13	6	9	7	26	3	2
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>98</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>101</i>	<i>99</i>	<i>101</i>	<i>101</i>

Tabell 189: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 76: Behöver du något hjälpmedel för ditt funktionshinder?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, och jag har alla hjälpmedel jag behöver	62	67	43	58	44	35	71	79
Ja, men jag har inte alla som jag behöver	17	11	25	8	28	13	18	15
Ja, men jag har inte alls beviljats det jag begärt/ansökt om	5	-	3	2	2	-	5	-
Ja, men jag har inte haft råd att betala alla jag behöver	9	1	2	2	2	-	-	-
Ja, jag är i behov av hjälpmedel men har inte begärt/ansökt om något	2	1	15	2	4	3	-	1
Summa procent Ja-svar	91	80	83	71	76	52	95	95
Nej, jag är inte i behov av något hjälpmedel	5	5	11	14	14	16	1	2
Ej svar	4	14	6	15	10	32	4	4
<i>Summa procent</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>

Tabell 190:

Fråga 77: Nedan följer en uppräknig av olika områden (hygien, förflyttning, kommunikation etc.) som man kan använda hjälpmedel inom.								
Procent som har alla hjälpmedel de behöver Bas: är i behov av hjälpmedel	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	75	74	54	95	81	16	69	108
A. Hygien, t.ex. toalettförhöjning, badbräda, m.m.	64	64	4	23	2	31	16	41
B. Kläder & på-/avklädning	52	49	2	17	1	6	9	17
C. Förflyttning inomhus, t.ex. krycka, gåbord, ortos	59	62	2	20	-	6	14	18
D. Förflyttning utomhus, ej bil,	60	68	6	17	1	19	17	43
E. Kök, t.ex. äthjälpmedel, greppanpassade redskap	31	18	-	6	1	6	9	19
F. Sovrum, t.ex. madrass, värmedyna	48	26	2	11	2	13	7	18
G. Kommunikation, t.ex. dator, läs- och skrivhjälpmedel	37	15	7	8	16	6	65	16
H. Fritidshjälpmedel	24	15	-	12	2	-	20	10
I. Hörapparat	8	15	76	89	31	25	16	28
J. Hörseltekniska hjälpmedel	7	7	31	56	37	38	9	10
K. Teknikkåpp, "vit" kåpp för synskadade	1	1	-	2	4	6	84	64
L. Förstoringsapparat CCTV	5	3	-	3	2	6	54	51
M. DAISY-spelare	4	5	-	5	-	6	68	53
N. Brandvarnare, blinkande, vibrerande eller ton	44	36	22	38	57	56	84	85
O. Texttelefon	3	1	9	4	80	63	4	-
P. Varseblivningshjälpmedel	21	26	7	8	27	38	12	15
Q. Hjälpmedel på arbetsplatsen	15	3	15	2	40	-	45	-
R. Hjälpmedel i skola/utbildning	1	1	4	1	7	-	10	-
S. Dator, datoranpassningar, tillb.	29	12	17	11	33	-	64	6

Tabell 191

Fråga 77: Nedan följer en uppräknig av olika områden (hygien, förflyttning, kommunikation etc.) som man kan använda hjälpmedel inom.								
Procent har inte alla hjälpmedel de behöver	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Bas: är i behov av hjälpmedel	år	år	år	år	år	år	år	år
Antal svarande	75	74	54	95	81	16	69	108
A. Hygien, t.ex. toalettförhöjning, badbräda, m.m.	11	3	2	1	4	-	1	5
B. Kläder & på-/avklädning, t.ex. griptång, skoinlägg	9	4	6	1	1	6	-	-
C. Förflyttning inomhus, t.ex. krycka, gåbord, ortos	7	1	2	2	5	13	-	-
D. Förflyttning utomhus, ej bil, t.ex. elrullstol, rollator	8	7	-	2	1	-	1	2
E. Kök, t.ex. äthjälpmedel, greppanpassade redskap	13	8	4	1	2	6	6	2
F. Sovrum, t.ex. madrass, värmedyna	17	8	6	-	4	-	1	-
G. Kommunikation, t.ex. dator, läs- och skrivhjälpmedel	15	12	11	5	9	13	10	1
H. Fritidshjälpmedel	25	11	9	1	7	-	9	2
I. Hörapparat	5	7	13	5	2	-	-	6
J. Hörseltekniska hjälpmedel	7	5	48	15	17	6	1	1
K. Teknikkäpp, "vit" käpp för synskadade	-	1	2	1	-	-	-	6
L. Förstoringsapparat för text, CCTV	3	7	2	3	-	-	9	15
M. DAISY-spelare, för bl.a. talböcker	12	5	2	2	-	6	7	20
N. Brandvarnare, blinkande, vibrerande eller ton	7	7	31	11	25	13	-	1
O. Texttelefon	1	5	7	5	4	-	-	3
P. Porttelefon, babylarm, varseblivningshjälpmedel	12	5	6	2	15	-	3	1
Q. Hjälpmedel på arbetsplatsen	13	3	26	-	9	-	4	-
R. Hjälpmedel i skola/utbildning	4	3	13	-	2	-	4	-
S. Dator, datoranpassningar, datortillbehör	29	7	15	3	11	-	12	-

Tabell 192: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 78: Hur upplever du att du blir bemött, i det stora hela, när du begär/ansöker om hjälpmedel?								
Bas: Är i behov av hjälpmedel	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	75	74	54	95	81	16	69	108
5. Mycket bra	35	61	33	61	26	31	52	65
4. Ganska bra	23	12	24	15	27	19	23	16
3. Tillfredsställande	25	9	9	6	16	13	12	3
2. Ganska dåligt	9	4	4	1	7	-	7	-
1. Mycket dåligt	-	-	-	-	4	-	1	-
Medelvärde 1-5	3,9	4,5	4,2	4,6	3,8	4,3	4,2	4,7
Har aldrig ansökt om/fått/erbjudits/begärt hjälpmedel	8	8	26	16	14	31	3	17
Ej svar	-	5	4	1	6	6	1	-

Tabell 193: Flera svarsalternativ kunde markeras av de svarande, varför procenten summerar till mer än 100 procent.

Fråga 79: Har du själv betalat vissa av dina hjälpmedel under de senaste 5 åren, i så fall; varför? Flera svar kan ges!								
Bas: Är i behov av hjälpmedel	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	75	74	54	95	81	16	69	108
Ja, för jag beviljades inte hjälpmedlen/hjälpmedlet jag ansökte om	7	3	7	1	4	6	7	4
Ja, för jag fick vänta så länge på beslut och jag behövde det omedelbart	4	-	6	-	1	-	1	1
Ja, för kommunen/ landstinget ansåg att försäkringsbolag/ fonder kunde stå för kostnaden	4	-	-	-	2	-	-	-
Ja, för jag fick inte hjälpmedlet för jag får personlig assistans istället	4	-	-	-	1	-	-	-
Ja, för jag fick inte hjälpmedlet därför att jag får hemhjälp istället	-	-	-	-	1	-	-	-
Ja, för det jag vill ha ingick inte i sortimentet hos landstinget	19	4	4	5	5	-	13	3
Ja, för jag behövde betala egenavgift innan jag fick hjälpmedlet via landstinget	7	5	17	20	7	6	13	7
Ja, pga. annat än ovan	17	11	11	14	7	-	17	6
Summa Ja-svar	61	23	44	40	30	13	52	21
Summa procent de som betalat något/några hjälpmedel	41	22	41	39	22	13	45	21
Nej jag har inte betalat något hjälpmedel själv de senaste 5 åren	56	69	54	59	73	81	55	78
Ej svar	4	12	6	5	6	6	1	1

Tabell 194: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 80: Har du fått någon rehabilitering/habilitering under de senaste 5 åren och i så fall; Vilken?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser på rehabiliteringsanläggning – "rundsmörjning"	18	14	5	3	1	-	3	-
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser hos sjukgymnast - arbetsterapeut	30	23	14	18	5	3	8	15
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser i form av vattenterapi	13	10	-	3	1	-	-	4
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser via hörcentralen - hörselombud	4	4	23	20	3	6	1	3
Ja, har fått <i>enstaka</i> insatser via syncentralen - synkonsulent	1	7	-	2	2	-	11	11
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser på rehabiliteringsanläggning – "rundsmörjningar"	6	3	-	3	-	-	4	-
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser hos sjukgymnast - arbetsterapeut	32	12	8	8	2	-	-	-
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser i form av vattenterapi	18	11	-	4	1	55	49	47
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser via hörcentralen - hörselombud	1	3	11	8	2	10	3	11
Ja, har fått <i>återkommande</i> insatser via syncentralen - synkonsulent	-	3	-	1	1	3	3	3
<i>Summa procent ja- svar</i>	<i>124</i>	<i>90</i>	<i>60</i>	<i>68</i>	<i>11</i>	<i>77</i>	<i>82</i>	<i>93</i>
Procent som svarat att de fått någon enstaka eller återkommande rehabilitering eller habilitering under de senaste 5 åren.	74	49	42	38	84	71	78	85
Nej, jag är inte i behov av någon rehabilitering/habilitering	12	22	45	53	73	55	49	47
Nej, jag har behov men har inte ansökt om att få det	11	15	6	6	3	10	3	11
Nej, jag har inte beviljats rehabilitering/habilitering när jag sökte	7	2	2	-	3	3	3	3
Summa Nej	30	39	52	59	78	61	55	61
Ej svar	4	16	9	10	16	29	22	15

Tabell 195: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 81: Har du en individuell rehabiliteringsplan/habiliteringsplan?								
Bas: Har behov av rehabilitering/habilitering	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	63	46	27	50	14	4	31	48
Nej, jag har inget behov av en individuell rehabiliteringsplan/habiliteringsplan	13	33	41	42	36	50	65	67
Ja, jag har en som jag är nöjd med	30	22	15	12	36	-	19	19
Ja, jag har en som jag inte är nöjd med	3	2	7	-	-	-	3	-
Nej, skulle behöva en, men har inte fått någon	29	28	11	6	14	-	6	6
Summa Ja-svar	33	24	22	12	36	50	23	19
Summa Nej-svar	41	61	52	48	50	-	71	73
Vet inte	21	7	26	14	7	-	6	8
Ej svar	5	9	-	26	7	50	-	-

Tabell 196: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 82: I vilken utsträckning anser du att du har fått den rehabilitering/habilitering som du är i behov av under de senaste 5 åren?								
Bas: Har behov av rehabilitering/habilitering	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	63	46	27	50	14	4	31	48
5. Mycket hög utsträckning	13	15	11	12	21	-	10	15
4. Ganska hög utsträckning	19	22	30	18	21	25	19	15
3. Varken hög eller låg	25	20	37	16	7	-	16	13
2. Ganska låg utsträckning	14	13	4	4	7	-	3	10
1. Mycket låg utsträckning/inte alls	21	13	4	6	-	-	6	19
Medelvärde svaren 1-5	2,9	3,2	3,5	3,5	4,0	4,0	3,4	2,9
Jag har inte varit i behov av någon rehabilitering/habilitering	5	7	11	26	14	50	26	6
Ej svar	3	11	4	18	29	25	19	23

Tabell 197: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 83: Klarar du själv eller behöver du hjälp med...								
Ja, behöver hjälp med...	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
A...städning	79	64	5	17	2	19	49	62
B...matinköp	60	47	3	11	7	19	66	65
C...matlagning	41	26	2	8	4	6	38	34
D...tvätt	59	37	3	11	3	6	38	53
E...personlig hygien	35	24	2	3	1	6	7	7
F...av- och påklädning	35	20	2	4	1	6	5	4
G...att åka till ett ställe du inte varit på förut	48	35	9	14	9	19	85	66
H...att delta i ett möte	32	28	15	8	25	29	33	35
I...ledsagning	32	28	2	5	8	13	81	82
J...läsning av post och annan information	13	7	2	5	7	13	49	46
K...klädvård	40	29	2	8	4	6	33	57
L...bank- och ekonomiärenden	26	32	8	6	21	32	48	55
M...smärre reparationer, trädgårdsskötsel, snöskottning	82	58	17	24	11	16	71	83

Tabell 198: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 84: Vilken slags hjälp får du, och hur ofta, med sådant som du själv inte kan göra på grund av ditt funktionshinder?								
Procent får hjälp av... (varje dag, varje vecka, mer sällan)	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
A. Annan hushållsmedlem	48	43	27	22	18	3	70	44
B. Anhörig utanför hushållet eller bekant	48	38	11	16	14	12	68	77
C. Annan privat ordnad hjälp	17	25	7	7	7	6	11	11
D. Kommunen (hemtjänst, hemsjukvård)	20	25	-	5	2	16	15	33
E. Kommunens ledsagarservice	6	6	-	1	5	6	26	16
F. Hjälp från frivilligorganisation	2	4	-	2	3	6	3	4
G. Tolkservice	-	2	8	2	61	51	7	1
H. Personlig assistent	36	6	2	-	5	-	11	1
I. Hjälp från annan än ovanstående	15	8	5	5	7	6	1	2

Tabell 199: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 84: Vilken slags hjälp får du, och hur ofta, med sådant som du själv inte kan göra på grund av ditt funktionshinder?								
Procent, behöver hjälp men får ingen	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
A. Annan hushållsmedlem	2	-	-	-	-	-	1	1
B. Anhörig utanför hushållet eller bekant	1	2	-	-	-	-	1	-
C. Annan privat ordnad hjälp	2	1	-	-	1	-	-	1
D. Kommunen (hemtjänst, hemsjukvård)	4	-	-	-	-	-	-	-
E. Kommunens ledsagarservice	2	1	-	--	2	-	-	1
F. Hjälp från frivilligorganisation	2	1	-	-	-	-	-	-
G. Tolkservice	-	1	-	-	6	3	-	-
H. Personlig assistent	2	3	-	1	1	-	-	-
I. Hjälp från annan än ovanstående	1	2	-	-	1	-	-	-

Tabell 200: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 85: Har du fått precis den hjälpinsats (i tid eller personinsats) som du har ansökt om hos kommunen eller Försäkringskassan?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, jag fick precis det jag ansökt om	33	24	3	6	7	13	21	26
Nej, men jag fick nästan allt	11	7	2	2	2	10	12	3
Nej, jag fick bara något av det jag ansökte om	7	3	3	2	1	-	3	2
Nej, jag fick inget av det jag ansökte om	4	2	5	-	3	-	3	1
Summa nej-svarande	22	12	10	4	6	10	18	6
Jag har inte ansökt om någon hjälpinsats	40	52	86	83	82	65	62	68
Ej svar	5	12	2	8	6	13	-	1

Tabell 201: Värdena i varje kolumn redovisas i procent. Procenten är beräknad utifrån antalet svarande i varje kolumn.

Fråga 86: Har du fått avstå från någon aktivitet/verksamhet under senaste året på grund av att du inte har fått den hjälp du behövt?								
	DHR - 64 år	DHR 65+ år	HRF - 64 år	HRF 65+ år	SDR - 64 år	SDR 65+ år	SRF - 64 år	SRF 65+ år
Antal svarande	82	92	65	133	107	31	73	114
Ja, jag fick inte tolktjänst	-	-	3	1	29	3	3	-
Ja, jag fick inte ledsagare genom kommunen	2	4	-	1	-	-	11	4
Ja, jag fick inte personlig assistent	9	2	2	1	1	-	1	1
Summa Ja, fått avstå	11	7	5	2	30	3	15	5
Nej, jag behöver ingen hjälp	39	47	86	81	47	48	59	86
Nej, jag får alltid den hjälp jag behöver	41	18	5	8	17	29	23	8
Ej svar	9	28	5	9	7	19	3	1

U. Frågeförteckning

Bakgrund och syfte.....	11
Intervjumetoder	11
Frågeformulär	11
Urvalen	12
Fältarbetets resultat.....	13
Bearbetning	14
Så läser Du tabellerna.....	14
Fråga 10: Det finns många olika sätt som man kan ha ett funktionshinder på. Vad passar in på dig?.....	19
Fråga 1: Kvinnor och män.....	23
Fråga 11: Vilket funktionshinder anser du vara ditt huvudsakliga?.....	23
Fråga 2: Hur gammal är du?	25
Fråga 12: När fick du ditt huvudsakliga funktionshinder?	25
Fråga 13: Uppfattar de flesta människorna i din omgivning att du har ett funktionshinder?.....	26
Fråga 14: Är du medlem i något handikappförbund eller patientförening?	27
Fråga 15: Hur påverkas ditt dagliga liv av ditt funktionshinder?	28
Fråga 16: Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd? Är det ...?	29
Fråga 17: Har du under de senaste två veckorna...haft sömnbesvär... känt ångslan... känt dig trött för jämnan... haft värk... känt dig stressad?	30
17b: Berodde besvären på din funktionsnedsättning?.....	31
Fråga 18: Har du under de senaste två veckorna regelbundet använt något av följande läkemedel?.....	32
Fråga 76: Behöver du något hjälpmedel för ditt funktionshinder?.....	34
Fråga 77: Nedan följer en uppräknig av olika områden som man kan använda hjälpmedel inom.....	35
Fråga 78: Hur upplever du att du blir bemött, i det stora hela, när du begär/ansöker om hjälpmedel?	39
Fråga 79: Har du själv betalat vissa av dina hjälpmedel under de senaste 5 åren, i så fall; varför?	39
Fråga 80: Har du fått någon rehabilitering/habilitering under de senaste 5 åren och i så fall; Vilken?	40
Fråga 81: Har du en individuell rehabiliteringsplan/habiliteringsplan?	42
Fråga 82: I vilken utsträckning anser du att du har fått den rehabilitering/habilitering som du är i behov av under de senaste 5 åren?.....	42
Fråga 83: Klarar du själv eller behöver du hjälp med.....	44

Fråga 84: Vilken slags hjälp får du, och hur ofta, med sådant som du själv inte kan göra på grund av ditt funktionshinder?	45
Fråga 85: Har du fått precis den hjälpinsats (i tid eller personinsats) som du har ansökt om hos kommunen eller Försäkringskassan?	46
Fråga 86: Har du fått avstå från någon aktivitet/verksamhet under senaste året på grund av att du inte har fått den hjälp du behövt?	47
Fråga 8: Är du ...?	48
Fråga 9: Har din maka/make/sambo något funktionshinder eller kronisk sjukdom? ...	48
Fråga 5: Har du barn?	49
Fråga 64: Hur ofta brukar du träffa och vara tillsammans med vänner och bekanta eller släktingar?	50
Fråga 65: Har du någon riktigt nära vän som du kan ta kontakt med och prata med om vad som helst? Räkna inte med medlemmar i din familj eller ditt hushåll.	50
Fråga 66: Om du ser till de kontakter du har med andra människor - vänner, anhöriga, hemtjänstpersonal, assistenter eller arbetskamrater - vilket av följande påståenden ligger närmast din situation?	51
Fråga 6: Bor du i en...?	52
Fråga 19: Vilken typ av bostad bor du i?	52
Fråga 20: Skulle du under nuvarande förhållanden vilja bo annorlunda än du bor i dag med tanke på ditt funktionshinder?	53
Fråga 21: Finns det någon i området där du bor som du brukar utbyta små tjänster med, t ex genom att hjälpa varandra med blomvattning eller lån av småsaker?	54
Fråga 22: Har du i bostaden tillgång till?	55
Fråga 23: Har du ansökt om bostadsanpassning?	56
Fråga 24: Hur upplever du att du blir bemött i det stora hela, när du ansöker om bostadsanpassningar?	57
Fråga 50: Har du (eller någon annan i hushållet) tillgång till bil?	58
Fråga 52: Hur upplever du att det fungerar för dig att åka med allmänna kommunikationer (buss, tåg, tunnelbana, spårvagn)?	58
Fråga 53: Åker du färdtjänst?	59
Fråga 54: Kan du nyttja färdtjänsten i den utsträckning du önskar?	60
Fråga 25: Har du under de senaste 12 månaderna på din fritid gjort någon resa i Sverige eller utomlands som varat minst en vecka?	61
Fråga 26: Ägnar du dig regelbundet åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet?	62
Fråga 27: Varför kan du inte ägna dig åt några hobby-, fritids-, förenings- eller kulturaktiviteter utanför hemmet i så stor utsträckning som du skulle önska/har du inte möjlighet till det?	63
Fråga 28: Hur upplever du att det fungerar för dig när du skall gå på teater, bio eller föreläsningar/seminarier, med tanke på ditt funktionshinder?	63
Fråga 29: Skulle du kunna författa en ansökan om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?	65
Fråga 30: Skulle du kunna överklaga ett beslut om en åtgärd eller insats från samhället som har med ditt funktionshinder att göra?	65
Fråga 31: Tycker du att du någon gång blivit felaktigt eller orättvist behandlad av någon av följande myndigheter, institutioner eller företag?	66

Fråga 32: Har du under senaste året känt att du blivit diskriminerad på grund av ditt funktionshinder?	67
Fråga 33: I vilka situationer har du känt dig diskriminerad? Hur gick det till?	68
Fråga 39: Vilken är din högsta avslutade utbildning?	69
Fråga 40: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att gå de utbildningar som du velat gå?	70
Fråga 41: Deltog du i någon utbildning eller kurs under de senaste 12 månaderna? Räkna även med kurser och utbildningar på arbetstid samt kortare hobbykurser, distansutbildningar och liknande. Frågan gäller också de utbildningar som du tidigare berättat om.....	71
Fråga 34: Vilken är din nuvarande sysselsättning/ försörjning?	72
Fråga 35: Skulle du vilja ha ett arbete?	74
Fråga 36: Man kan ha deltidsanställning/ inte ha ett arbete av olika skäl. Att du har deltidsarbete/inte arbetar alls beror det på	74
Fråga 37: Har ditt funktionshinder påverkat dina möjligheter att byta arbete eller ”göra karriär”?	74
Fråga 38: Har ditt funktionshinder påverkat vilka arbetsuppgifter du har/har haft på din arbetsplats?	75
Fråga 42: Påverkar ditt funktionshinder kommunikationen mellan dig och dina kollegor/studiekamrater på arbetsplatsen/studieplatsen?	76
Fråga 43: Är du i behov av någon särskild anpassning av arbetsplatsen/studielokalen, så kallad arbetsplatsanpassning?	76
Fråga 44: Varför har du inte fått alla arbetsplatsanpassningar som du behöver till din arbetsplats/till studielokalen?	77
Fråga 45: Är du i behov av några särskilda hjälpmedel för ditt funktionshinder på arbetsplatsen/i studiesituationen?	78
Fråga 46: Är du i behov av personligt biträde (arbetsbiträde), personlig assistent eller tolk på ditt arbete/i studiesituationen?	78
Fråga 47: Hur tycker du att dina kunskaper och färdigheter stämmer överens med ditt arbete?	79
Fråga 48: Har din fackförening tillräckliga kunskaper om hur de bör agera för dig, med tanke på ditt funktionshinder?	80
Fråga 49: Har din arbetsgivare lönebidrag för dig?	80
Fråga 75: Hur stor är din egen totala inkomst, per år, innan skatten är dragen? Räkna ej med eventuell handikappersättning.....	82
Fråga 67: Har du handikappersättning?	83
Fråga 68: Täcker handikappersättningen dina faktiska merkostnader på grund av funktionshindret?	84
Fråga 69: Om du plötsligt skulle hamna i en oförutsedd situation, där du på en vecka måste skaffa fram 14 000 kronor, skulle du klara det?	85
Fråga 70: Har det under de senast 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för mat, hyra, räkningar med mera?	86
Fråga 71: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du haft svårigheter med att klara de löpande utgifterna för funktionshindret, t.ex. läkarbesök, mediciner, tandvård, specialkost eller behandlingar?	86
Fråga 72: Har du överskridit gränsen för högkostnadsskyddet och fått frikort under det senaste året?	87

Fråga 73: Är det några nödvändiga behandlingar eller hjälpmedel för Ditt funktionshinder som du inte har råd att göra eller köpa?	87
Fråga 55: Är du medlem i någon organisation eller förening och hur ofta deltar du i sådana möten eller andra aktiviteter... ..	89
Fråga 7: Var är Du född?	91
Fråga 56: Röstade du i det senaste valet till EU-parlamentet?	91
Fråga 57: Röstade du i det senaste riksdagsvalet?	92
Fråga 58: Om du inte röstade i de senaste valen; Berodde det delvis på ditt funktionshinder?	92
Fråga 59: Har du själv under de senaste 12 månaderna, varit utsatt för våld som ledde till sådana skador att det krävde besök hos läkare, tandläkare eller sjuksköterska?..	93
Fråga 60: Har det under de senaste 12 månaderna hänt att du har avstått från att ge dig ut på kvällen av oro för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad?	95
Fråga 61: Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för att någon sagt/visat tillmälen/okvädningsord till dig, eller drivit med dig, hotat dig eller på något annat sätt förolämpat dig på grund av ditt funktionshinder?	95
Fråga 62: Vänligen beskriv var och hur det hände:	96
Fråga 63: Vissa förhållanden eller situationer kan ju ibland upplevas som oroande eller skrämmande. Har du själv under den senaste tiden känt dig orolig för något av följande.....	96
Fråga 87: Till sist vill vi fråga dig om dina levnadsförhållanden i allmänhet. Nedan finns en skala som representerar "levnadsförhållandena". Noll (0) betyder "sämsta tänkbara levnadsförhållanden" och tio (10) "bästa tänkbara levnadsförhållanden". Var på skalan befinner du dig för närvarande?	98
Fråga 20: Skulle du under nuvarande förhållanden vilja bo annorlunda än du bor i dag med tanke på ditt funktionshinder? Om Ja, beskriv varför	99
Fråga 33: I vilka situationer har du känt dig diskriminerad? Hur gick det till?	101
Fråga 61: Har du under de senaste 12 månaderna varit utsatt för att någon sagt/visat tillmälen/okvädningsord till dig, eller drivit med dig, hotat dig eller på något annat sätt förolämpat dig på grund av ditt funktionshinder?	105
Fråga 62: Vänligen beskriv var och hur det hände:	105
Fråga 68: Täcker handikappersättningen dina faktiska merkostnader på grund av funktionshindret?.....	107
Fråga 88: Är det något som du tycker att vi glömt att fråga om? Något som är viktigt att ta med när man talar om personer med funktionshinder och deras levnadsförhållanden?	110